Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК, ОЦІНКАТА АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

назва теми

Студента 5 курсу, 4 м групи, спеціальності «Облік та оподаткування» _____ Маринич Наталії Михайлівни

Науковий керівник к.е.н., доцент кафедри _____ Кияшко Ольга Михайлівна

Гарант освітньої програми д.е.н., професор _____ Бенько Микола Миколайович

Київ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи обліку, оцінки і аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості
1.1. Економічна сутність і оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, оцінки і аналізу 8
1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку оцінки та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства 15
1.3. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Аквітанс» 30
Висновки до розділу 1 40

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ
2.1. Організація обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості 42
2.2. Методика фінансового обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості 46
2.3. Управлінський облік поточної дебіторської та кредиторської заборгованості для управління і оподаткування 56
2.4. Розкриття інформації про поточну дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства 61
Висновки до розділу 2 70

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ
3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості 72
3.2. Методика аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості 78
3.3. Економічний аналіз поточної дебіторської та кредиторської заборгованості 86
Висновки до розділу 3 89
Висновки 90

Джерела використаної літератури 94

Додатки 100

Вступ

В умовах ринкових відносин значна увага приділяється фінансовій стійкості підприємств, розрахунок якої нерозривно пов’язаний з поняттям дебіторської та кредиторської заборгованостей. Основною проблемою в умовах господарювання є несвоєчасне та неповне виконання суб’єктами своїх зобов’язань, тобто порушення домовленостей між сторонами, в першу чергу, щодо строків оплати та поставки товарів, робіт, послуг.

Основою фінансово-господарської діяльності підприємства є довіра у розрахункових операціях за умови відстрочення оплати, внаслідок яких, в процесі реалізації, виникає дебіторська заборгованість, а в процесі придбання - кредиторська заборгованість, що, в свою чергу негативно впливає на діяльність суб’єкта господарювання. Тому, суб’єктам ринкових відносин необхідно здійснювати ефективне управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, сприяючи постійному їх зменшенню та недопущенню їх прострочення.

Дебіторська й кредиторська заборгованості є природною складовою бухгалтерського балансу підприємства та характеризує фінансовий стан підприємства у звітному періоді. При цьому сам факт існування дебіторської заборгованості вважається, взагалі, кредитуванням господарюючим суб'єктом своїх клієнтів. Як правило, більша частина дебіторської заборгованості формується саме як борги покупців. Але ж своєчасне надходження коштів від клієнтів в повному обсязі, як погашення дебіторської заборгованості є головним завданням управління її рухом. Тому кредитна політика, що, за суттю, є внутрішнім ініціатором виникнення дебіторської заборгованості, повинна бути зваженою й відповідати економічним інтересам підприємства, адже її наслідки безпосередньо впливають на ліквідність балансу. Зважаючи на такий підхід до поточної дебіторської заборгованості необхідно пам’ятати що в іншої юридичної особи вона виступає поточною кредиторською заборгованістю.

Кредиторська заборгованість теж вимагає ретельного відстеження і роботи над цим поняттям і об’єктом. Важливою складовою було б втручання не тільки внутрішнбої політики кредитування, але і зовнішніх складових регулювання та стеження за цим явищем.

Вищевикладене зумовлює актуальність теми дослідження. Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних засад обліку дебіторської і кредиторської заборгованості висвітлені у працях таких провідних вітчизняних вчених, як М.Д.Білик [14], Ф.Ф. Бутинець [24], С.Ф. Голов, Костюченко В.М., [33], О.В.Лишиненко [60], В.Г. Лінник [63], Нападовська Л.В.[69] М.Ф. Огійчук [71], М.С. Пушкар [74], В.В.Скоробогатова [75], В.В. Сопко [51] та ін.

Дискусійність багатьох теоретичних положень, практична значимість обліку, оцінки та аналізу дебіторської і кредиторської заборгованості, недостатній рівень їх дослідження з погляду сучасних потреб управління вимагає подальшого їх удосконалення.

Метою дослідження є розкриття методики та організації бухгалтерського обліку, оцінки та аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей, розробка пропозицій щодо їх удосконалення на основі використання сучасних тенденцій розвитку.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

– дослідити економічну сутність дебіторської і кредиторської заборгованості як об’єкту обліку, оцінки та аналізу;

- розглянути нормативну базу і спеціальну літературу з обліку, оцінки та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику дяльності ТОВ «Аквітанс»;

- описати стан організації обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Аквітанс»;
- навести методику фінансового обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості і надати пропозиції щодо їх удосконалення;
- запропонувати методику ведення управлінського обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості для управління підприємством і оподаткування;
- розкрити відображення інформації про поточну дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства;
- окреслити мету, завдання, інформаційні джерела оцінки і аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості;
- охарактеризувати методику оцінки поточної дебіторської та кредиторської заборгованості;
- застосувати методику і організацію аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних засад обліку, оцінки та аналізу поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Об'єктом дослідження є процес обліку, оцінки та аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Аквітанс»;

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження в роботі використано сукупність економічних методів та методик. При написанні випускної кваліфікаційної роботи використовувались такі методи дослідження: історичний метод – для дослідження теоретичних аспектів обліку та оцінки поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей; системний аналіз – для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складники; синтез – для узагальнення розрізнених аспектів методики бухгалтерського обліку поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей; аналогія – для дослідження відповідності вітчизняної практики зарубіжному досвіду обліку, звітності та оцінки

поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей; інформаційне моделювання – для забезпечення дослідження нормативно-довідковими матеріалами; графічний – для наочного відображення результатів дослідження.

Інформаційними **джерелами** дослідження слугували зібрані, оброблені та узагальнені дані літературних джерел, одержані в результаті особистих досліджень автора матеріали щодо стану обліку, оцінки та аналізу стану поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей, первинна документація, регістри обліку, звітність підприємства, нормативн- правові акти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, аналітично-оглядові й науково-методичні публікації і практичні рекомендації із зазначеної проблеми, висвітлені у звітах і періодичній пресі.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що належно організований облік, оцінка та аналіз поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства, його ліквідності та платоспроможності, а також підвищує його ринкову позицію.

Наукова новизна дослідження полягає у здійсненні комплексного обґрунтування теоретичних положень, визначенні організаційно-економічних закономірностей і особливостей обліку, оцінки та аналізу поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей, у результаті якого отримано наступні наукові положення:

набуло подальшого розвитку:

- Пропозиції щодо організації обліку на підприємстві, а саме створення «Наказу про облікову політику підприємства», робочого плану рахунків, графіків документообігу дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- пропозиції щодо введення бюджетування управлінського обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Практичне значення дослідження проблем обліку, оцінки та аналізу розрахунків з покупцями та замовниками для ТОВ «Аквітанс» полягає в розробці і впровадженні системи надання знижок при достроковому погашенні дебіторської заборгованості (довідка №…… від __.____.2018 р.).

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження опубліковано 1 наукову працю загальним обсягом 0,5 д. а.

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи становить 99 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 99 сторінках. Робота містить __ таблиць, __рисунків, __формули, __ додатків на ___сторінках. Список використаних джерел включає 69 найменувань на 5 сторінках

РОЗДІЛ 1. Економічна сутність і оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, оцінки і контролю

1.1. Економічна сутність і оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єкта обліку, оцінки і контролю

Взаємовідносини між підприємствами, організаціями, установами та населенням, що обумовлені дією ринку, носять характер грошових розрахунків. Ці взаємовідносини засновані на використанні грошей в залежності від їх функцій як засобів обертання і платежу. При цьому підприємства являються постачальниками для одних та покупцями для інших.

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь – якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій з дебіторами за борговими правами.

Перші згадки про рахунки дебіторської заборгованості (контокоренту) можна знайти ще за біблійних часів у вислові царя Соломона, який наполягає на тому, щоб купець рахував, оцінював і записував свої борги [1, с.46].

Першими документами, які говорять про виникнення дебіторської і кредиторської заборгованостей є чеки від 82 року до н.е. Оформлення даного документу містило наступну інформацію: зазначались імена клієнтів (без скорочень) з додатковими доповненнями (імена родичів, професії та ін.), вказувався і мотив оплати. Робили також надписи по діагоналі, обидва надписи – «заплатити» і «анулювати» - близькі за змістом і означають погашення первинних касових документів. Приписка про оплату та надпис про анулювання виконували роль спеціального штампу [2, с.95].

Появі терміну «дебітор» в VI ст. ми зобов’язані Давньому Риму, в якому введені такі поняття як «expensilatio» (відмітка кредитора в його кодексі за згодою дебітора, що першим видана останньому певна сума грошей чи грошова цінність) та «acceptilatio» (відмітка, що борг оплачено). Відповідно до цього

дебітором вважалась особа, якій видана певна кількість грошей чи грошова цінність, а дебіторською заборгованістю – видана сума. Відповідно кредитором вважалась особа, що видала певну кількість грошових активі. А кредиторською заборгованістю – очікувана до отримання сума.

Поняття «дебітор», «кредитор», «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість», з плином часу, суттєвих змін не зазнали, тільки удосконалилися з розвитком облікової думки. В перших спробах тлумачення поняття «дебітор» ототожнювалося не тільки з особою, але і товаром, грошима, рахунком (мається на увазі регістр обліку), що пов'язано з впливом персоналістичної теорії [3]. У зв'язку з цим Дж. Луццато писав, що «подвійний аспект кожної операції став можливим тому, що в якості дебіторів і кредиторів почали фігурувати не тільки особи але і предмети» [2, с.97].

Починаючи з VIII ст. до н.е., закладається сучасне розуміння понять «дебіторська заборгованість» та «кредиторська заборгованість». Вагомим у цьому плані є внесок Е. Дегранжа і Дж. Дзаппи, які почали розглядати дебіторську заборгованість як один із показників, що характеризують фінансовий стан підприємства. Історії відомі випадки, коли одна зі сторін безпідставно закривала рахунки розрахунків з контрагентами за різними договорами, в результаті чого контрагент виявлявся конкретно або дебітором, або кредитором. В даному випадку порушується правило, яке ще в XV ст. сформулював Л. Пачолі: «ніхто не може стати дебітором без його згоди» [4, с.67]. Тому на нашу думки в обліку кожна угода має відображатися окремо. В момент проведення якоїсь операції сторона не може одночасно виступати і дебітором і кредитором, оскільки це в свою чергу значно ускладнює облік. Вважаємо, що в разі виникнення даної ситуації, варто узгодити з контрагентом питання проведення взаємозаліку заборгованостей, що дасть змогу обліковувати розрахунки з контрагентами, або як з дебітором і кредитором.

Провівши аналіз економічних джерел, ми дійшли висновку, що як на сьогодні, існує велике розмаїття поглядів науковців на проблему визначення понять «дебіторська заборгованість» та «кредиторська заборгованість».

Так, автори фінансового словника Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. дають визначення заборгованості як суми фінансових зобов'язань чи грошового боргу, які підлягають погашенню [4, с.24.]. Майже ідентичним є поняття заборгованості в економічному словнику, а саме як суми невиконаного зобов'язання, несплаченого боргу [5, с.31].

Деякі автори виділяють окремо такі категорії, як зобов'язання і борг. Борг – це грошова сума, взята в позичку на певний термін і на певних умовах [5,с.33]. Так, можемо констатувати, що поняття боргу, є вужчим ніж поняття зобов'язання.

Слід зазначити, що закордонні та вітчизняні вчені визначають термін «дебіторська заборгованість» по різному. Тлумачення даного поняття різними науковцями зазначено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення дебіторської заборгованості

Автор/джерело	Визначення
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [7]	Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату
Голов С.Ф. [8,с.33]	Дебіторська заборгованість – фінансовий актив, що є контрактним правом, однієї сторони отримати гроші й узгоджується з відповідним зобов'язанням сплати іншої сторони.
Стоун Д., Хітчинг К. [10, с.21]	Дебіторська заборгованість – сума боргів, які винні підприємству юридичні та фізичні особи, та які виникли у результаті господарських взаємовідносин з ними.
Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Е.Б. [11]	Дебіторська заборгованість – сума боргів, що належать підприємству, фірмі, компанії зі сторони інших підприємств, фірм, компаній, а також громадян, які є боржниками даного підприємства, дебіторами.
Лищенко О.Г. [11, с.37]	Дебіторська заборгованість – фінансовий актив, який є контрактним правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства.
Момот Т. [12, с.64]	Дебіторська заборгованість – безвідсоткова позика контрагентам.

Продовження таблиці 1.1

Кірейцев Г.Г. [15, с.31]	Дебіторська заборгованість – складова оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юридичних осіб щодо сплати товарів, продукції, послуг.
Крайник О.П., Клепікова З.В. [13]	Дебіторська заборгованість – форма відстрочки платежу – відкритий кредит, угода, яка передбачає надання послуг замовником або реалізації продукції покупцю з відстрочкою оплати за них.
Белозерцев В. [14, с.42]	Дебіторська заборгованість – грошове вираження результату вимушеної, або заздалегідь запланованої господарсько-економічної операції кредитного характеру з контрагентами, яка була у минулому, та борг з неї може бути достовірно визначений, узгоджений з контрагентом та сплачений підприємством у майбутньому, а в поточний момент відображений у балансі підприємства як актив.

У процесі своєї діяльності кожне підприємство вступає у господарські відносини із покупцями, замовниками, постачальниками, підрядниками, працівниками, та іншими юридичними і фізичними особами. Ці відносини забезпечують нормальне функціонування підприємства. Господарські відносини регламентуються договорами. При встановленні господарських відносин між сторонами виникають певні права і зобов'язання. З юридичної точки зору ці права і зобов'язання виникають в момент укладання договору. В бухгалтерському обліку виникнення зобов'язань однієї сторони перед іншою відображається після здійснення однією із сторін дій, передбачених у договорі. Виникнення заборгованості пояснюється тим, що майже ніколи не збігаються моменти виконання зустрічних зобов'язань. Як наслідок, в однієї сторони в складі господарських засобів виникає актив (тому, що існує ймовірність отримання майбутніх вигод) у вигляді дебіторської заборгованості, а в іншої - зобов'язання погасити цю заборгованість, тобто вона є кредиторською.

Сутність дебіторської заборгованості на сьогодні підтверджується її визначенням, наданим П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Відповідно до вимог цього документа дебіторська заборгованість- це сума заборгованості дебіторів на певну дату. Дебітори - це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Вказаним нормативно-правовим атом наводиться класифікація дебіторської заборгованості, вимоги до її оцінки та визнання [П. 4П(С)БО 10]. Залежно від терміну її погашення дебіторська заборгованість поділяється на поточну і довгострокову. Довгострокова дебіторська заборгованість — це сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість — сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу.[4 П(С)БО 10]

За можливість отримання оплати від дебіторів така заборгованість поділяється на нормальну, сумнівну та безнадійну. Сумнівний борг — це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість в її погашенні боржником. У бухгалтерському обліку сумнівний борг відображається в розмірі резерву сумнівних боргів.

Особливості визначення резерву встановлено пунктами 8 — 10 ПБО 10 і детально роз’яснюється у додатку до цього П(С)БО. [ПСБО 10].

Величина резерву сумнівних боргів визначається за одним з методів:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнта сумнівності.

Застосування методу абсолютної суми заборгованості передбачає проведення аналізу платоспроможності окремих боржників.

За методом застосування коефіцієнта сумнівності величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності може розраховуватися такими способами:

- визначенням питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
- класифікацією дебіторської заборгованості за строками непогашення;

- визначенням середньої питомої ваги, списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні три-п’ять років.

Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату.

Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Поділ заборгованості на поточну і довгострокову дає змогу оцінювати показники балансу з точки зору ліквідності, тобто можливості швидкого переводу активу в кошти. Цілком очевидно, що довгострокова заборгованість менш ліквідна, ніж поточна

Класифікація дебіторської заборгованості здійснюється шляхом групування за строками її непогашення із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Цей коефіцієнт встановлюється підприємством виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за попередні звітні періоди. Коефіцієнт сумнівності, як правило, зростає зі збільшенням строків непогашення дебіторської заборгованості. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутків поточної дебіторської заборгованості відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи.

Для оцінки дебіторської заборгованості на підприємстві застосовується декілька видів оцінок наведених в таблиці 1.2.

У міжнародній практиці широко застосовується оцінка за дисконтованою вартістю.

Якщо сутність дебіторської заборгованості регламентовано П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», то сутність кредиторської заборгованості йде від її визначення та основоположних складових, наданих П(С)БО 11 «Зобов’язання».

Таблиця 1.2

Види оцінок дебіторської заборгованості

Дисконтована вартість	Оцінка за дисконтованою вартістю майбутніх платежів застосовується орендодавцями для відображення платежів за договорами фінансової оренди. Інакше кажучи, сума таких платежів повинна відображатися в сумі чистих інвестицій в оренду, що дорівнює загальній сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням незаробленого фінансового доходу.
Чиста реалізаційна вартість	За чистою реалізаційною вартістю поточна дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу. Оцінка за чистою реалізаційною вартістю застосовується для поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги,
Первісна вартість	Оцінка за первісною вартістю застосовується для всіх видів довгострокової і поточної дебіторської заборгованості, які не є заборгованістю за продукцію, товари, роботи чи послуги, або очікуваними платежами за договорами фінансової оренди. Для цих видів заборгованості резерв сумнівних боргів не створюється. Дебіторська заборгованість як складова елементу фінансової звітності активу має визнаватися і відображатися у звітності в сумі, яка визначається з урахуванням оцінки дебіторської заборгованості в поточному обліку. Порядок оцінки поточної дебіторської заборгованості

Кредиторська заборгованість підприємства — це сума боргу підприємства іншим особам, які стосовно цього підприємства називаються кредиторами. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про кредиторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності визначає П (С)БО 11 [51].

Як і дебіторська заборгованість, кредиторська може бути в тому числі довгостроковою, поточною.

Згідно з п. 4 П(С)БО 11 поточні зобов’язання — це зобов’язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом 12 місяців починаючи з дати балансу. Довгострокові зобов’язання — це всі зобов’язання, які не є поточними.

Відповідно до вимог п.5 П(С)БО 11 оцінка кредиторської заборгованості, як складової зобов’язань, може бути достовірно визначена коли існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду [51].

Зважаючи на поділ дебіторської заборгованості на сумнівну і безнадійну логічно продовжити такий поділ і для кредиторської заборгованості. І хоча нормативно-правовими актами такі класифікаційні групування щодо зобов’язань не регламентовані було б доцільним по аналогії з безнадійною дебіторською заборгованістю (п. 4 ПБО 10) вважати, що кредиторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення кредиторові або за якою минув строк позовної давності називатиметься безнадійною кредиторською заборгованістю.

1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку оцінки та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Ринкові перетворення і впровадження різних форм власності в Україні обумовили внесення змін до існуючої системи бухгалтерського обліку і звітності як необхідної умови отримання достовірної інформації для прийняття економічно обґрунтованих рішень, вибору надійних господарських партнерів для уникнення підвищеного ризику в фінансовій діяльності.

Проблему нормативного регулювання бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей, досліджували такі вчені, як Ф.Ф.Бутинець, Н.М. Жиглей, О. С.Ніколаєва, Я.Соколов, А. Медвєдєв та ін. Але питання правильності їх нормативного регулювання бухгалтерського обліку залишається і буде актуальним до тих пір поки не зупинеться реформування обліку.

Бухгалтерський облік регулюється нормативно-правовими актами, які затверджуються органами влади різного рівня. Ці документи мають визначену

ієрархічну підпорядкованість, градація за значимістю визначає силу дії їх приписів по відношенню до інших нормативних актів.

На сьогодні структура підпорядкованості нормативних документів має наступний вигляд, рис. 1.1.

Рис. 1.1. Структура нормативних документів, що регулюють бухгалтерський облік

В Україні відбуваються процеси міжнародної економічної інтеграції, для якої характерним є прискорення розвитку фінансових та інвестиційних ринків. В зв’язку з цим країни СНД вирішили перейти до реформування бухгалтерського обліку в відповідності до Міжнародних стандартів фінансової звітності, мета створення яких полягає в уніфікації національних систем бухгалтерського обліку на підставі єдиних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності для надання користувачам об’єктивної уніфікованої фінансової інформації.

Нормативною базою, що регулює організацію і ведення обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами, є сукупність нормативно-правових актів, які зведено в додатку.

Таблиця 1.1

Нормативно-правове регулювання обліку, оцінки та аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей

№ з/п	Джерело (назва)	Зміст джерела	Використання в роботі
	1	2	3
1	Податковий кодекс України затверджений Постановою Верховної Ради України від 02.12.2010 № 2755-VI	визначає нормативно-правові основи оподаткування господарської діяльності підприємства	Для правильної організації податкового обліку на підприємстві
2	Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" № 996-XIУ від-16.07.99 р	визначає правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні	Для правильної організації бухгалтерського обліку на підприємстві
3	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, ТМЦ, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994 р. №69	регламентує порядок та строки проведення інвентаризації на підприємстві	Для проведення інвентаризації розрахунків
4	П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" (наказ Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.99 р., зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.10.99 р. під № 725/4018);	визначається формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та розкриття її у фінансової звітності.	Загальні засади обліку розрахунків з покупцями та замовниками
5.	П(С)БО 11 «Зобов'язання» (наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 Зареєстровано в	визначається формування у бухгалтерському обліку інформації про кредиторську заборгованість та розкриття її у фінансової звітності.	Загальні засади обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

Продовження табл. 1.1

	1	2	3
6	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.95р (зі змінами і доповненнями)	визначає форми первинних документів для обліку основних засобів та порядок їх оформлення	Для організації документального забезпечення розрахунків
7	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р. (зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.12.99 р. під № 892/4185)	встановлює призначення та порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, зобов’язань та господарських операцій підприємств та організацій	Для організації обліку розрахунків з покупцями та замовниками на рахунках бухгалтерського обліку

Наведені нормативно-правові акти є найнеобхіднішими в поточному обліку об’єктів дослідження. Більш поширений перелік НПА наведено в додатку Б

Основним нормативним актом, що регулює всі питання бухгалтерського обліку в Україні, є Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99р. № 996 –XIV, з наступними змінами та доповненнями [1].

Цей Закон є фундаментом, на якому ґрунтуються всі інші нормативні акти, що стосуються будь-якої ділянки бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Метою ведення бухгалтерського обліку є надання користувачам для прийняття рішень повної, достовірної і доречної інформації про фінансовий стан, результати діяльності і руху грошових коштів підприємства.

Порядок організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах визначається розділом 3 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” [1]. У цьому розділі чітко розмежована відповідальність власника і головного бухгалтера.

Принципи бухгалтерського обліку частково викладені в Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, а повний їх перелік та визначення наведені у НП(С)БО 1 [39] . Принципи бухгалтерського обліку можуть бути розділені на три великі групи:

- якісні характеристики облікової інформації, що узагальнюється в звітності;
- принципи бухгалтерського обліку цієї інформації;
- елементи фінансової звітності.

Фінансовий облік ґрунтується на П(С)БО, прийнятих в Україні, які не суперечать вимогам міжнародних стандартів і принципів. Фінансовий облік відображає історичну інформацію про фінансово-господарську діяльність підприємства, так як бухгалтерські звіти складаються після здійснення господарських операцій.

Склад і принципи підготовки фінансової звітності і вимоги до визнання і розкриття її елементів визначаються НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, норми цього положення слід застосовувати до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб всіх форм власності [39].

Показники дебіторської заборгованості (крім дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги) у разі створення щодо неї резерву сумнівних боргів наводяться у балансі за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається у порядку, наведеному в пункті 27 П(С)БО 10. Показники кредиторської заборгованості визначаються в П(С)БО 11

П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість” визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську

заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності [7]. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності. П(С)БО 10 містить вимоги до визнання і оцінки дебіторської заборгованості, а також перелік інформації, яка підлягає розкриттю в примітках до фінансової звітності.

П(с)бо 11 «Зобов'язання» визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про кредиторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності [51]. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності. П(С)БО 11 містить вимоги до визнання і оцінки кредиторської заборгованості, а також перелік інформації, яка підлягає розкриттю в примітках до фінансової звітності

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, визначає методологію обліку в усіх сферах економічної діяльності підприємства [6].

План рахунків призначено для того, щоб практично здійснювати облік господарських операцій. При цьому для кожного виду господарської операції визначено певний рахунок. Інструкція із застосування Плану рахунків якраз вказує на порядок такого застосування.

Для обліку поточної дебіторської заборгованості використовується рахунки 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» та 37 „Розрахунки з різними дебіторами".

Актуальним питанням при дослідженні нормативної бази з обліку дебіторської заборгованості є вдосконалення обліку саме безнадійної заборгованості. В відповідності до п. 4 П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість" сумнівною є заборгованість, за якою у підприємства існує невпевненість в її погашенні боржником [7]. На нашу думку, така трактовка є доволі розмитою і не зовсім зрозумілою. Так, часто критерієм сумнівності вважають просрочку строку платежу. Дійсно, якщо покупець пропустив строк платежу, то, можливо, рахунок не буде або не може бути оплачений. Тобто, чим більший строк просрочки, тим

вище ймовірність несплати за рахунком, але це не єдиний показник сумнівності. Пропонуємо сумнівною визнавати дебіторську заборгованість підприємства, яка не погашена в строки, встановлені договором, і не забезпечена відповідними гарантіями, або за якою було порушено справу про банкрутство.

Крім сумнівної дебіторської заборгованості підприємства можуть мати безнадійну дебіторську заборгованість.

Актуальність дослідження регламентації нормативного забезпечення кредиторської заборгованості підтверджено великою кількістю досліджень науковців

В умовах ринкової України все більше постає необхідність активного використання бухгалтерського обліку і контролю в керуванні виробничим процесом. В цей період, що характеризується пошуком оптимальних економічних рішень, виникає необхідність вдосконалювати організаційні, історичні і законодавчі нормативи бухгалтерського обліку.

В Додатку Б наведено аналіз спеціальної літератури з питань обліку дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованостей.

В 2009 році вийшло в світ п’яте видання навчального посібника з бухгалтерського обліку в Україні автора Завгороднього В. П. [28]. Посібник написаний на основі Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, П(С)БО та інших нормативних документів, діючих в Україні. Матеріал викладено просто, міститься повний набір питань, необхідних для вивчення даної дисципліни, і дозволяє значною мірою компенсувати ту нестачу знань, яку відчувають бухгалтери і підприємці при переході на нову систему бухгалтерського обліку. Окремий розділ присвячено: обліку поточної дебіторської заборгованості та обліку довгострокової дебіторської заборгованості.

Окремої уваги заслуговує підручник з бухгалтерського фінансового обліку на підприємствах України Н. М. Ткаченко [44]. У ньому викладено основи теорії бухгалтерського фінансового обліку, організації його на підприємствах

України. Основна увага приділена вивченню економічного змісту рахунків бухгалтерського обліку і методології його ведення з урахуванням вимог Національних стандартів.

Підручник з бухгалтерського фінансового обліку за ред. Професора Бутинця Ф.Ф. побудований таким чином, щоб максимально охопити особливості обліку на рахунках кожного класу, прокоментувати всі діючі Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [18].

Окремою темою підручника розкрито питання методології та організації інвентаризації об’єктів обліку як важливого засобу контролю за дотриманням принципів повноти і точності відображення інформації в обліку і звітності. В підручнику охоплено окремими темами питання, що досліджуються в роботі: облік різних видів дебіторської заборгованості: поточної та довгострокової. Описано загальні підходи до формування та обліку розрахунків з іншими дебіторами підприємства, а також порядок відображення розрахунків з іншими дебіторами в фінансовій звітності.

Питання з обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей включають:

- розрахунки з вітчизняними та іноземними покупцями, розрахунки за авансами видами, розрахунки з підзвітними особами, розрахунки з іншими дебіторам тощо;

- короткострокові кредити банків; поточну кредиторську заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків; короткострокові векселі видані;поточні забезпечення; інші поточні зобов'язання. Окремо розглядається економічна сутність та облік резерву сумнівних боргів.

- У посібнику бухгалтерського обліку колективу авторів під редакцією Нападовської Л.В., з метою покращення наочності бухгалтерські записи з обліку основних господарських операцій розглядаються спочатку на загальних схемах їх обліку з поясненнями економічного змісту окремих записів. Ці схеми сприяють кращому розумінню викладеного теоретичного та практичного матеріалу. Для повнішого сприйняття викладеної методології обліку окремих господарських операцій бухгалтерські записи розглядаються також на числових прикладах [36].

Вічизняні науковці розглядають актуальні питання обліку дебіторської та кредиторської заборогованостей, які включає в себе такі етапи:

- визначення структури, строків та шляхів виникнення заборгованості та зобов'язань;

- підтвердження їх реальності;

- перевірка порядку групування (класифікації активів та зобов'зань);

- оцінка дебіторської та кредиторської заборогованості;

- перевірка порядку їх відображення в обліку.

Водночас варто зазначити, що дебіторська заборгованість має важливе значення для будь-якого підприємства через те, що за своїм змістом вона є інструментом кредитування дебітора за отримані ним товари, надані роботи чи послуги на безвідсотковій основі, а кредиторська заборгованість є виявом втілення таких інструментів кредитування.

Розглядаючи дебіторську заборгованість, варто відмітити наявності широкого спектра її видів, наданих різними вченими. Не можна говорити про правильність або не правильність поділу та класифікації об'єктів обліку, оскільки поділ повинен бути заснований на економічному критерії і виходячи з економічного та цільового призначення речей, від специфіки діяльності підприємства.

Наукова класифікація є методом дослідження множини об’єктів шляхом їх поділу на класи (групи) за відповідною загальною ознакою і представляє собою спосіб пізнання сутності, змісту, ступеня схожості і різниці об’єктів. Нерозуміння теоретичних основ класифікації іноді призводить не тільки до некоректного застосування деяких термінів, понять, але і до помилок при класифікації.

Класифікація – розподіл, рознесення об’єктів, назв по класам, групам, розрядам, при якому в одну групу влучають об’єкти, що володіють будь-якими загальними ознаками [21,с.643]. Виходячи з запропонованого визначення, вважаємо обґрунтованим, трактувати класифікацію дебіторської заборгованості як угрупування розрахунків з дебіторами за якоюсь ознакою в залежності від мети, для досягнення яких вона проводиться.

Однак на сьогодні науковцями не вироблено єдиного підходу до класифікації і дебіторської, і кредиторської заборгованостей за різними ознаками, що унеможливлює застосування системного підходу до визнання та їх оцінки в структурі таких заборгованостей.

Одним з підходів до класифікації дебіторської заборгованості за різними ознаками є наведена класифікація у авторефераті дисертації к.е.н., Берези, наведена на рис 1.2.

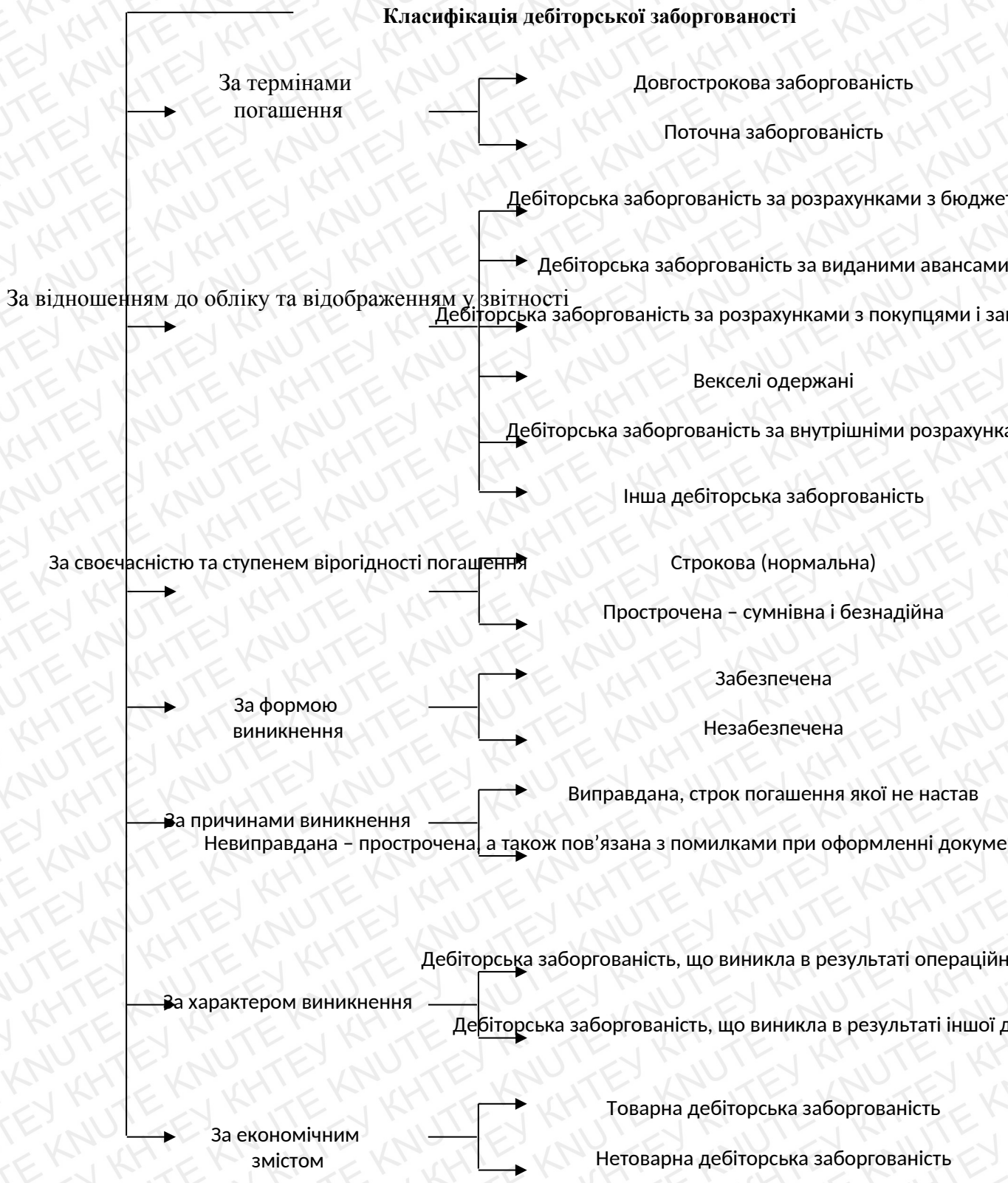

Рис. 1.2. Класифікація дебіторської заборгованості [Береза, с. 607]

Погоджуємося з підходом цього автора, але більш вдалим вважаємо точку зору к.е.н. Кияшко О.М., наведену у додаткуА, де враховано позиції ієрархічної та фасетної класифікації та запропоновані заходи щодо її аутсорсингу. Застосування такого кардинального заходу, як аутсорсинг, викликане накопиченням великих сум дебіторської заборгованості на балансі виробників через низьку платоспроможність підприємств. Водночас її виникнення зумовлене не тільки винятково економічними чинниками, а й неналежною організацією бухгалтерського обліку та контролю на підприємствіВ окремих випадках суб'єкти господарювання, маючи дебіторську заборгованість по розрахунках із покупцями і одночасно кредиторську заборгованість за отримані від них товарно-матеріальні цінності, не здійснюють необхідного у таких випадках взаємозаліку або проводять його у більш пізні звітні періоди. Це характерно для великих і середніх підприємств із складною структурою бухгалтерської служби, на яку покладено виконання цілого комплексу відповідних функцій. Як результат при застосуванні методу визнання доходу на момент оплати занижується сума реалізації, викривляються фінансові результати, що призводить до недоплат до бюджету податків і неподаткових платежів.

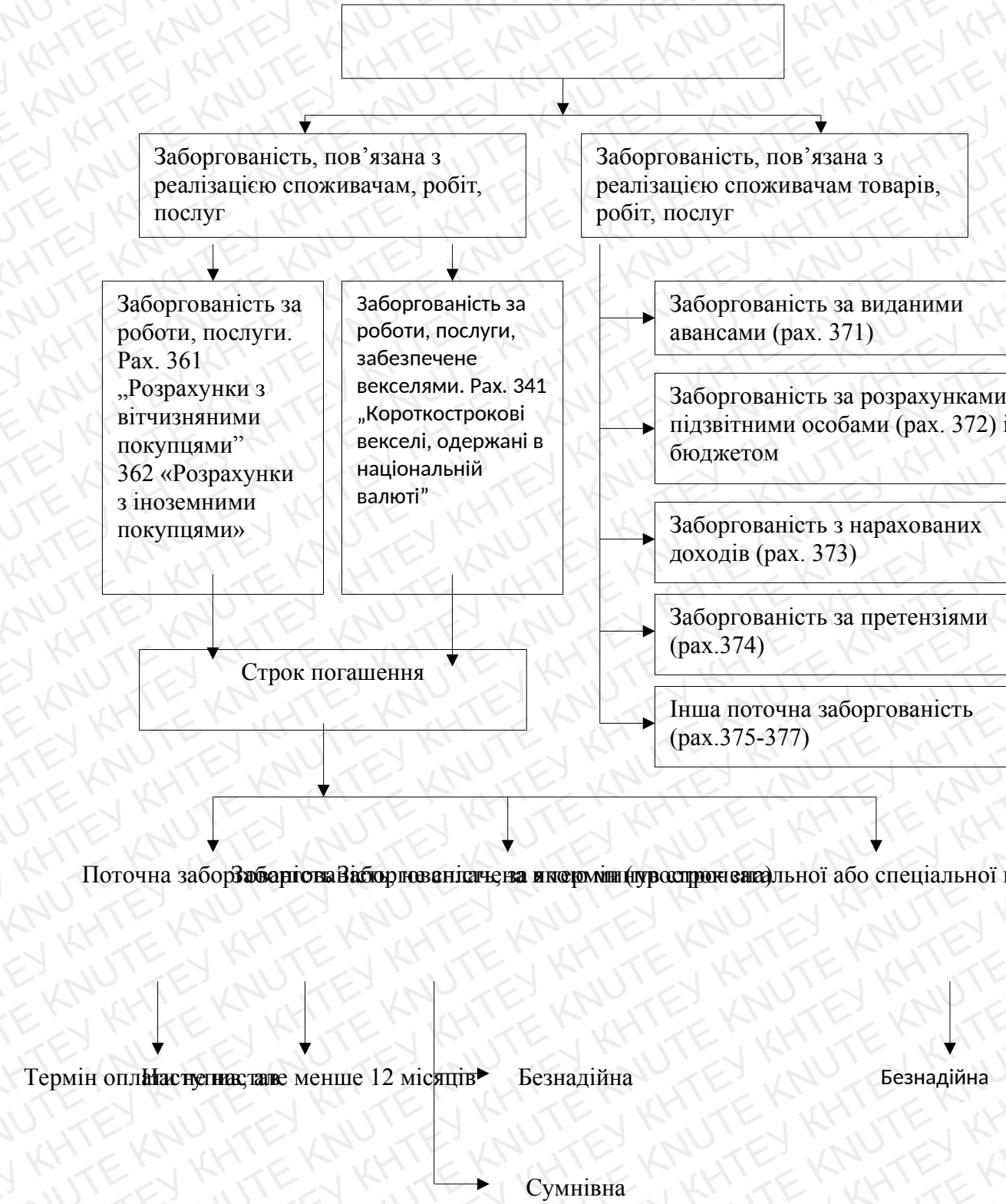

Рис.1.3. Класифікація поточної дебіторської заборгованості по відношенню до об'єктів, що стали причиною виникнення такої

Для встановлення оптимальної частки сумнівної заборгованості (а отже, резерву сумнівних боргів) у загальній сумі довго- чи короткострокової

дебіторської заборгованості визначають критичний термін оплати за даними звітного року порівнянням сум дебіторської заборгованості за термінами виникнення. При цьому потрібно контролювати дотримання графіка погашення дебіторської заборгованості, оскільки прострочені платежі призводять до загального погіршення показників діяльності підприємства, а подовження термінів оплати за договірними зобов'язаннями в такому випадку можна трактувати як недоотримані відсотки за користування банківським кредитом. Якщо балансова вартість фінансового активу перевищує поточну вартість очікуваних у майбутньому потоків грошових коштів, в обліку відображують збитки від знецінення цього фінансового активу на суму такого перевищення.

Розглянемо деякі підходи щодо аналізу дебіторської заборгованості.

Формування алгоритмів управління дебіторською заборгованістю доцільно здійснювати по наступних етапах:

- аналіз дебіторської заборгованості підприємства;

- вибір виду кредитної політики підприємства по відношенню до покупців товарів;

- визначення можливих сум оборотного капіталу, які направлені на дебіторську заборгованість по комерційному та споживчому кредитах;

- формування системи кредитних відносин; формування стандартів оцінки споживачів та диференціації умов надання кредиту;

- формування процедури інкасації дебіторської заборгованості; забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості;

- побудова ефективної системи контролю руху і своєчасної інкасації дебіторської заборгованості.

Доповнюючи формування алгоритмів управління дебіторською заборгованістю, можна виділити ще декілька етапів:

- контроль фінансового стану дебіторів;
- при непогашенні боргу або його частини встановлення оперативного зв'язку із дебітором на предмет визнання ним боргу;
- звернення до господарського суду з позовом про відшкодування простроченої дебіторської заборгованості;
- компенсація збитків з фонду безнадійних боргів.

Етапи управління дебіторською заборгованістю:

- планування величини дебіторської заборгованості;
- збір інформації про фінансове положення дебіторів; контроль за величиною дебіторської заборгованості, який передбачає порівняння фактичних даних обліку з плановими чи бюджетними;
- аналіз дебіторської заборгованості, в ході якого досліджуються і виділяються фактори, вплив яких призвів до появи відхилень фактичних параметрів стану дебіторської заборгованості від планових;
- розробка ряду альтернативних рішень або вибір оптимального рішення; фаза реалізації одного або декількох альтернативних рішень.

Розподіл процесів управління дебіторської заборгованості за двома основними напрямами:

1) управління формуванням дебіторської заборгованості підприємства;
2) управління інкасацією дебіторської заборгованості.

На нашу думку, для побудови ефективної системи управління дебіторською заборгованістю торговельного підприємства важливим є комплексна взаємодія цих систем управління. При цьому принцип системності в управлінні ґрунтується на розумінні сутності торговельного підприємства як складної динамічної соціально-економічної та відкритої системи і визначає необхідність системного мислення при розробці рішення по управлінню дебіторською заборгованістю на стадії формування та погашення з урахуванням усіх видів дебіторської заборгованості та впливу ефективності

управління на основі фінансово-господарських показників діяльності підприємства.

Отже, зазначимо, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки однією із найважливіших проблем є недосконалість і нестабільність нормативної та законодавчої бази з регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств. Суперечності й неузгодженості, що зустрічаються в нормативних актах, обумовлюють помилки в бухгалтерському обліку. Крім того, важливою проблемою є також недосконалість безпосередньо методики обліку, яка відкриває можливості для приховувань і зловживань з боку підприємств.

1.3. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Аквітанс»

Досліджуване нами підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «Аквітанс» , далі ТОВ«Аквітанс», засновано у відповідності з Законом України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р., та складає фінансові звітність скороченої форми, оскільки за кількістю працівників та обсягами діяльності відноситься до малих підприємств

Підприємство спеціалізується на виробництві продукції, наданню послуг та виконанні робіт з метою отримання прибутку. Зазначені продукція, роботи, послуги реалізуються по всій Україні та за її межі.

Основоположним документом для ведення обліку є Положення про облікову політику підприємства, яке розпочинається створенням та підписанням «Наказу про облікову політику підприємства» затверджене наказом керівника. Але на ТОВ «Аквітанс» зазначені документи і організація обліку не ведуться. Тому пропозицією для досліджуваного підприємства є створення «Наказу про облікову політику» Додаток (В) та впровадження організації бухгалтерського обліку.

Товариство надає послуги з виробництва готової продукції, товарів, робіт, послуг

Організаційна структура підприємства наведена на рис.1.3

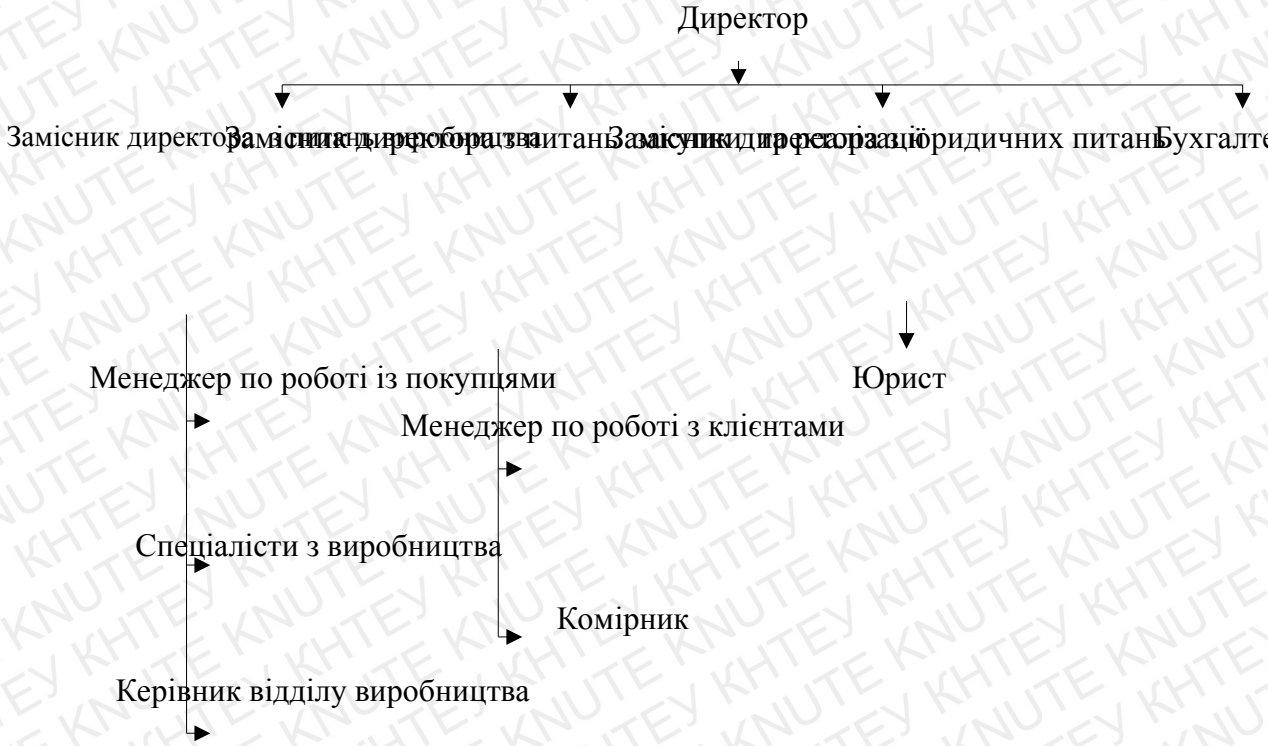

Рис.1.3. Організаційна структура ТОВ «Аквітанс»

Функціональні обов’язки, та права співробітників обумовлено в їх посадових інструкціях.

В обліковому процесі ТОВ «Аквітанс» повинно керується засадами методики обліку усіх об’єктів, що є на підприємстві відповідно до виог П(С)БО, що обираються керівництвом підприємства та окреслюються у Наказі Про облікову політику. Але на підприємстві відсутній такий наказ, тому ми розробили його на підставі обстеження діяльності підприємства, його регістрів та фінансової звітності та (дод. В) основними методологічними засадами ведення бухгалтерського обліку. Законом України «Про бухгалтерський облік», П(С)БО, Податковим кодексом, іншими Постановами та Положеннями Міністерства фінансів України [].

Головний бухгалтер на якого покладено ведення обліку підприємства:

– забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку;

– організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

– бере участь в оформленні матеріалів, пов’язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства;

– забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку ТОВ «Аквітанс»

Основними завданнями обліку є:

- організація своєчасного і законного проведення безготівкових та готівкових розрахункових операцій;
- організація умов для збереження цінних паперів (векселів) на підприємстві;
- організація своєчасного і правильного документування операцій з руху грошових коштів та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку;
- організація контролю за розрахунками дебіторів;
- організація порядку та контролю за розрахунками з кредиторами.

Для організації ефективного облікового процесу, тобто за такої організації обліку при якій зможуть найбільш успішно виконуватися поставлені перед співробітниками відділу бухгалтерії завдання за найменших затратах засобів і праці, необхідно дотриматися основних передумов раціоналізації обліку на підприємстві. Такими умовами є:

1) вивчення структури, особливостей технології та організації виробництва. Це забезпечує правильну організацію обліку господарських процесів, встановлення взаємовідносин окремих підрозділів підприємства з бухгалтерією, визначення порядку документації господарських операцій і документообігу, реєстрації господарських процесів в системі синтетичного та аналітичного обліку. При цьому визначають також технічні засоби одержання

облікової інформації, використання обчислювальної техніки, склад і кваліфікацію облікового персоналу;

2) вивчення змісту й обсягу необхідної інформації: для ринкової економіки притаманними є такі процеси і явища як конкуренція та вільне ціноутворення, що складаються під впливом витрат. У зв'язку з цим виникає потреба в організації внутрішньогосподарського обліку, який, будучи часткою господарського обліку виконував би завдання, пов'язані як з управлінням підприємства в цілому, так і внутрішніми підрозділами. Оскільки така інформація забезпечується за допомогою бухгалтерського обліку, то головним бухгалтером разом з керівними працівниками повинно бути завчасно визначено обсяг інформації, її зміст та строки подання;

3) вивчення законодавчих і нормативних актів щодо обліку і звітності. Бухгалтерський облік має здійснюватися відповідно чинного законодавства. Тільки у такому випадку буде забезпечуватися єдність методології обліку та одержання звітної інформації, необхідної для контролю, аналізу, та ефективного управління;

4) встановлення облікових взаємовідносин бухгалтерії з оперативно відокремленими підрозділами підприємства. На цьому етапі важливо розподілити ведення обліку та підготовки внутрішньої звітності за окремими підрозділами. Бухгалтерія в даному випадку як складова частини управлінського апарату, отримує від підрозділів інформацію та документацію для обліку і контролю. В свою чергу забезпечує інші відділи економічною інформацією про результати їх роботи. На даному етапі забезпечення кваліфікованої спеціалізації обліковців – запорука оперативності та достовірності облікових даних.

5) визнання цілей адміністративного менеджменту на оперативному та стратегічному рівнях. Орієнтацією на пріоритетні питання діяльності на даний час та перспективу обумовлює деталізацію обліку, формування внутрішньої звітності, оперативність, узагальнення облікових даних;

6) оцінка реальних можливостей, щодо впровадження оптимальної організації бухгалтерського обліку.

Даний етап передбачає обґрунтування та взаємозв'язок фінансових ресурсів підприємства, його організаційно – технічних параметрів, кадрового потенціалу з реалізацією визначеної системи бухгалтерського обліку та підготовки звітності [20, с.121-122].

Слід зазначити, що в обліковому процесі необхідно упорядкувати рух документів, тобто налагодити документообіг.

Основне завдання організації руху документів (даних) в обліковому процесі – це оптимізація каналів передавання та зв'язку облікових осередків – виконавців. Ці канали зв'язку можуть бути представлені різним ступенем агрегування – від фіксації кожного окремого носія облікової інформації (тобто документа) до узагальненої характеристики потоків інформації. Формування документопотоків залежить від організаційної побудови і структури господарства, форми організації обліку, типів, виду та характеру технічних і організаційних засобів, обчислювальних машин, які використовуються в обліковому процесі. Об'єктом організації є рух не тільки документів, а й цілих масивів. Крім того, слід мати на увазі, що в окремих випадках переміщуються і самі облікові регістри і форми звітності (масиви облікової інформації у процесі їх складання). Таким чином організації підлягає рух усіх видів облікової інформації [26, с.739].

Організацією мають бути охоплені всі операції – від першого запису до здачі документів в архів. Одним з поширених методів організації руху матеріальних носіїв є графічний. Форма графіка не регламентована. Найчастіше у графіку фіксують тільки основні характеристики руху, які забезпечують виконання облікового процесу та плановість у роботі виконавців.

Розрізняють індивідуальні та зведені види графіків.

Так для досліджуваного підприємства ми могли б запропонувати графік руху документів з виникнення дебіторської заборгованості табл. 1.4., та кредиторської заборгованості табл. 1.5.

Таблиця 1.4

Зведений графік руху документів з виникнення дебіторської заборгованості

Назва первинного документа	Складання та передавання документа		Надходження документа до бухгалтерії, обробка та узагальнення		
	Відповідальний за складання	Хто відповідальний за виконання документа	Час приймання документу	Обробка документа і узагальнення даних	Кому та в які строки подаються документи
Рахунок постачальника на оплату	Менеджер ініціатор	Бухгалтер	Щодня до 16.00	Оплата або підготовка відмови від оплати	На другий день після отримання , формування архіву оплачених рахунків
Видаткова накладна	Бухгалтер	Менеджер ініціатор,	Щодня до 17.00	Контроль за своєчасним повернення документа з підписом контрагента про відвантаження	Бухгалтеру, після підписання документу у контрагента

Даний графік є зведеним. У ньому вказано як назви первинних документів, з яких визначають операції, так і структурні підрозділи, осіб, які працюватимуть над документом, строки обробки.

На кожному етапі облікового процесу організація руху носіїв облікової інформації має свої особливості. На етапі первинного обліку – це утворення первинного документу, поточного – організація руху документообігу за графіками. На етапі підсумкового обліку (узагальнення) особливості руху носіїв, облікової інформації визнаються характером показників, які формуються у різних таблицях звітності.

Таблиця 1.5

Зведений графік руху документів з виникнення кредиторської заборгованості

Назва первинного документа	Складання та передавання документа		Надходження документа до бухгалтерії, обробка та узагальнення		
	Відповідальний за складання	Хто відповідальний за виконання документа	Час приймання документу	Обробка документа і узагальнення даних	Кому та в які строки подаються документи
Рахунок покупцю на оплату	Менеджер ініціатор	Бухгалтер	Щодня до 17.00	Оплата або підготовка відмови від оплати	На другий день після отримання , формування архіву оплачених рахунків
Прибуткова накладна	Бухгалтер	Менеджер ініціатор,	Щодня до 18.00	Контроль за своєчасним повернення документа з підписом контрагента про відвантаження	Бухгалтеру, після підписання документу у контрагента

Окрім облікового процесу на підприємстві має відбуватися контроль за своєчасним та правильним виконанням операцій, що забезпечують діяльність товариства та контроль за виникненням дебіторської та кредиторської заборгованостей і вчасним отриманням коштів від дебіторів і погашення заборгованості кредиторам. Контроль повинен здійснюватися починаючи з відвантаження чи отримання продукції, проходження розрахункових документів, їх оплати до надходження виручки від реалізації продукції на розрахунковий рахунок підприємства. Такий контроль здійснюється в рамках загального контролю на підприємстві. Оскільки дебіторська заборгованість виникає після того як товариство реалізує матеріали, або виконує роботи в борг, тобто оплата за дані покупки відбудеться після певного проміжку часу, то

виникає свого роду споживчий кредит для дебіторів. Варто враховувати на який проміжок часу товариство може надати такий кредит. Для контролю за даною ситуацією на нашу думку варто було б зазначати в договорах з контрагентами максимально можливі строки для погашення заборгованості. Також для контролю за дебіторською заборгованістю ефективно було б наладити роботу між комерційними відділами та бухгалтерією, за станом розрахунків. Оскільки саме бухгалтерський відділ володіє достовірною інформацією про надходження коштів від боржників на рахунок товариства.

Також з метою проведення контролю розрахункових операцій необхідно використовувати різні методи перевірки. Крім того, слід проводити суцільні чи вибіркові інвентаризації розрахунків підприємства з дебіторами та токремо з кредиторами [31, с.148].

Незалежно від методу перевірки, працівники які здійснюють контроль за станом та обсягом дебіторської та кредиторської заборгованостей необхідно встановити:

- причини та терміни виникнення дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- правильність відображення у бухгалтерському балансі залишків;
- обґрунтованість списання заборгованостей;
- суми дебіторської та кредиторської заборгованостей, по яким минув строк позовної давності;
- правильність відображення заборгованостей на рахунках обліку та у фінансовій звітності;
- наявність актів звірки розрахунків чи гарантійних листів, в яких боржники визнають свою заборгованість та дотримання строків позовної давності.

Перш ніж здійснювати контроль розрахункових операцій, необхідно встановити його основні завдання, до яких належать:

1. Оцінка стану розрахунково-платіжної дисципліни по всіх видах розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства;

2. Встановлення наявності фактів порушень чинних нормативно-правових актів щодо правомірності, доцільності та обґрунтованості управлінських рішень при виконанні розрахункових операцій;

3. Розробка заходів з реалізації результатів контролю стосовно попередження зловживань і порушень при здійсненні розрахункових операцій.

До основних напрямів контролю відносять перевірку:

- своєчасність розрахунків з бюджетом, перерахування заборгованості кредиторам;
- достовірності даних бухгалтерського обліку операцій із зобов'язаннями;
- наявності, правильності оформлення і дотримання умов договорів та інших документів, що визначають права та обов'язки сторін з постачання матеріальних запасів, виконання робіт (надання послуг);
- дотримання діючих нормативних актів в частині відшкодування витрат по службовим відрядженням в межах України;
- повноти отримання оплати за придбані матеріальні запаси, їх оприбуткування;
- дотримання чинного законодавства, правомірності, доцільності та обґрунтованості управлінських рішень відповідних посадових осіб при здійснення розрахункових операцій з постачальниками, бюджетом, іншими кредиторами.

Джерелами інформації для контролю операцій з дебіторами та кредиторами є:

- первинні документи (виписки банку, розрахунково-платіжні відомості, авансові звіти, товарно-транспортні накладні);
- облікові регістри (журнал №3,4, Головна книга);
- форми звітності (форма №1 „Баланс", декларації по податкам);

- дані інвентаризації, акти звірки розрахунків тощо.

Предметом контролю операцій із зобов’язаннями є господарські процеси та операції, пов’язані з розрахунками з постачальниками і підрядниками, покупцями і замовниками, з бюджетом і позабюджетними фондами, іншими кредиторами, а також відносини, що виникають при цьому між сторонами.

Основним об’єктом у даному випадку будуть розрахунки з різними кредиторами. До них необхідно віднести: розрахунки з покупцями і замовниками, з постачальниками та підрядниками, з підзвітними особами; розрахунки з бюджетом та позабюджетними фондами.

Контроль розрахункових операцій слід починати з перевірки правильності оплати за реалізовані матеріальні цінності, а також повноти списання відвантажених цінностей.

При цьому необхідно пам’ятати, що такі розходження є наслідком занедбаності обліку розрахункових операцій або результатом зловживань .

Оскільки дебіторська заборгованість є оборотним активом, та відображається у фінансовій звітності варто проводити її аналіз з метою оцінки впливу дебіторської заборгованості на фінансовий стан підприємства. Співіснування дебіторської заборгованості з заборгованістю підприємства перед кредиторами взаємообумовлено наявністю ліквідних грошових активів підприємства.

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретичних основ обліку, оцінки і аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості призвело до наступних висновків:

1. Дослідження економічної сутності дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єктів обліку, оцінки і аналізу виявило стабільність значення в тлумаченнях понять дебіторської та кредиторської

заборгованостей та поглядів науковців. Розбіжність в поглядах викликана швидкими та частими змінами вимог у нормативно-правових актах, які надають методологічні засади щодо основних складових класифікації досліджуваних об'єктів, ї оцінки, відображенні в обліку та звітності.

2. **Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку оцінки та аналізу** дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства підтверджує актуальність і необхідність вносити корективи до нормативно-правових актів з метою удосконалення обліку та оцінки поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей і спрощення таким чином здійснення аналітичних заходів щодо їх структури та значень.

3. Дослідження ТОВ «Аквітанс» з метою надання його організаційно-економічної характеристики встановлено, що облікова політика підприємства взагалі не ведеться, і щодо обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей також. Рекомендація щодо її організації розпочнеться зі створення «Наказу про облікову політику підприємства» (Додаток В) і повинна охоплювати наступні елементи: визнання та оцінка дебіторської і кредиторської заборгованостей, надання їх класифікацій (Додаток І) створення робочого плану рахунків (Ддаток К), графіку документообігу (табл. 1.4 та 1.5) та аналітика дебіторів і кредиторів, визнання заборгованості сумнівною, період та метод нарахування резерву сумнівних боргів, визнання заборгованості безнадійною та порядок списання безнадійної заборгованості, що дає змогу раціонально організувати облік дебіторської заборгованості на підприємстві.

4. Фінансовий стан досліджуваного підприємства можна охарактеризувати як незадовільний. Активи ТОВ «Аквітанс» представлені здебільшого необоротними активами, які становлять понад 90 % в загальній структурі. Пасиви підприємства характеризуються співвідношенням власного капіталу і зобов'язань у 2012 р. – 93,5 % і 6,5 %, а у 2016 р. – 90 % і 10 %

відповідно. Тобто спостерігається незначне збільшення обсягу поточних зобов'язань підприємства.

За нашими розрахунками, основні показники діяльності ТОВ «Аквітанс» є нерівномірними, показники в абсолютних і відносних відхиленнях коливаються від тисячних значень до нуль цілих дві сотих у змінах необоротних активів підприємства. Такий значних перепад пояснюється розвитком і становленням підприємства та збільшенням обсягів діяльності Додатки Е, Ж, З.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

2.1. Організація обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості

Ведення бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємств, як і інших об'єктів обліку потребує ретельної організації. Організація бухгалтерського обліку передбачає успішне

упорядкування облікового процесу. Вказана вимога регламентована законом та нормативно правовими актами [68].

Крім нормативно-правових актів питання організації обліку цікавляться в більшості науковці і постійно рекомендують задіювати її у практиці.

Автори джерел, з якими ми ознайомлювались поділяють організацію обліку на три етапи: методичний, технічний і організаційний. [Сопко, Сльозко, Мазіна]

Зважаючи на особливості теми нашої роботи розкриття потребують організація обліку поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Схематичне відображення організації обліку дебіторської заборгованості дуже вдало передано в авторефераті Закревської О.Ю [67]

Погоджуємось з позицією науковця Закревська О.Ю. щодо етапів організації та ведення обліку дебіторської заборгованості. Зазначену схему організації обліку доцільно застосовувати, на нашу думку, і для організації обліку кредиторської заборгованості.

Рис.2.1. Структурно-логічна схема організації обліку дебіторської за боргованості [68].

В підтвердження документування операцій з реалізації і отримання товарів, робіт, послуг, де здійснюється визнання при оцінці доходу і одночасно дебіторської заборгованості або отримання товарів, робіт, послугі одночасного визнання кредиторської заборгованості виникає потреба їх документального підтвердження (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Первинна документація з обліку дебіторської /кредиторської заборгованості

Господарська операція	Документ
1	2
Відвантажено в реалізацію готову продукцію за договірними цінами / отримано готову продукцію	Накладна
Виконано роботи, надано послуги	Акт прийнятих робіт та послуг
Перераховано передоплату постачальнику/покупцю за продукцію	Виписка банку, рахунок фактура
Видано під звіт на господарські потреби або на витрати на відрядження	Видатковий касовий ордер
Одержано вексель/ видано весель	Вексель
Сплачені митні платежі	Платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ, виписка банку

Щодо організація обліку кредиторської заборгованості аналогічно дебіторській заборгованості буде здійснено розподіл інформації на три етапи.

Є необхідність описати елементи облікової політики дебіторської та кредиторської заборгованостей відповідно до вимог нормативно-правових актів, що їх регламентують.

З метою усунення зазначених недоліків запропоновано основні складові та положення облікової політики (Додаток І).

Для правильної організації обліку пропонуємо ТОВ «Аквітанс» сформувати «Наказ про облікову політику» (Додаток В).

З метою контролю за вчасністю та повнотою надходження грошових коштів в погашення дебіторської заборгованості нами було запропоновано сформувати зведений графік документообігу з виникнення дебіторської заборгованості (таблиця 1.4.).

Для відстеження вчасності оплати підприємством заборгованості кредиторам запропоновано розробити зведений графік документооблігу з виникнення та погашення кредиторської заборгованості (табл. 1.5.)

Для відображення в обліку операцій підприємства з врахуванням особливостей є потреба розробити робочий план рахунків (Додаток К).

Запропоновані нами документи щодо організації обліку ТОВ «Аквітанс» дозволять структурувати, впорядкувати ведення як фінансового обліку підприємства, так і інших його видів.

А щодо складових організації обліку дебіторської та кредиторської заборгованості введення графіків документообігу дозволить підвищити дисципліну працівників, відповідальних за нагадування дебіторам щодо необхідності повернути борг.

Запровадження графіку документообігу розрахунків з кредиторами сприятиме підвищенню дисциплінарної відповідальності не тільки для розрахунків з контрагентами-кредиторами, але і для погашення заборгованості перед працівниками підприємства та фіскальними органами щодо погашення заборгованості по обов’язковим платежам та податкам до бюджету України.

2.2. Методика фінансового обліку поточної дебіторської та кредиторської заборгованості

На досліджуваному підприємстві ТОВ «Аквітанс» підставою для прийняття до обліку господарських операцій є первинні документи. Первинний документ повинен бути складений під час проведення господарської операції, а якщо це неможливо, то безпосередньо після її закінчення.

Інформація, що міститься в первинних документах, відображається в регістрах обліку шляхом «подвійного запису». Якщо операція проводиться в іноземній валюті, то в облікових регістрах відображають також і суму в іноземній валюті.

Облікові регістри - це носії спеціального формату (паперові, електронні) у вигляді відомостей, ордерів, книг, журналів, машинограм тощо, призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого нагромадження, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку [7].

Облікові регістри в процесі ведення обліку повинні мати:

- назва;
- період реєстрації господарських операцій (тобто до якого облікового періоду вони відносяться);
- прізвища і підписи або інші дані, які дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.

Якщо підприємство веде облік на машинних носіях інформації, то воно зобов'язане за свій рахунок виготовити їх копії на вимогу інших учасників господарських операцій, а також правоохоронних органів, якщо це знаходиться в межах їх компетенції і передбачено законодавством.

Планом рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов’язань та господарських операцій для обліку дебіторської заборгованості призначено активні рахунки 1 і 3 класів [# 291].

Для довгострокової дебіторської заборгованості призначено рахунки , а для обліку поточної дебіторської заборгованості призначено рахунки 36, 37, 38, а також рахунки векселі отримані Назва і характеристика

На підприємстві ТОВ «Аквітанс» операції, які виникають щодо об'єктів дебіторської та кредиторської заборгованості носять поточний характер

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку господарських операцій

№ пор	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума
1	Отримано аванс від покупця	311	681	311	681	12000
2	Відображено податкове зобов'язання	643	641	643	641	2000
3	Реалізовано товари зі складу	681 361	361 701	681 361	361 701	8000
4	Взаємозалік заборгованості	631	371	631	371	6500
5	Списано дохід на фінансові результати	701	791	701	791	14500
6	Списано витрати на фінансові результати	791	901	791	901	400

На рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» ведеться облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованість з різними дебіторами за виданими авансами, за наданими позиками, за відшкодуванням завданих збитків. Для даного обліку «Інвестбуд – Комплекс» використовує наступні субрахунки:

- 371 «Розрахунки за виданими авансами» - використовують всі види авансів наданих підприємством незалежно від виду діяльності;

- 372 «Розрахунки з підзвітними особами» - використовують для обліку розрахунків з підзвітними особами, а саме виданими авансами на відрядження або під звіт, звітування за витрачені кошти;

- 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» - використовують для обліку розрахунків наданих фінансових допомог.

За дебетом всіх цих рахунків відображають виникнення, збільшення об'єму дебіторської заборгованості, за кредитом – погашення, списання.

Відображення операцій з підзвітними особами за виданими авансами та наданими позиками мають вигляд наведений в табл. 2.3

Наступним етапом облікового процесу є узагальнення облікової інформації з первинних документів в синтетичному та аналітичному обліку.

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків за виданими авансами та наданими позиками

№ пор	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума
1	Перераховано постачальнику передоплату	371	311	371	311	6000
2	Відображено право на податковий кредит із ПДВ	641	644	641	644	1000
3	Одержано від постачальника та оприбутковано товар	281	631	281	631	5000
4	Відображено податковий кредит із ПДВ	644	631	644	631	1000
5	Видано під звіт на господарські	372	301	372	301	450

	потреби або на витрати на відрядження					
6	Перераховано грошові кошти підзвітній особі за місцем її знаходження	372	311	372	311	600
7	Відшкодовані перевитрати підзвітних сум	372	301	372	301	180
8	Придбанні підзвітною особою матеріальні цінності (на підставі відповідних первинних документів та Авансового звіту)	22	372	22	372	760
9	Відображена сума податкового кредиту	641	372	641	372	152
10	Надано безвідсоткову фінансову допомогу	377	371	377	371	400 000

Повторюваність господарських операцій протягом дня, місяця, року, зумовлює як масовість записів у первинних документах, так і велику кількість останніх. Тому виникає потреба у групуванні та систематизації первинних документів у відповідних облікових регістрах, оскільки лише узагальнення інформації зможе дати цілісне уявлення про результати виробничо-фінансової діяльності підприємства. Процес групування і систематизації даних про господарські операції, зафіксовані в первинних документах, у кожному конкретному випадку має свою специфіку. Проте, загальний принцип групування і систематизації даних первинних документів має доволі просту і водночас, чітку логічну схему.

Щодо обліку кредиторської заборгованості слід зазначити її поділ на поточну і довгострокову. Залежно від виду довгострокової заборгованості застосовуються різні рахунки бухгалтерського обліку, а саме:

- 50 «Довгострокові позики» — ведеться облік розрахунків за довгостроковими позиками банків та іншими залученими позиковими коштами в інших осіб, які не є поточним зобов’язанням;

- 51 «Довгострокові векселі видані» — ведеться облік розрахунків з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами за матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги та за іншими операціями, заборгованість за якими забезпечено виданими векселями та не є поточним зобов'язанням;
- 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями» — призначено для обліку розрахунків з іншими особами за випущеними та сплаченими власними облігаціями строком погашення більше 12 місяців з дати балансу;
- 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди» — призначено для узагальнення інформації про стан розрахунків з орендодавцями за необоротні активи, передані на умовах довгострокової оренди, а також за оборотні матеріальні активи, кошти та цінні папери, отримані за договором оренди цілісного майнового комплексу;
- 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» — ведеться облік суми податків на прибуток, які сплачуватимуться в наступних періодах внаслідок виникнення тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов'язань та оцінкою цих активів або зобов'язань, яка використовується з метою оподаткування;
- 55 «Інші довгострокові зобов'язання» — призначено для узагальнення інформації про розрахунки з іншими кредиторами та за іншими операціями, заборгованість за якими не є поточним зобов'язанням та облік яких не відображається на решті рахунків класу 5 «Довгострокові зобов'язання».

Якщо на чергову дату балансу заборгованість переходить до складу поточних зобов'язань (планується погашення даної заборгованості протягом 12 місяців з дати балансу), переводимо її до складу поточної заборгованості. У бухгалтерському обліку робимо запис Дт 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями» Кт 50 (51, 52, 53, 54, 55). Зазначимо, що рахунок 61 призначено для узагальнення інформації про стан розрахунків за поточними зобов'язаннями, переведеними зі складу довгострокових, при

настанні строку погашення протягом 12 місяців з дати балансу. Цей рахунок має два субрахунки:

- 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті»;
- 612 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті».

У разі якщо зобов'язання виражено в національній валюті, застосовується субрахунок 611, в іноземній — 612. У Балансі (форми № 1 та 1-м) поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями відображається у рядку 1610. Погашення цієї заборгованості коштами (з рахунку в банку) відображається записом Дт 61 Кт 31

На ТОВ «Аквітанс» господарські операції відображаються в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

Для обліку поточної кредиторської заборгованості по розрахункам з різними контрагентами Планом рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій № 291 призначено пасивні рахунки, які мають субрахунки:

63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (631 Розрахунки з вітчизняними постачальниками; 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»; 633 – «Розрахунки з учасниками ПФГ»).

Вказаний перелік субрахунків до рахунку дозволяє деталізовано відображати зобов'язання перед постачальниками в бухгалтерському обліку.

64 «Розрахунки за податками та платежами» (641 – «Розрахунки за податками», 642 – «Розрахунки за обов'язковими платежами»; 643 – «Податкові зобов'язання»; - 644 «Податковий кредит».

Рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» має п'ять субрахунків, що дозволяє поділити зобов'язання за наступними цільовими напрямками: 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»;

652 – «За соціальним страхуванням»; 653 – виключено; 654 – «За індивідуальним страхуванням»; 655 – «За страхуванням майна».

Зазначена деталізація субрахунків 64 і 65 конкретизує відображення різних зобов'язань підприємств, в т.ч. і ТОВ «Аквітанс», пред фіскальними органами щодо формування бюджета держави.

Рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» включає наступні субрахунки : 661 «Розрахунки за заробітною платою»; 662 – «Розрахунки з депонентами»; 663 – «Розрахунки за іншими виплатами». Вказаний рахунок призначений для відображення заборгованостей підприємства по розрахункам з працівниками.

Операції з нарахування зобов'язань по розрахункам з заробітної плати та відрахуванням та утриманням з неї, які формують інші складові кредиторської заборгованості, зображено в Таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Кореспонденція рахунків з нарахування заробітної плати та відрахувань на соціальні заходи та податки і обов'язкові платежі

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	Нараховано заробітну плату виробничим працівникам, директору та менеджеру зв збуту	23 92 93	661	20000 15000 10000
2.	Нараховано ЄСВ (22%)	23 92 93	651	4400 3300 2200

Продовження таблиці 2.4.

3.	Нараховано військовий збір 1,5 %	23 92 93	642	300 225 150
4	Утримано ПДФО 18%	661	641/ПДФО	8100
5	Утримано військовий збір 1.5%	661	642	675
6	Виплачено заробітну плату з каси підприємства	661	301	36225

Вказана кореспонденція рахунків відображає формування кредиторської заборгованості по розрахункам з оплати праці та податкам і обов'язковим платежам щодо вимог нормативно-правових актів.

Використання рахунку 67 «Розрахунки з учасниками» включає наступні субрахунки : 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами» та 672 «Розрахунки за іншими виплатами» і призначено для підприємств засновниками, яких є декілька учасників за певними вкладеннями капіталу.

Рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями». Охоплює шість субрахунків: 680 «Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу»; 681 «Розрахунки за авансами одержаними»; 682 – «Внутрішні розрахунки»; 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» 684 « Розрахунки за нарахованими відсотками»; 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». Рахунки шостого класу формують складові поточних зобов'язань залучених джерел утворення активів, а також підтверджують можливість ведення внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Залишки по цим рахункам, як і залишки по активним рахункам відображаються у регістрах бухгалтерського обліку, обороно-сальдових відомостях, а далі у формах фінансової звітності..

Регістри бухгалтерського обліку призначені для систематизації та накопичення інформації, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, для відображення на рахунках бухгалтерського обліку і в бухгалтерській звітності. Правильність відображення господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку забезпечують особи, які склали і підписали їх.

За змістом облікові регістри поділяються на регістри аналітичного, синтетичного обліку та комбіновані регістри.

Аналітичні регістри обліку крім загальних підсумків по регістру забезпечують зберігання і систематизацію інформації в аналітичному розрізі, встановленому для даного регістра бухгалтерського обліку.

Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами, які є контрагентами ТОВ «Аквітанс» забезпечує не тільки збереження загальної суми дебіторської заборгованості, відстеження плану-графіку погашення кредиторської та їх облік, але і дає інформацію про заборгованість по кожному конкретному контрагенту.

Синтетичні регістри обліку зберігають загальну, підсумкову інформацію про господарські операції - підсумки (початкове і кінцеве сальдо), обороти.

Узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію та послуги ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

По дебету рахунку 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками” відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов’язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, по кредиту – сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу та інші види розрахунків. Дебетове сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію, послуги.

Рахунок 36 має такі субрахунки:

361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;

362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником по кожному пред’явленому до сплати рахунку. Кореспонденцію рахунків відображено у табл. 2.3

Таблиця 2.3

Облік реалізації товарів, робіт, послуг за договором купівлі-продажу

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	Отримано попередню оплату від покупців	311	681	160000
2.	Нараховано податкове зобов'язання	643	641	40000
3.	Відвантажено активи або підписано акт приймання-передачі, виконаних робіт для робіт (послі)	361	701, 702, 703	160000
4	Підтверджено податкове зобов'язання	701,702,703	643	40000
5	Списано собівартість реалізації	901,902, 903	23, 26, 28	69200
6	Взаємозалік заборгованостей	681	361	160000

Наведена у табл. 2.3. кореспонденція відображає розрахунки з покупцями і замовниками на умовах попередньої і наступної оплати. Зазначені кореспонденції підтверджують можливість виникнення як кредиторської ,так і дебіторської заборгованостей .

Узагальнення інформації по розрахункам з постачальниками і підрядниками на умовах наступної оплати проводиться з використанням рахунку 631 «Рохрахунки з постачальниками та підрядниками».

Для формування повної суми придбання активів операція розбивається По кредиту рахунку 631 на дві кладові: відображається сума активу без ПДВ та сума самого ПДВ (оп. 1, 2 табл. 2.4)

Таблиця 2.4.

Облік придбання оборотних активів з наступною оплатою

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	Оприбутковано активи згідно з накладною	20,22, 25, 28	631	100 000
2	Збільшено податковий кредит з ПДВ на підставі податкової накладної постачальника	641	631	20 000
3	Оплачено по безготівковому розрахунку	631	311	120 000

4.	Перераховано попередню оплату постачальнику	371	311	120000
5	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644	20000
6	Оприбутковано активи згідно з накладною	20,22, 25, 28	631	100 000
7	Підтверджено податковий кредит з ПДВ	644	631	20000
8.	Взаємозалік заборгованостей	631	371	120000

Крім зазначених операцій з придбання і реалізації товарів, робіт, послуг та нарахування заробітної плати і відповідних податків та обов'язкових платежів інші операції зі збільшення дебіторської та кредиторської заборгованості на підпиємстві ТОВ «Аквітанс» не відбуваються.

Незважаючи на відсутнісь організації обліку всі операції на підприємстві відбуваються відповідно до вимог закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, П(С)БО і з застосуванням кодифікації об'єктів відповідно до вимог плану рахунків № 291.

Для відображення поточної дебіторської заборгованості використовуються рахунки 36, 37, 38, а для відображення поточної кредиторської заборгованості рахунки 63, 64, 65, 66, 68 . Інші операції на підприємстві для формування поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей на ТОВ «Аквітанс» не відбуваються.

2.3. Управлінський облік поточної дебіторської та кредиторської заборгованості для управління і оподаткування

Як показує практика господарювання підприємств в Україні широкого розповсюдження у використанні набирає введення управлінського обліку. Зазначений облік найкраще з усіх можливих видів обліку застосовує систему планування.

Планування – це процес визначення цілей і завдань підприємства на певну перспективу та вибір оптимального шляху їх досягнення й ресурсного забезпечення [2].

За складом планових рішень розрізняють:

а) стратегічне планування;

б) поточне.

Стратегічне планування безпосередньо пов’язане з діяльністю підприємства у довгостроковому періоді. Стратегічне планування охоплює період більше 5 років – 10, 15, 20 років. Такі плани визначають довгострокову стратегію підприємства, виявляють соціальний, економічний та науково-технічний розвиток.

Мета діяльності підприємства та шляхи її досягнення визначаються у процесі стратегічного планування, результатом якого може бути план розвитку підприємства на тривалий час та стратегія досягнення визначеної мети.

Деталізація довгострокового планування здійснюється шляхом бюджетування, тобто визначення короткострокових завдань в межах загальної довгострокової стратегії [3].

У процесі поточного планування, на відміну від стратегічного, планування проводиться на короткостроковий період, на базі визначеної виробничої програми, заданого потенціалу та системи управління,охоплює всі сфери виробничо-господарської діяльності підприємства, підпорядковує їх досягненню цілей.

Однією зі складових планування є бюджет.

Бюджетування- це процес планування майбутніх операцій підприємства та оформлення його результатів у вигляді системи бюджетів [6].

Метою бюджетування є:

- здійснення періодичного планування;
- забезпечення координації, кооперації та комунікацій;
- змусити менеджерів кількісно обґрунтовувати їхні плани;

- створення основи для оцінки і контролю виконання;
- мотивація працівників шляхом орієнтації на досягнення мети організації;
- виконання вимог законів і контрактів [3].

До обов'язкових етапів бюджетування відносять:

• аналіз виконання показників бюджету за попередні бюджетні періоди або у разі першого складання бюджету, аналіз фінансових показників діяльності підприємства за попередні звітні періоди;

• складання бюджету з урахуванням даних виконання бюджету за попередні періоди та можливих змін у діяльності підприємства в майбутньому;

• затвердження бюджету, у результаті якого бюджет стає обов'язковим до виконання для відповідних підрозділів та їх працівників;

• виконання бюджету з відстеженням точності його складання та виконання;

• здійснення контролю за виконанням бюджету та аналіз результатів контролю;

• коригування бюджету чи діяльності підприємства з метою узгодження бюджетних і фактичних показників [4].

Для організації ефективного обліку на підприємстві рекомендується створення сучасної системи бюджетування, яка б була заснована на розробці і контролі виконання цілої низки взаємозв’язаних бюджетів.

У процесі бюджетування уточнюють планові та розраховують допоміжні фінансові показники, а також визначають послідовність дій, спрямованих на їх досягнення, здійснюють координацію діяльності різних підрозділів підприємства і різних видів його виробничо-господарської діяльності. Впровадження на підприємстві бюджетування означає не тільки складання системи бюджетів, а й здійснення постійного контролю за їх виконанням,

аналізу поточної ситуації та внесення коректив до бюджетів у ході їх виконання залежно від змін у діяльності підприємства та кон'юнктурі ринку [5].

Дуже важливим аспектом бюджетування є те, що воно змушує менеджерів кількісно обґрунтовувати їхні плани в часових проміжках і дає змогу усвідомити витрати, пов’язані з їх виконанням.

Бюджетування сприяє виявленню слабких ланок у фінансовому забезпеченні та в організаційній структурі підприємства, вирішенню проблем комунікації та розподілу відповідальності між окремими підрозділами й учасниками виробничого процесу, забезпеченню належної планової дисципліни. Саме бюджетний процес дає змогу вчасно виявити неузгодженість у діяльності окремих підрозділів підприємства, неефективне використання ресурсів, низький рівень управління запасами чи грошовими коштами.

Одним з основних завдань обліку в управлінні підприємством є більш ефективний розподіл ресурсів. Таке завдання вимагає складати поточні, перспективні та стратегічні плани, формувати бюджети. Вони допоможуть розподілити дії, пов'язані з використанням ресурсів, але в них часто залишаються невирішеними питання про те, які ресурси є і як саме потрібно використовувати їх для досягнення цілей. Щоб вирішити цю проблему, керівники використовують бюджети.

На підставі бюджетів усіх підрозділів готують генеральний (зведений) бюджет підприємства. Генеральний (зведений) бюджет – сукупність бюджетів, що узагальнюють майбутні операції усіх підрозділів підприємства. Він включає дві групи бюджетів: операційні і фінансові [6].

Розглянемо складові генерального бюджету.

Операційні бюджети – це сукупність бюджетів витрат і доходів, що забезпечують складання бюджетного звіту про фінансові результати діяльності.

До операційних бюджетів належать:

1) бюджет продажів;

2) бюджет виробництва;

3) бюджет придбання матеріалів;

4) бюджет прямих матеріальних затрат;

5) бюджет прямих витрат на оплату праці;

6) бюджет виробничих накладних затрат;

7) бюджет комерційних витрат;

8) бюджет управлінських витрат;

Фінансові бюджети – сукупність бюджетів, що відображає заплановані грошові потоки та очікуваний фінансовий стан підприємства.

Фінансовий бюджет складається з:

1) бюджету доходів та витрат;

2) бюджету руху грошових коштів;

3) бюджетного балансу.

Виникнення кредиторської та дебіторськогї заборгованостей зачіпає складові як операційних так і фінансових бюджетів, а саме:

- у операційних бюджетах- бюджет подажу та бюджет придбання;
- у фінансових бюджетах досліджувані об’єкти зачіпають усі три складові.

Дослідження стану застосування складових управлінського обліку на ТОВ «Аквітанс» доводиться константувати його відсутність. Як і будь який інший облік він вимагає ретельного обґрунтування щодо методики

його обрання. Мається на увазі це потребує організації, розробки внутрішніх нормативних документів як стандарти та регламенти, наказ про політику управлінського обліку, а вже тільки потім його планування.

Але разом з тим для покращення платіжної дисципліни нами запропоновано введення бюджетів дебіторською та кредиторської заборгованостей на прикладі «Бюджету дебіторської заборгованості (Додаток Л).

2.4. Розкриття інформації про поточну дебіторську і кредиторську заборгованість у звітності підприємства

На кожне останнє число місяця всі залишки по рахунках повинні бути зведені і операції з ними повинні бути відображені в повному обсязі. Дана вимога не стосується складання безпосередньо бухгалтерського балансу як форми звітності. Періодичність складання балансу встановлюється іншими нормами.

Баланс підприємства складається за підсумками оборотів за місяць в облікових регістрах (Додаток Д) .

При розгляді облікового процесу на підприємстві ми визначили, що заключним етапом опрацювання первинної документації та відображення її на рахунках бухгалтерського обліку є формування фінансової та податкової звітності.

Вимоги щодо структури та подання фінансових звітів, включаючи консолідовані фінансові звіти встановлює П(С)БО. Звіти мають за мету забезпечити загальні інформаційні потреби широкого кола користувачів, які покладаються на них як на основне джерело фінансової інформації під час прийняття економічних рішень. Економічні рішення, які приймають користувачі фінансових звітів, ґрунтуються на оцінці здатності підприємства генерувати грошові кошти, часу, необхідного для цього та ймовірності

надходження грошових коштів. Але якщо фінансова звітність не буде достовірною, зрозумілою, доречною, то висновки та прийняті рішення будуть неефективні.

Достовірною фінансова звітність може бути тільки при умові, що звіти складено на основі інформації бухгалтерського обліку та перевірені згідно системи внутрішнього контролю обліку.

Фінансова звітність визначена П(С)БО 1 як бухгалтерська звітність, яка відображає фінансовий стан підприємства і результати його діяльності за звітний період. Метою такої звітності є забезпечення загальних інформаційних потреб широкого кола користувачів, які покладаються на неї як на основне джерело фінансової інформації під час прийняття економічних рішень та наведено в табл. 2.3

Таблиця 2.3

Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів

Користувачі звітності	Інформаційні потреби
Інвестори, власники	Придбання, продаж та володіння цінними паперами. Оцінка якості управління Визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу
Керівництво підприємства	Регулювання діяльності підприємств
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов‘язань підприємств Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов‘язання
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов‘язання
Працівники підприємства	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов‘язання. Забезпечення зобов‘язань підприємства перед працівниками
Органи державного управління	Формування макроекономічних показників

Відповідно П(С)БО існують, та є загальними до виконання такі форми

звітності:

- форма 1 «Баланс»
- форма 1-м «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»
- форма 2 «Фінансові результати»
- форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»
- форма 4 «Звіт про власний капітал»
- форма 5 «Примітки до фінансової звітності»
- форма 6 « Інформація за сегментами»

Послідовність складання фінансової (бухгалтерської) звітності є багатоетапним процесом, який включає:

інвентаризація майна і фінансових зобов'язань;

звірка підсумків аналітичного і синтетичного обліку;

виправлення в бухгалтерському обліку, помилок, виявлених в ході підготовки звіту;

закриття рахунків з обліку доходів і витрат.

Кожна форма фінансової звітності має свої вимоги та специфіку складання.

- Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал [28].

Проміжна (місячна, квартальна) звітність складається наростаючим підсумком з початку року, річна форма звітності складається підприємством станом на 31 грудня звітного року у порівнянні з даними на 31 грудня попереднього звітного року.

Джерелом інформації для складання форми 1 є головна книга (Оборотно-сальдова відомість). Форма 1 складається з двох частин активу та пасиву. Форма 1 складається в тисячах гривень з одним десятковим знаком. Кінцева

сума активу має дорівнювати кінцевій сумі пасиву на дату складання фінансової звітності.

Поточна дебіторська заборгованість як для підприємств, які відображають свої активі та джерела їх утворення у повні форми звітності, так і для підприємств, що формують свою звітність за даними П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» знаходить відображення в активі балансу, а саме, розділ 2 «Оборотні активи» та відображає дані згідно табл. 2.4

Таблиці 2.4

Відображення відомостей про дебіторську заборгованість в балансі

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		

Поточна кредиторська заборгованість відображається у розділі III пасиву балансу для підприємств, які складають не скорочену форму звітності

Таблиці 2.5

Відображення відомостей про кредиторську заборгованість в балансі

Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		

- Примітки до фінансової звітності – примітки до річної фінансової звітності в обов'язковому порядку надаються усіма підприємствами, крім суб'єктів малого підприємництва.

Форма 5 складається з 12розділів і в ній передбачено мінімальний перелік інформації, що варто розкрити до річної фінансової звітності.

Згідно методичних рекомендацій для перевірки вірності інформації наведеної в примітках до річної фінансової звітності її показники порівнюють між собою а також з даними форми 1,2,3, та декларації податку на прибуток.

Поточна дебіторська і кредиторська заборгованості відображені у розділах VI і VII

Перед закінченням заповнення фінансової звітності необхідно зіставити фінансовий результат за даними бухгалтерського обліку та фінансовий результат за даними податкового обліку. Згідно законодавства податок на прибуток перераховують до бюджету за розрахунком на базі податкового прибутку, але облік руху грошових коштів, активів та зобов'язань ведуть на основі бухгалтерського обліку.

Таке протиріччя приводе до незбалансованості фінансової звітності, і перед тим, як заповнити фінансову звітність необхідно вирішити це протиріччя. Методика розрахунку відхилень між бухгалтерським та податковим прибутком викладено у П(с)БО 17 «Податок на прибуток», який дозволяє сформувати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства.

П(с)БО 17 «Податок на прибуток» використовують підприємства всіх форм власності з 2001 року, крім: бюджетних установ, банків, підприємств, що находяться на спрощеній системі оподаткування та підприємства, які відносяться до малих підприємств. Згідно П(с)БО 17 «Податок на прибуток» підприємства може самостійно розраховувати відхилення, або щоквартально, або один раз на рік.

За звітним періодом фінансові звіти поділяються на річні та квартальні.

Звітним періодом для складання річної фінансової звітності є календарний рік. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим 12 місяців, але не може бути більшим 15 місяців. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку року до моменту ліквідації.

Квартальна звітність складається наростаючим підсумком з початку звітного року. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду

Підприємства подають фінансову звітність таким адресатам:

- Органам, до сфери управління яких належить підприємство;
- Трудовим колективам на їх вимогу;
- Власникам (засновникам), згідно установчих документів;
- Іншим органам та користувачам, зокрема органам статистики.

Терміни подачі звітності визначає уряд. Так, квартальна фінансова звітність подається адресатам, не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна - не пізніше 10 лютого, не пізніше за звітним роком.

Форми фінансової звітності підписуються керівником підприємства та головним бухгалтером, а у випадку відсутності на підприємстві бухгалтерської служби -керівником бухгалтерської організації, або фахівцем - бухгалтером, який за угодою виконував роботи щодо ведення бухгалтерського обліку.

Пропонуємо розглянути різницю між структурою балансу при веденні його за національними та міжнародними стандартами (таблиця 2.6)

Як показують проведені дослідження, обов'язковим для підприємств є складання та подача відповідним державним органам фінансової та податкової звітності.

Сучасні українські підприємства знаходяться у складних умовах функціонування, а найкращим способом мінімізації численних, різноманітних та непередбачуваних ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища є вдосконалення організації усіх аспектів діяльності підприємства, спрямоване на їх оптимізацію та оперативну пристосовуваність.

Таблиця 2.6

Структуру балансу згідно НП(С)БО 1 та МСБО 1

Актив		Пасив	
П(С)БО 2	МСБО 1	П(С)БО 2	МСБО 1
Актив	Актив	Пасив	Капітальні зобов'язання
1. Необоротні активи	1. Довгострокові активи	1. Власний капітал	1. Власний капітал
2. Оборотні активи	2. Короткострокові активи	2. Забезпечення майбутніх витрат та платежів	2. Довгострокові зобов'язання
3. Витрат майбутніх періодів		3.Довгострокові зобов'язання	3. Короткострокові зобов'язання
		4. Поточні зобов'язання	
		5. Доходи майбутніх періодів	

Потенційним джерелом ризиків є сфера оподаткування підприємства, оскільки вона характеризується високим рівнем регламентації, складною системою правил та вимог, мінливістю, наявністю штрафних та інших санкцій. Таким чином якісна та ефективна організація податкового обліку в кінцевому результаті дає змогу підприємству раціонально використовувати свої фінансові ресурси не лише оптимізуючи податкові платежі, а й уникаючи порушень податкового законодавства, що ведуть до нарахування та сплати штрафів. Слід відзначити, що податковий облік в Україні ведеться окремо від фінансового, але ґрунтується на його даних. Таким чином раціональна організація податкового обліку може розглядатись лише у зв'язку з організацією фінансового обліку

Податковий облік – це система збору, фіксації та обробки інформації, необхідної для правильного обчислення податкових зобов'язань платника [42, с.11]. Організація податкового обліку на підприємстві здійснюється в декілька етапів [43, с.7]:

1. Вивчення нормативно-правової бази щодо оподаткування підприємства.

2. Визначення системи ведення обліку: в ручну або із застосуванням Інформаційних систем

3. Забезпечення облікового процесу відповідними технічними засобам

4. Забезпечення необхідної кваліфікації працівника обліку.

5. Визначення способу акумулювання відповідної інформації в цілях податкового обліку:

1) позасистемне ведення податкового обліку у спеціальних книгах (накопичувальних відомостях);

2) ведення податкового обліку на рахунках бухгалтерського обліку: балансових або позабалансових.

6. Розробка шляхів впливу на ведення податкового обліку з боку керівництва – керівника та головного бухгалтера.

Однак окрім податку на прибуток до сфери впливу податкового обліку на підприємстві входять усі податки та збори належні до нарахування та сплати згідно з чинним законодавством. Слід зазначити, що податковий облік в Україні, хоч і ведеться окремо, але безпосередньо пов'язаний та ґрунтується на фінансовому обліку. Особливий вплив на зближення податкового та фінансового обліку справило запровадження нового податкового кодексу, відповідно до якого у податковому обліку ширше застосовуватимуться стандарти бухгалтерського обліку.

Отже, податковий та фінансовий облік тісно пов'язані, однак потребують подальшої гармонізації. Значним кроком в цьому процесі стало запровадження Податкового кодексу, нововведення в якому торкнулись особливо вираженої відмінності в обліку податку на прибуток, що була зумовлена принциповими розбіжностями у формуванні бази оподаткування. Однак саме наявність відмінностей між підсистемами обліку зумовлює необхідність їх раціональної організації, з метою підвищення ефективності, як облікової системи, так ї всієї господарської діяльності.

Висновки до розділу 2

1. Дослідження стану та організації обліку на ТОВ «Аквітанс» показало про її відсутність, що є надзвичайно серйозним недоліком. З метою усунення зазначених недоліків запропоновано основні складові та положення облікової політики (Додаток І). Для правильної організації обліку пропонуємо ТОВ «Аквітанс» сформувати «Наказ про облікову політику»

(Додаток В). З метою контролю за вчасністю та повнотою надходження грошових коштів в погашення дебіторської заборгованості нами було запропоновано сформувати зведений графік документообігу з виникнення дебіторської заборгованості (таблиця 1.4.). Для відстеження вчасності оплати підприємством заборгованості кредиторам запропоновано розробити зведений графік документообігу з виникнення та погашення кредиторської заборгованості (табл. 1.5.) Для відображення в обліку операцій підприємства з врахуванням особливостей є потреба розробити робочий план рахунків (Додаток К).Запропоновані нами документи щодо організації обліку ТОВ «Аквітанс» дозволять структурувати, впорядкувати ведення як фінансового обліку підприємства, так і інших його видів.

2. Незважаючи на відсутнісь організації обліку всі операції на підприємстві відбуваються відповідно до вимог закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, П(С)БО і з застосуванням кодифікації об'єктів відповідно до вимог плану рахунків № 291.

Для відображення поточної дебіторської заборгованості використовуються рахунки 36, 37, 38, а для відображення поточної кредиторської заборгованості рахунки 63, 64, 65, 66, 68 . Інші операції на підприємстві для формування поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей на ТОВ «Аквітанс» не відбуваються.

3. Дослідження стану застосування складових управлінського обліку на ТОВ «Аквітанс» доводиться константувати його відсутність. Як і будь який інший облік він вимагає ретельного обґрунтування щодо методики його обрання. Мається на увазі це потребує організації, розробки внутрішніх нормативних документів як стандарти та регламенти, наказ про політику управлінського обліку, а вже тільки потім його планування.

Але разом з тим для покращення платіжної дисципліни нами запропоновано введення бюджетів дебіторською та кредиторської

заборгованостей на прикладі «Бюджету дебіторської заборгованості (Додаток Л).

4. Узагальнення облікових даних на ТОВ «Аквітанс» відбувається відповідно до вимог П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Сплата податку на прибуток відбувається відповідно до вимог податкового кодексу України.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості

Стабільність економіки України неможлива без фінансової стійкості підприємств оскільки стійкість служить основою міцного його положення на ринку та конкурентоспроможності. Найбільше впливають на діяльність підприємств внутрішні чинники, які залежать від організації роботи підприємства. Серед них особливе місце належить дебіторській і кредиторській заборгованостям.

Структура дебіторської і кредиторської заборгованості впливає на рух обігових коштів. Оптимізація використання та розподілу обігових коштів можлива шляхом визначення факторів на величини дебіторської та кредиторської заборгованості. Тому ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованостями на сьогоднішній день є першочерговим завданням.

В умовах дефіциту капіталу, коли довгострокові зовнішні джерела фінансування є досить обмеженими й найчастіше важко доступними, а внутрішніх недостатньо для забезпечення нормального функціонування, вітчизняні підприємства змушені звертати особливу увагу на управління

кредиторською й дебіторською заборгованістю. Великі розміри заборгованості знижують ліквідність активів підприємства, негативно впливають на фінансову платоспроможність, а також відволікають грошові кошти. Так за товари, роботи, послуги, які надані покупцю з відстрочкою платежу, підприємство-продавець після закінчення звітного періоду має сплатити податки державі, заробітну плату працівникам, розрахуватися за оренду, матеріали тощо. Якщо оплата за надані товари своєчасно не надійшла, підприємство вимушене перетворити власні високоліквідні активи в грошові кошти з метою здійснення розрахунків щодо зобов`язань та запобігання банкрутству. У зв’язку із цим рішення проблеми стягнення платежів із дебіторів і виконання зобов'язань перед кредиторами є одними з необхідних умов підвищення ефективності функціонування підприємств, і постійними заходами адаптації до умов зміни зовнішнього середовища.

Значущість аналізу дебіторської й кредиторської заборгованості визначається, з однієї сторони тим, що недостатня увага до цього питання може привести цілком благополучне підприємство до банкрутства, з іншого боку - реструктуризацію заборгованості доцільно розглядати як метод фінансового оздоровлення підприємства. Саме тому, належний аналіз та контроль за станом дебіторської і кредиторської заборгованості сприятимуть ефективному управлінню їх розмірами, строками утворення на підприємстві та посиленню якості контролю за своєчасним здійсненням розрахунків між підприємствами, що підтверджує актуальність обраної теми.

Метою роботи є дослідження методичних і практичних аспектів відображення дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах, шляхи управління ними та методи оптимізації в умовах ринкової економіки.

Основним завданням, яке досліджується в роботі є визначення методики аналізу ефективного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю та реалізація системного підходу до розробки політики фінансового оздоровлення підприємства, що дозволяє уточнити основні цілі й принципи даного процесу на основі розширення системи показників.

Об’єктом дослідження виступає дебіторська та кредиторська заборгованість, яка утворилася внаслідок господарської діяльності підприємства, її аналіз та пошук шляхів оптимізації.

Теоретичні й практичні аспекти аналізу управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств із різним ступенем повноти розглядалися в працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених: І. Балабанова, В. Белолипецкого, И. Бланка, О. Єфімовій, В. Завгороднього, В. Ковальова, Г. Митрофанова, Є Мниха, Р. Сайфулина, Н. Самсонова, В. Сопка, А. Шеремета, Дж. Бейли, Ю. Бригхема, Б. Коласса, Р. Мертона, С. Росса, Э. Хелферта, Р. Холта, Дж. Финнерти та інших [66].

Так, В. Лень дає ґрунтовне визначення видів дебіторської і кредиторської заборгованості, досліджує їх сутність та класифікацію. Більш докладно описують виникнення кредиторської заборгованості та її негативний вплив на економічну систему підприємства В. Гриньова та В. Коюда. В наукових досліджених О. Бондаренко запропоновано методику ефективного управління портфелем дебіторської заборгованості на підприємстві. З метою покращення організації управління заборгованістю В. Сопко та В. Завгородній запропонували визначити об`єкти заборгованості відповідно до термінів її погашення та згрупувати за видами заборгованості. У роботах С. Валдайцева, Н. Вараксіній, С. Кована, О. Степанової, А. Тюриної велика увага приділяється питанням реструктуризації заборгованості підприємств [2, 3, 6,11].

Однак, незважаючи на велику кількість робіт, присвячених проблемам управління заборгованістю, існує необхідність більш глибокого вивчення можливостей фінансового оздоровлення його заборгованості. Разом із тим, результати наукових досліджень більшості перерахованих учених послужили базою при виборі й обґрунтуванні зазначених методів.

Аналіз управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства в рамках знаходження механізмів підвищення ефективності фінансово-економічної включає:

аналіз динамики і структури заборгованості;

аналіз показників оборотності;

виявлення можливих резервів зменшення заборгованості та аналіз шляхів їх впровадження.

В рамках проведеного дослідження розглянемо спочатку аналіз дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість має значну питому вагу в складі поточних активів і впливає на фінансовий стан підприємства. Аналіз статистичних даних показав, що за період 2002-2006 рр. в Україні щодо дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів підприємств спостерігалася тенденція незначного зростання, а у подальшому – падіння обсягів дебіторської заборгованості. В цілому на кінець 2006 р. порівняно з 2002р.обсяги заборгованості знизилися на 5.7% [12]. Значення такого аналізу особливо зростає в період інфляції, коли іммобілізація власних оборотних активів стає дуже невигідною.

Особливу увагу в процесі аналізу дебіторської заборгованості слід приділити дебіторській заборгованості за товари, роботи, послуги, яка має найбільшу питому вагу в загальній сумі дебіторської заборгованості. Загальна сума дебіторської заборгованості по таких операціях залежить від двох основних факторів: обсягу продажу у кредит, тобто без попередньої або негайної оплати, і середньої тривалості часу між відпусткою (відвантаженням) і пред'явленням документів для оплати. Величина цього часу визначається кредитною й обліковою політикою підприємства, до складу якої, на нашу думку, входить:

політика інкасації;

визначення рівня прийнятного ризику відпуску товарів у борг;

розрахунок величини кредитного періоду;

стимулювання дострокового платежу шляхом надання цінових знижок.

Згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку ця дебіторська заборгованість відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю, тобто як сума дебіторської заборгованості за мінусом сумнівних та

безнадійних боргів. З метою аналізу розрахунків з покупцями і замовниками складається аналітична таблиця за формою табл. 3. 1.

Таблиця 3. 1

Відомість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги

Покупець (замовник)	Дата утворення	Заборгованість на початок періоду	Відвантажено			Сплачено		Заборгованість на кінець періоду
			Дата	сума	т. ч. ПДВ	в Дата	д Сума	с
1	2	3	4	5	6	7	8	9

За даними цієї аналітичної таблиці визначають:

1) загальну суму дебіторської заборгованості (підсумок гр. 3 + гр. 5 – гр. 8 = гр. 9);

2) заборгованість щодо окремих покупців, замовників і строків виникнення заборгованості понад один рік. Таку заборгованість за наявності виправдувальних документів можна віднести до позареалізаційних витрат і списати на збитки як дебіторську заборгованість, стосовно якої минув строк позовної давності, або записати (з рішення інвентаризаційної комісії) до резерву сумнівних боргів;

3) за даними відомості обліку розрахунків з покупцями і замовниками (або попередньої аналітичної таблиці) складається така аналітична таблиця (табл. 2), за якою аналізується стан дебіторської заборгованості за часом виникнення.

Таблиця 2

Аналіз стану дебіторської заборгованості

Статті дебіторської заборгованості	Усього на кінець звітного періоду	У тому числі за часом виникнення				
		до одного місяця	від одного до трьох місяців	від трьох до шести місяців	від шести місяців до року	понад один рік
1	2	3	4	5	6	7

Регулярне ведення такої відомості дає змогу аналізувати дебіторську заборгованість і своєчасно вживати заходів для усунення простроченої заборгованості. Адже значне збільшення дебіторської заборгованості завжди загрожує фінансовій стійкості підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування.

Одним з основних способів покращення діяльності підприємства є реалізація методів запобігання невиправданого росту дебіторської заборгованості підприємства, забезпечення повернення боргів і зниження втрат при їхньому неповерненні. Для цього на підприємстві необхідно запровадити:

реалізацію боргів дебіторів банку, що здійснює факторингові операції;

погашення заборгованості шляхом заліку, новації, відступного, тобто надання зустрічної однорідної вимоги;

періодичний контроль граничної суми відпуску товарів (робіт, послуг) у борг і уникати дебіторів з високим ризиком несплати;

налагодження оперативного документообігу при реалізації великої кількості продукції (а саме, негайне виставлення рахунків покупцям);

визначати строк прострочених платежів на рахунках дебіторів;

обмін дебіторської заборгованості на акції або частки участі в капіталі підприємства-боржника з метою посилення свого впливу в його бізнесі.

Однак, аналіз росту дебіторської заборгованості не можна вважати лише негативним явищем у фінансово-економічній діяльності підприємства. Якщо дебітори надійні, акуратні в платежах і вигідні за умовами поставки і ціною продажу, збільшення їхніх боргових зобов’язань приводить до росту обсягу реалізації продукції (робіт, послуг), до підвищення доходів і прибутку підприємства. До того ж нормальна дебіторська заборгованість може бути ліквідним активом, її можна оформити векселем, продати, поступитися банку або іншому підприємству.

Проте дебіторська заборгованість у балансі й віднесення її до ліквідних активів не гарантують повне одержання грошових коштів. Частина боргів дебіторів може бути списана у зв’язку із закінченням строків позовної давності,

стягнута по форс-мажорним обставинам. Непередбачуваність господарських ситуацій, у яких можуть виявитися підприємства-платники, розлад грошового обороту і ряд інших причин можуть привести до втрати значної частини оборотних коштів підприємства-постачальника, створити й у нього проблеми з поточною платоспроможністю. Все це позначиться на ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства та показниках ділової активності підприємства, головними з яких є показники оборотності.

Оцінка складу та структури кредиторської заборгованості включає в себе дослідження і розрахунків статей кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; з отриманих авансів; розрахунків з бюджетом; розрахунків з оплати праці; розрахунків з учасниками та інші зобов’язання.

3.2. Методика аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості.

В умовах нестабільної ринкової економіки ризик невчасної оплати рахунків або їх несплати збільшується, що приводить до появи дебіторської і кредиторської заборгованостей. Частина цієї заборгованості в процесі фінансово-господарської діяльності неминуча і повинна знаходиться в рамках допустимих значень

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств у виробленні і ухваленні управлінських рішень після забезпечення ефективності розрахунків з дебіторами і кредиторами. Збільшення або зниження дебіторської і кредиторської заборгованості приводять до зміни фінансового становища підприємства. Так, наприклад, значне перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською може привести до так званого технічного банкрутства. Це пов'язано із значним відверненням засобів підприємства з обороту і неможливістю гасити вчасно заборгованість перед кредиторами. На підставі цього необхідно проводити моніторинг і аналіз стану розрахунків.

Дебіторська заборгованість – це фінансовий актив, який є контрактовими правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства.

Визнається як актив, коли підприємство стає стороною контракту і внаслідок цього має юридичне право отримувати грошові кошти. Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю.

Мета аналізу поточної дебіторської заборгованості – оцінювання рівня, структури дебіторської заборгованості, ефективності інвестування в дебіторську заборгованість фінансових засобів, визначення фактично непогашеної заборгованості за попередні періоди.

Джерелом аналізу дебіторської заборгованості є баланс підприємства, примітки до фінансових звітів, дані аналітичного та синтетичного обліку, нормативно-методичні документи з обліку, інвентаризації, звітності, контролю, внутрішня звітність.

Важливим моментом в управлінні дебіторською заборгованістю є підвищення її якості, чого можна досягти шляхом: всебічного оцінювання фінансового стану потенційних дебіторів, їх платоспроможності, репутації, терміну існування, диверсифікації клієнтури; визначення максимальної суми боргу в цілому та на одного клієнта (лімітування дебіторської заборгованості); використання різних форм забезпечення повернення боргу.

Майже завжди є імовірність виникнення певної частини заборгованості дебіторів по яким минув термін позовної давності, що підтверджує їх статус безнадійних до отримання. Списання безнадійних боргів може бути здійснено кількома методами:методом прямого списання; методом чистого списання; метод старіння дебіторських боргів.

Метод прямого списання використовується у випадках достовірного визначення того, що покупець не зможе сплатити виставлені йому рахунки. Недоліком цього методу є тимчасова невідповідність доходів і витрат підприємства, оскільки факти неплатежів (що є найхарактернішим при їх виявленні) можуть бути встановлені в інші звітні періоди.

Метод чистого списання дозволяє розв'язати цю проблему за рахунок систематичного моніторингу динаміки неоплачених рахунків.

При використовуванні методу старіння дебіторських боргів вони класифікуються по термінах, і старі знижки не накопичуються, а віднімаються.

При аналізі дебіторських рахунків необхідно сформувати, портфель дебіторів, де разом з такими показниками, як розміри, терміни повернення по окремих боргах, потрібно розрахувати середній термін повернення по всьому портфелю. Далі необхідно проводити порівняльний аналіз окремих боргів з середнім показником. При цьому розбити дебіторів мінімум на три групи: групу з термінами погашення менше середнього показника; групу з термінами погашення приблизно відповідними середньому показнику; групу з терміном погашення, перевищуючими середній показник.

Важливим аналітичним показником є середній термін погашення дебіторської заборгованості — це такий термін, протягом якого виставлені покупцям рахунки будуть перетворені на грошову готівку.

У вітчизняній практиці основними методами оцінки дебіторської заборгованості є: за первісною вартістю; за чистою вартістю реалізації.

У зарубіжній практиці існує проблема визнання дебіторської заборгованості, яка пов'язана із застосуванням гнучкої системи численних знижок. В зарубіжній практиці існує два методи відображення знижок в обліку, а саме: валовий метод та чистий метод. Найбільш широко використовується валовий. Різниця між цими методами полягає в тому, що на момент виникнення згідно з валовим методом відображається вся сума заборгованості, а згідно з чистим методом — сума, зменшена на знижку.

У вітчизняній і у зарубіжній практиці на дату складання балансу дебіторська заборгованість оцінюється за чистою вартістю реалізації. Відмінним при цьому є визначення чистої вартості реалізації.

Значна питома вага в складі джерел коштів підприємства, як відомо, належить позичковим коштам, у тому числі й кредиторській заборгованості. Тому необхідно вивчати та аналізувати поряд з дебіторською заборгованістю і

кредиторську, її склад, структуру, а потім провести порівняльний аналіз із дебіторською заборгованістю. Передовсім треба перевірити достовірність інформації щодо видів і строків кредиторської заборгованості. Для цього користуються прямим підтвердженням контрагентів, вивченням контрактів і договорів, особистими бесідами з працівниками, які мають інформацію про борги і зобов'язання підприємства.

Аналіз власне кредиторської заборгованості починається з вивчення складу і структури кредиторської заборгованості за даними форми № 1 "Баланс". Для цього розраховують питому вагу кожного виду кредиторської заборгованості в загальній сумі. Такі показники розраховуються за звітом і за планом, а порівнюючи їх, визначають відхилення в структурі кредиторської заборгованості, установлюють причини змін її окремих складових і розробляють заходи для регулювання заборгованості, особливо тих її складових, які негативно впливають на діяльність підприємства. Як правило, основною причиною змін структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Це може підтвердити порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості. Деталізація аналізу кредиторської заборгованості може проводитись з використанням запропонованої вище методики аналізу дебіторської заборгованості.

Як збільшення, так і зменшення дебіторської і кредиторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків для фінансового стану підприємства. Так, зменшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може статися через погіршання стосунків з клієнтами, тобто через зменшення кількості покупців продукції. Збільшення дебіторської заборгованості проти кредиторської може бути наслідком неплатоспроможності покупців. У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості. Отже, аналізуючи дані дебіторської і кредиторської заборгованості, необхідно

вивчити причини виникнення кожного виду заборгованості, виходячи з конкретної виробничої ситуації на підприємстві

За даними бухгалтерської звітності (форма 1, форма 2) можна визначити низку показників, що характеризують стан дебіторської заборгованості. До цих показників належать:

1. *Оборотність дебіторської заборгованості* розраховується як відношення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості і показує швидкість обертання дебіторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємством:

$$О_д = В/Д$$

Де $О_д$ – оборотність дебіторської заборгованості;

В – виручка від реалізації продукції;

Д – середня величина дебіторської заборгованості.

2. *Період погашення дебіторської заборгованості* розраховується як відношення тривалості звітного періоду до оборотності дебіторської заборгованості і показує середній період погашення дебіторської заборгованості підприємства:

$$П_д = 360 \text{ днів } /О_д,$$

Де $П_д$ – період погашення дебіторської заборгованості;

$О_д$ – оборотність дебіторської заборгованості.

3. *Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів*

$$Д_а = (Д_з/П_{а)100}$$

Де $Д_а$ – частка дебіторської заборгованості в поточних активах;

$Д_з$ – дебіторська заборгованість;

$П_а$ – поточні активи (розділ II + розділ III активу балансу).

4. *Відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації*

$$Д_з = Д/в$$

Де Д – середня величина дебіторської заборгованості;

В – виручка від реалізації продукції.

5. Частка сумнівної дебіторської заборгованості у загальному обсязі заборгованості, %.

Методика аналізу показників оборотності дебіторської заборгованості: дані за звітний період порівнюють з даними за минулий рік (або інший звітний період), визначають зміни і вивчають причини цих змін, якісну характеристику їх. Деякі показники за минулий період (оборотність дебіторської заборгованості, або відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації) переносяться в розрахунку. Складеного за підсумками минулого року чи іншого виробничого періоду.

Якщо порівняти показники дебіторської заборгованості, можна зробити висновок щодо того, поліпшився чи погіршав стан розрахунків з покупцями порівняно з минулим роком. Якщо на підприємстві зросла сумнівна дебіторська заборгованість, а також загальна частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі оборотних коштів, то можна зробити висновок про зниження ліквідності поточних активів у цілому, а отже, про погіршення фінансового стану підприємства. Важливим у процесі аналізу дебіторської заборгованості є контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості.

Значне перевищення дебіторської заборгованості завжди загрожує фінансовій стабільності підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування.

Розглядаючи питання аналізу дебіторської заборгованості (розрахунки з покупцями й замовниками), слід ознайомитися з одним із методів розрахунків з покупцями. Що широко використовується в країнах із розвиненими ринковими відносинами, а саме, ***методом надання знижок за умови дострокової оплати.*** Відомо, що за умов інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство-виробник реально одержує лише частину вартості реалізованої продукції. Тому підприємству інколи вигідніше зробити знижку на

реалізований товар за умови швидкої оплати рахунка (наприклад, у десятиденний строк), ніж витратити більшу суму внаслідок інфляції.

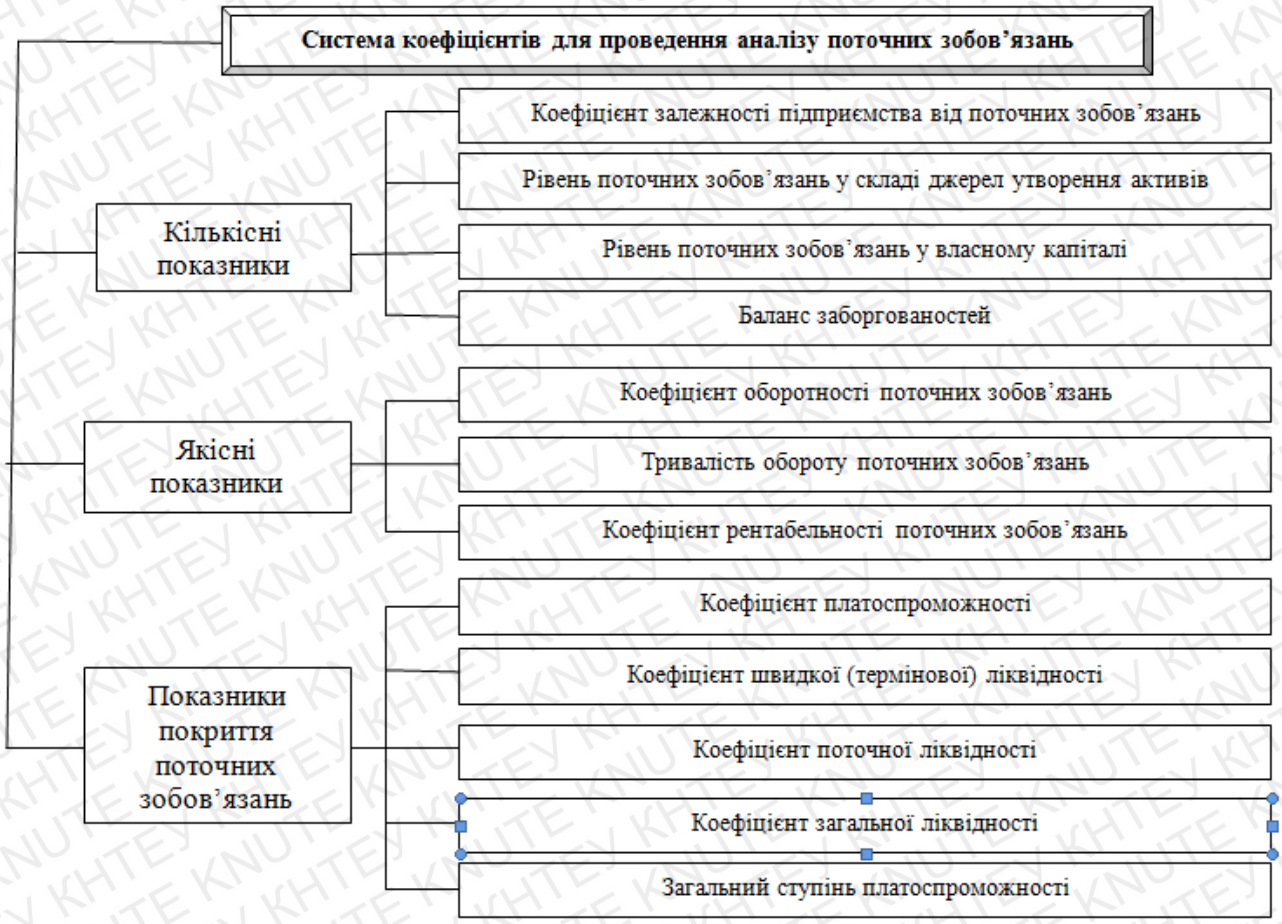

Рис. 3. Система коефіцієнтів для проведення аналізу поточних зобов'язань [69]

Значна питома вага в складі джерел коштів підприємства, як знаємо, належить позиковим коштам, у тому числі і кредиторській заборгованості. Тому, необхідно вивчати та аналізувати разом із дебіторською заборгованістю і кредиторську, її склад, структуру, а потім провести порівняльний аналіз із дебіторською заборгованістю.

Джерелом інформації для здійснення аналізу кредиторської заборгованості є третій і четвертий розділи пасиву балансу підприємства.

У процесі аналізу оцінюється структура кредиторської заборгованості (тобто частка окремих статей у загальному розмірі кредиторської заборгованості).

Крім того, необхідно порівняти суми кредиторської заборгованості на початок та кінець звітного періоду.

Особливу увагу також слід приділити виявленню наявності простроченої кредиторської заборгованості, існування якої породжує відповідні фінансові санкції до підприємства. За результатами проведеного аналізу заповнюється таблиця 13 “Структура поточної кредиторської заборгованості”.

Необхідно також проаналізувати характер простроченої кредиторської заборгованості за допомогою таблиці 12 “Аналіз простроченої дебіторської заборгованості”, яка аналогічна за змістом.

Передовсім слід перевірити достовірність інформації щодо видів і строків кредиторської заборгованості. Для цього користуються прямим підтвердженням контрагентів, вивченням контрактів і договорів, особистими бесідами з працівниками. Які мають інформацію про борги і зобов’язання підприємства.

У процесі аналізу необхідно дати оцінку умовам заборгованості, звернути увагу на строки, обмеження використання ресурсів, можливості залучення додаткових джерел фінансування.

Аналіз власне, кредиторської заборгованості починається з вивчення складу і структури кредиторської заборгованості за даними Форми 1 „Баланс”.

Для цього розраховують питому частку кожного виду кредиторської заборгованості у загальній сумі. Такі показники обчислюються за звітом і за планом, а порівнюючи їх, визначають відхилення в структурі кредиторської заборгованості, установлюють причини змін її окремих складових і розробляють заходи для врегулювання заборгованості, особливо тих її складових, які негативно впливають на діяльність підприємства.

Як правило, основною причиною змін структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Це доводить порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості.

Деталізація аналізу кредиторської заборгованості може проводитися з використанням запропонованої вище методики аналізу дебіторської заборгованості.

Оборотність кредиторської заборгованості розраховується за тією самою формулою, що й дебіторської, з тією лише відмінністю, що в знаменнику відображають суму обороту для закупівлі сировини, матеріалів, тощо.

3.3. Економічний аналіз поточної дебіторської та кредиторської заборгованості

Досліджуване підприємство ТОВ «Аквітанс» відноситься до малих підприємств і складає фінансову звітність відповідно до вимог П(С)БО 25. Підприємство відносно молоде і тому за даними фінансової звітності можливо провести тільки порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей Табл. 3.1.

Результатом такого аналізу може бути виявлення:

1. збільшення або зменшення дебіторської заборгованості;
2. збільшення або зменшення кредиторської заборгованості.

Як збільшення, так і зменшення дебіторської і кредиторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків для фінансового стану підприємства.

Так, зменшення дебіторської заборгованості порівняно з кредиторською може статися через погіршання стосунків з клієнтами, тобто через зменшення кількості покупців продукції (приклад).

У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Деякі економісти-теоретики вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, ніж вилучає з нього. Проте, бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості розраховується як відношення кредиторської заборгованості до дебіторської заборгованості.

Значення коефіцієнта повинно бути менше 1,0.

Якщо кредиторська заборгованість перевищує дебіторську заборгованість, необхідно з'ясувати причини такого стану (що може бути пов'язане з труднощами при реалізації продукції тощо).

Від'ємне значення показника говорить про відсутність оборотних коштів, а його розмір характеризує мінімальну суму на поповнення оборотних коштів. Високе значення показує, що ресурси заморожені в оборотних коштах (розміри запасів надмірні, або підприємство відпускає значну частину продукції у кредит). При раціональному управлінні період обороту позитивний але близький до нуля, тобто структура дебіторської і кредиторської заборгованостей збалансована. Близька до нуля від'ємна величина періоду обороту говорить про роботу підприємства на кредитах постачальників і відсутності власних оборотних коштів.

За браком даних щодо детального аналізу стану та структури дебіторської та кредиторської заборгованостей на підприємстві ТОВ «Аквітанс» проведемо їх порівняльний аналіз Таблиця 3.1.

Таблиця 3.1

Порівняльний аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості ТОВ «Аквітанс»за 2016 р.

Показник	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
Заборгованість за товари, роботи, послуги	50,8	190		139,2
Заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,4	9,7		9,3
Заборгованість за розрахунками з авансами	-	-	-	-
Заборгованість за розрахунками з позабюджетними платежами	-	-	-	-
Заборгованість за розрахунками з оплати праці	-	2,3		2,3
Заборгованість за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
Заборгованість за розрахунками зі страхування	-	-	-	-
Інші поточні заборгованості	72,1	826,4	-	754,3
Разом	**123,3**	1028,4		905,1

Отримані результати показали на значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською, що свідчить про слабку агітаційну роботу щодо співробітництва з ТОВ «Аквітанс.

Висновки до розділу 3

1. З'ясування мети, завдань, інформаційних джерел аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «Аквітанс» звелось до потреби оцінки підприємства щодо його платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності. У завдання було поставлено з'ясування структури дебіторської та кредиторської заборгованостей, їх співвідношення та взаємозалежність. Інформаційними джерелами виступили тільки форми 1-м «Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати». Через відсутність достатньої деталізації зробити це якісно досить складно.
2. Запропонована методика аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості включає визначення *оборотності дебіторської заборгованості, періоду її погашення, частки дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів, відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації* та *визначення частки сумнівної дебіторської заборгованості у загальному обсязі заборгованості, %.* Щодо *аналізу поточної кредиторської заборгованості, то методика аналогічна.*
3. Здійснення економічного аналізу поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей звелось лише до порівняльного їх аналізу через неможливість додаткової деталізації. Але і ці розрахунки вказали на величезну різницю між дебіторською і кредиторською заборгованостями і бік останньої.

ВИСНОВОК

1. 1. Дослідження економічної сутності дебіторської та кредиторської заборгованості як об'єктів обліку, оцінки і аналізу виявило стабільність значення в тлумаченнях понять дебіторської та кредиторської заборгованостей та поглядів науковців. Розбіжність в поглядах викликана швидкими та частими змінами вимог у нормативно-правових актах, які надають методологічні засади щодо основних складових класифікації досліджуваних об’єктів, ї оцінки, відображенні в обліку та звітності.

5. **Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з обліку оцінки та аналізу** дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства підтверджує актуальність і необхідність вносити корективи до нормативно-правових актів з метою удосконалення обліку та оцінки поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей і спрощення таким чином здійснення аналітичних заходів щодо їх структури та значень.

6. Дослідження ТОВ «Аквітанс» з метою надання його організаційно-економічної характеристики встановлено, що облікова політика підприємства взагалі не ведеться, і щодо обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей також. Рекомендація щодо її організації розпочнеться зі створення «Наказу про облікову політику підприємства» (Додаток В) і повинна охоплювати наступні елементи: визнання та оцінка дебіторської і кредиторської заборгованостей, надання їх класифікацій (Додаток І) створення робочого плану рахунків (Ддаток К), графіку документообігу (табл. 1.4 та 1.5) та аналітика дебіторів і кредиторів, визнання заборгованості сумнівною, період та метод нарахування резерву сумнівних боргів, визнання заборгованості безнадійною та порядок списання безнадійної заборгованості, що дає змогу раціонально організувати облік дебіторської заборгованості на підприємстві.

4. Фінансовий стан досліджуваного підприємства можна охарактеризувати як незадовільний. Активи ТОВ «Аквітанс» представлені здебільшого необоротними активами, які становлять понад 90 % в загальній структурі. Пасиви підприємства характеризуються співвідношенням власного капіталу і зобов'язань у 2012 р. – 93,5 % і 6,5 %, а у 2016 р. – 90 % і 10 % відповідно. Тобто спостерігається незначне збільшення обсягу поточних зобов'язань підприємства.

За нашими розрахунками, основні показники діяльності ТОВ «Аквітанс» є нерівномірними, показники в абсолютних і відносних відхиленнях коливаються від тисячних значень до нуль цілих дві сотих у змінах необоротних активів підприємства. Такий значних перепад пояснюється розвитком і становленням підприємства та збільшенням обсягів діяльності Додатки Е, Ж, З.

5.Дослідження стану та організації обліку на ТОВ «Аквітанс» показало про її відсутність, що є надзвичайно серйозним недоліком. З метою усунення зазначених недоліків запропоновано основні складові та положення облікової політики (Додаток І). Для правильної організації обліку пропонуємо ТОВ «Аквітанс» сформувати «Наказ про облікову політику» (Додаток В). З метою контролю за вчасністю та повнотою надходження грошових коштів в погашення дебіторської заборгованості нами було запропоновано сформувати зведений графік документообігу з виникнення дебіторської заборгованості (таблиця 1.4.). Для відстеження вчасності оплати підприємством заборгованості кредиторам запропоновано розробити зведений графік документообігу з виникнення та погашення кредиторської заборгованості (табл. 1.5.) Для відображення в обліку операцій підприємства з врахуванням особливостей є потреба розробити робочий план рахунків (Додаток К).Запропоновані нами документи щодо організації обліку ТОВ «Аквітанс» дозволять структурувати, впорядкувати ведення як фінансового обліку підприємства, так і інших його видів.

6. Незважаючи на відсутнісь організації обліку всі операції на підприємстві відбуваються відповідно до вимог закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, П(С)БО і з застосуванням кодифікації об'єктів відповідно до вимог плану рахунків № 291.

Для відображення поточної дебіторської заборгованості використовуються рахунки 36, 37, 38, а для відображення поточної кредиторської заборгованості рахунки 63, 64, 65, 66, 68 . Інші операції на підприємстві для формування поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей на ТОВ «Аквітанс» не відбуваються.

7. Дослідження стану застосування складових управлінського обліку на ТОВ «Аквітанс» доводиться константувати його відсутність. Як і будь який інший облік він вимагає ретельного обґрунтування щодо методики його обрання. Мається на увазі це потребує організації, розробки внутрішніх нормативних документів як стандарти та регламенти, наказ про політику управлінського обліку, а вже тільки потім його планування.

Але разом з тим для покращення платіжної дисципліни нами запропоновано введення бюджетів дебіторською та кредиторської заборгованостей на прикладі «Бюджету дебіторської заборгованості (Додаток Л).

8. Узагальнення облікових даних на ТОВ «Аквітанс» відбувається відповідно до вимог П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва». Сплата податку на прибуток відбувається відповідно до вимог податкового кодексу України.

9. З’ясування мети, завдань, інформаційних джерел аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «Аквітанс» звелось до потреби оцінки підприємства щодо його платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності. У завдання

було поставлено з'ясування структури дебіторської та кредиторської заборгованостей, їх співвідношення та взаємозалежність. Інформаційними джерелами виступили тільки форми 1-м «Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати». Через відсутність достатньої деталізації зробити це якісно досить складно.

10. Запропонована до застосування методика аналізу поточної дебіторської та кредиторської заборгованості включає визначення *оборотності дебіторської заборгованості, періоду її погашення, частки дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів, відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації* та *визначення частки сумнівної дебіторської заборгованості у загальному обсязі заборгованості, %.* Щодо *аналізу поточної кредиторської заборгованості, то методика аналогічна.*
11. Здійснення економічного аналізу поточних дебіторської та кредиторської заборгованостей звелось лише до порівняльного їх аналізу через неможливість додаткової деталізації. Але і ці розрахунки вказали на величезне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пасько О.І. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Пасько О.І. – К.: ХНЕУ – 2004р. – 501с.

2. Малькова Т.Н. Древняя бухгалтерия: какой она была?: підручник. – К..: Финансы и статистика, 1995. -304с.

3. Дубровська Є.В. Дослідження сутності поняття дебіторська заборгованість / Є.В.Дубровська // Вісник сумського державного університету. – Суми:СумДУ, - 2009. - №2 – с.202-205.

4. Соколов Я.В. Трактат о счетах и записях: підручник. – М.: Финансы и статистика, 1992. – 286с.

5. Завгородній А.Г. Фінансовий словник: словник / Вознюк Г.Л., Завгородній А.Г., Смовженко Т.С.-К.: Знанння, 2007. – 1072 с.

6. Мочерний С.В., Економічний енциклопедичний словник: словник / Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А. – Львів: Світ – 2005. – 568с.

7. Положення стандарт бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ Міністерством фінансів України від 08.10.1999р. №237

8. Голов С.Ф. Уніфікація як гальмо розвитку бухгалтерського обліку в Україні / С.Голов // Бухгалтерський облік і аудит. -2010. - №7 – с.3-7

9. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управління підприємством: навч. посіб. / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2006. – 526с.

10. Райзберг Б.А. Сучасний економічний словник / Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Е.Б.,-М. ИНРФА-М – 2008. – 512с.

11. Лищенко О.Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством /О.Г. Лищенко, Г.М. Бескота // Держава і регіони. – Запоріжжя: Гуманіст. -2009. -№1 – с.114-117.

12. Момот Т. Управління дебіторською заборгованістю підприємства / Т.Момот // Бізнес інформ. -2008. - №11-12. – с.97-99.

13. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент: навч.посіб./О.П.Крайник, З.В. Клепнікова. – К.-Львів:Інтелект, Дакор. – 2007.-260с.

14. Бєлозерцев В. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві / В.Бєлозерцев // Економіст.-2009. - №11. – с.23-28

15. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Г.Г.Кірейцев. – К.:. ЦУЛ. – 2002. – 469 с.

16. Теории принятия решений: учеб. Пособ. / А.И.Орлов. – Москва: Экзамен, 2007. – 656 с.

17. Бухгалтерський облік: історичний аспект :монографія / Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Рабошук А.В. та ін.— за заг.ред. Ф.Ф. Бутинець – К..: Житомир, 2006. — 619с.

18. Сирин И. Бухгалтерский учет и финансовый анализ. Подготовленный курс: учебник М.: Сирин, 1998. – 304с.

19. Кужель М.В., Левицька С.О. Організація обліку: підручник. -К.: Центр учбової літератури, 2010р.- 351с.

20. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік оподаткування і звітність: підручник. – К.: Алерта, 2011. – 973с.

21. Фінансовий облік: навч. посіб. / В.К.Орлова, М.С.Орлів, С.В.Хома. - К.: Центр учбової літератури, 2010р. - 490с

22. Кияшко О.М.: Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 / О.М. Кияшко.-К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, -2011р.,-23с.

23. Положення стандарт бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерством фінансів України від 30.11.2011р. №559

24. Дебиторская задолженость и другие финансовые активы : [Електронний ресурс].- Режим доступу http://www.dtkt.com.ua/show/1cid13542.html

25. Міжнародні стандарти фінансової звітності: [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/

26. Податковий кодекс України. Редакція від 04.10.2018. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/

27. Консультації Державної податкової адміністрації, [Електронний ресурс]. Режим доступу http://sts.gov.ua/

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1»Загалні вимоги до фінансової звітності». [Електронний ресурс]. Режим доступу http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

29. Бухгалтерський облік : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Е. П. Милявська, М. Ю. Мілявський, Н. В. Чередниченко. — Краматорськ : ДДМА, 2009. — 227 с.

30. Бухгалтерський облік, аналіз і контроль в системі управління підприємства *:* матеріали V наук.-практ. конф. студ., асп., та молодих вчених. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2010р. — 308 с

31. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / С.В. Мних, Н.С. Барабаш - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010р.-411с.

32. Організація обліку: навч. посіб. / Т.М.Сльозко - К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2008.-223с.

33. О.М.Кияшко,«Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю», К.:«Актуальні проблеми економіки» №3(93), 2009, ст.190-196

34. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99р. № 996-XIV

35. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку №88, Наказ Міністерстві юстиції України 05 червня 1995 р. за N 168/704.

36. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу,зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерством фінансів України від 09.12.2002р. №1012

37. М.М. Нашкерська «Облікове забезпечення управління поточною дебіторською заборгованістю» - К.: НУЛП. – 2012р. -4с.

38. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В.Г.Швець. – К.:Знання, 2008р. – 447 с.

39.Положення стандарт бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерством фінансів України від 25.11.2002р. №989

40. Бухгалтерський податковий облік: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець, С.Л. Береза. – Ж.: ЖДТУ, 2006р. – 334с

41. Гусакова О.С. Податковий облік: навч. посіб. / О.С. Гусакова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006р. – 360 с.

42. Управлінський облік: навч. посіб. / М.Х.Корецький, Н.В.Дацій, Л.В.Пельник – К.: Центр навчальної літератури, 2007р. – 296 с.

43. О.Г. Лищенко «Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством», - К.:ЗДІА. – 2006р.-4с.

44. Момот Т. Управління дебіторською заборгованістю підприємства / Т.Момот // Бізнес інформ. -2008. - №11-12. – с.97-99.

45. Консультації Державної податкової адміністрації, [Електронний ресурс]. Режим доступу http://sts.gov.ua/

46. Гусакова О.С. Податковий облік: навч. посіб. / О.С. Гусакова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006р. – 360 с.

47. Папінова О. Урахування операцій з векселями на прикладах/ Папінова О. // Баланс. – 2000. - № 34(315).

48. Соколов Я.В. Теория бухгалтерского учета. Под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой. : учебник / пер.с англ – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1999. – 663с.

49. Что такое баланс вообще и бухгалтерский в частности. Пеленкин А. [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://accountology.ucoz.ru/index/ch_balans_2/0-76

50.Б.О.Шумляєв, І.В.Тараненко, Є.І.Рябий. Бухгалтерський облік в галузях господарства : — Д.: Дніпропетр. філ. Відкр. міжнар. ун-ту розв. людини «Україна»., 2006р. — 456 с.

51.Положення стандарт бухгалтерського обліку №11 «Зобв’язання».Електронний ресурс. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00

52. *Бухгалтерський облік* : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Е. П. Милявська, М. Ю. Мілявський, Н. В. Чередниченко. — Краматорськ : ДДМА, 2009. — 227 с.

53. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. Сльозко Т.М., Мазіна О.І.– К.: КНТЕУ, 2013. – 696с.

54. Білуха М.Т., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: підручник / Білуха М.Т., Микитенко Т.В.- К.:Українська академія оригінальних ідей. – 2005. -888 с.

55. Береза С. В. Облік і контроль грошових активів та дебіторської заборгованості: теорія і практика: автореф. дис. на здобуття. наук. ступеня канд. екон. наук.: – Житомир, 2007р. – 298с.

56. Управління дебіторською заборгованістю підприємства: навч.посіб. / Лігоненко Л.В., Новікова Н.М. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005р. – 275 с.

57. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств – К: Фінанси України. – 2003р. - № 12.

58. Бухгалтерський облік, аналіз і контроль в системі управління підприємства : матеріали V наук.-практ. конф. студ., асп., та молодих вчених. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2010р. — 308 с

59. Консультації Державної податкової адміністрації, [Електронний ресурс]. Режим доступу http://sts.gov.ua/

60. Гусакова О.С. Податковий облік: навч. посіб./О.С. Гусакова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006р. – 360 с.

61. О.Г. Лищенко «Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством», - К.:ЗДІА. – 2006р.-4с.

62. Р.К. Шкурпенко «Сучасні концепції фінансового та управлінського обліку», - К.: Львів.інст.банк.справи. – 5с.

63. Кияшко О.М. Методичні підходи аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / О.М. Кияшко // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит в епоху глобальних змін : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 23

64. Шило В.П. Роль контролінгу в системі управління підприємством / В.П.Шило, С.Б. Ільїна, І. Ю. Меньша // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – №1. – С.45-50.

65. Фарйон О.О, Яструбський М.Я. Дебіторська та кредиторська заборгованість контроль та управління як запорука успішного розвитку/ О.О.Фарйон, М.Я. Яструбський / Науковий вістник НЛТУ України.-2011. – с.276-282.

66. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : підруч. / Є.В. Мних. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 514 с.

67. Закревська О.Ю. «Облік та контроль дебіторської заборгованості»/Автореф. Дис..к.е.н.Закревської О.Ю. КНТЕУ – 2018р.

68. Нападовська Л.В. Управлінський облік : підруч. для вузів / Л.В. Нападовська. – 2-ге вид., доопр. та доповн. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 648 с.

69. Тесленко Т.І. Облік і аналіз поточних зобов’язань. /Автореф.дис. к.е.н. Т.І. Тесленко. – Київ. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». 2009 р.

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація дебіторської заборгованості з метою управління підприємством [Кияшко]

№	Класифікаційна ознака	Характеристика об'єкта (процес)	Складові (характеристика)
1.	Залежно від господарської діяльності	Необоротний актив	- довгострокова дебіторська заборгованість - відстрочені податкові активи
		Оборотний актив	- дебіторська заборгованість за товари, робот, послуги
			- дебіторська заборгованість за розрахунками
			- інша поточна дебіторська заборгованість
2.	Залежно від забезпеченості	Забезпечена	- векселі отримані - гарантія - застава - порука
		Незабезпечена	уся інша довгострокова і поточна дебіторська заборгованість
3	Залежно від масштабності розрахунків	Внутрішні розрахунки	- з працівниками за авансами виданими - з власниками
		Зовнішні розрахунки	- з покупцями і замовниками - з бюджетом та позабюджетними фондами - з постачальниками - за авансами виданими
4	Залежно від суб'єктів (контрагентів)	Мікро рівень	- з вітчизняними покупцями: - зовнішньогосподарська; - внутрішньогосподарська
		Макро рівень	з іноземними покупцями
5	По відношенню до нормального операційного циклу	- виникає підчас нормального операційного циклу	поточна
		- не виникає під час нормального	довгострокова

		операційного циклу	
6	Залежно від дотримання договірних засад	Термін погашення не настав	нормальна
		Порушено термін погашення	- сумнівна; - безнадійна
7	Залежно від плановості виникнення	Запланована	- поточна; - довгострокова
		Незапланована	- поточна; - довгострокова
8	За формою погашення	Монетарна	підлягає дисконтуванню
		Немонетарна	не підлягає дисконтуванню
9	Залежно від можливості погашення	Нормальна	імовірність погашення оцінюється в інтервалі від 0,7 до 1,0
		Сумнівна	імовірність погашення оцінюється в інтервалі від 0,2 до 0.69
		Безнадійна	імовірність погашення нижче 0,2 (прострочення від 3-х місяців до 1 року)
10	Залежно від проведеної роботи з приводу погашення дебіторської заборгованості	Не вимагає втручання	Досудове врегулювання
		Вимагає втручання	• судове врегулювання • аутсорсинг
11	Залежно від можливості передання керування дебіторською заборгованістю іншій юридичній особі (аутсорсингу)	Призначена для продажу	• факторинг • форфейтинг • цесія
		не призначена для продажу	уся інша дебіторська заборгованість

Додаток Б

Перелік нормативних документів пов’язаних з веденням поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей

№ з/п	Нормативний документ	Проблемні питання	При розкритті яких методів в роботі доцільно використовувати
1	Господарський кодекс України: Закон України №436-IV від 16.01.2003., зі змінами та доповненнями	Регламентує діяльність та правовідношення господарюючих суб’єктів	Доцільно використати в роботі для розкриття методу моделювання діяльності господарського суб’єкта
2	Цивільний кодекс України: Закон України №435-IV від 16.01.2003р., зі змінами та доповненнями	Регламентує діяльність та правовідношення господарюючих суб’єктів	Доцільно використати в роботі для розкриття методу моделювання діяльності господарського суб’єкта
3	«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Закон України від 16.07.99рю № 996-XIУ	Визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу
4	«Про електронний документообіг», Закон України від 31 травня 2005 року N 2599-IV, зі змінами та доповненнями	Визначає правові засади створення та використання електронних документів у відносинах, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, оброблення, використання та знищення електронних документів між суб’єктами електронного документообігу	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу
5	«Про електронний та цифровий підпис»: Закон України від 15 січня 2009 року N 879-VI, зі змінами та доповненнями від 18 вересня 2012 року N 5284-VI	Визначає правовий статус електронного цифрового підпису та регулює відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу
6	«Дебіторська заборгованість», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 затв. Мінфіном України від 08.10.99 р. № 237	Відображає основні змістовні положення про поняття дебіторської заборгованості та ознаки її класифікації	Доцільно використати в роботі для розкриття системного методу

Продовження додатку Б

7	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція, Інструкція № 291 затв. Мінфіном від 30.11.99 р. № 291	Перелік рахунків і схем реєстрації і групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. Згідно Інструкції №291	Доцільно використати в роботі для розкриття системного методу (об'єднання господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку в єдину множину)
8	"Про затвердження Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу", Наказ N 90 від 30.10.98 року	Нормативний, рекомендаційний документ відомчого характеру про облік активу на рахунках бухгалтерського обліку.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з метою виявлення резервів для покращення господарського процесу
9	Про затвердження Порядку оформлення та надання матеріалів на списання дебіторської та кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув, Наказ від 19 грудня 2006 року N 834	Нормативний документ відомчого характеру про правильність списання дебіторської заборгованості.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу
10	Щодо порядку списання сум безнадійної дебіторської заборгованості, Лист від 27.04.2005 р. N 3603/6/23-5315	Пояснювальний документ	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу.
11	Про Примітки до річної фінансової звітності, Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 року N 302	Відображає основні змістовні положення про правильність заповнення приміток до фін. Звітності.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу.

Продовження додатку Б

12	НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Відображає основні змістовні положення про поняття дебіторської та кредиторської заборгованостей та Загальні вимоги до їх відображення у фінансовій звітності	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу (об'єднання господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку в єдину множину), порівняльного, вимірювання
13	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 „Зобов'язання": затв. Мінфіном України від 31.01.2000р. №20	Це положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу (об'єднання господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку в єдину множину), порівняльного, вимірювання
14	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, наказ Міністерства Фінансів (МФ) України № 88 24.05.95 р.	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первин-них документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами незалежно від форм власності.	Визначає порядок складання первинних документів з обліку витрат та відображення їх в бухгалтерському обліку отримання, збереження, складання облікових регістрів, бухгалтерської звітності, організації документообігу.
15	Положення „Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення": Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.99р. №750	Це положення регулює проведення інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості, визначення та відображення її результатів, а також наводяться заходи щодо її скорочення	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з метою виявлення резервів для покращення господарського процесу
16	Про порядок віднесення та відшкодування безнадійної заборгованості: лист ДПАУ від 4.01.2000 р. № 10/6/15-1116.	Цей порядок визначає порядок оподаткування та списання безнадійної дебіторської заборгованості з точки зору податкового обліку.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу

Продовження додатку Б

17	Про порядок оформлення векселями дебіторської	Цей порядок визначає форми дебіторської заборгованості перед банком та порядок їх	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з

	заборгованості перед банком: лист НБУ від 20.04.2000р. №18-211/1009-2283	оформлення векселями.	системного методу
18	«Про порядок оформлення первинних документів» лист Міністерства юстиції України від 10.01.2005 р. N 19-45-1590	Первинний документ як правочин, що спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу
19	Про обіг векселів в Україні: Закон України від №606-XIV від 21.04.1999р., зі змінами та доповненнями	Закон визначає правові засади використання векселів в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	Доцільно використати в роботі для розкриття методу обстеження з системного методу
20	Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ МінФіна №59 від 13.03.98р.	Інструкція регламентує визначення утворення дебіторської заборгованості із підзвітними особами	Доцільно використати в роботі для розкриття методу вимірювання

Додаток В

НАКАЗ

по ТОВ «Аквітанс»

(найменування підприємства)

м.Київ «13»жовтня 2018 р.

Про облікову політику підприємства

На виконання вимог Закону України від 16 липня 1999 року № 996–XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності наказую:

1. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій застосовувати норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України.

2. За відсутності необхідних норм у вітчизняних П(С)БО застосовувати аналогічні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО–МСФЗ (IAS–IFRS) на підставі того, що національні стандарти не можуть суперечити міжнародним.

3. Установити межу суттєвості для:

• окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, – 5 % підсумку всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;

• окремих видів доходів і витрат – 2 % чистого прибутку (збитку) підприємства;

• проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів – відхилення залишкової вартості від їхньої справедливої вартості у розмірі 10 % такого відхилення;

• статей фінансової звітності – 500 грн.

4. Відображати відстрочені податкові активи й відстрочені податкові зобов'язання у річній фінансовій звітності.

5. При перерахуванні доходів, витрат і грошових коштів, виражених в іноземній валюті, середньозважений валютний курс не застосовувати.

6. Для визнання основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів, встановлення строку корисного використання об'єктів та вибору методу нарахування амортизації створити постійно діючу експертну технічну комісію у складі:

Голова комісії:

Генеральний директор.

Члени комісії:

Головний бухгалтер

Замісник директора з питань закупки та реалізації

7. Матеріальні активи, термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року, а вартість менше 2500 грн., вважати іншими необоротними матеріальними активами.

8. При нарахуванні амортизації основних засобів застосовувати методи амортизації та ліквідаційну вартість, затверджені протоколом засідання постійно діючої експертної технічної комісії за погодженням з директором з економіки та фінансів. Зокрема, на підприємстві можуть бути установлені такі методи нарахування амортизації:

• для виробничого обладнання – виробничий метод;

• для малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів – у розмірі 100 % вартості таких об'єктів у першому місяці їх використання;

• для інших необоротних матеріальних активів – прямолінійний метод.

9. Проводити переоцінку тих об'єктів основних засобів, залишкова вартість яких відрізняється від їхньої справедливої вартості на дату балансу більше ніж на 15 %.

10. При нарахуванні амортизації нематеріальних активів застосовувати прямолінійний метод.

11. Здійснювати переоцінку за справедливою вартістю на дату балансу тих нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок.

12. Одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати кожне їхнє найменування.

13. Облік транспортно-заготівельних витрат вести на окремому субрахунку в цілому, а не за групами.

14. Величину резерву сумнівних боргів розраховувати за методом класифікації дебіторської заборгованості (із застосуванням коефіцієнта сумнівності для кожної групи боржників).

15. Створювати резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства та виконання гарантійних зобов'язань. Величину забезпечення на виплату відпусток визначати як добуток фактично нарахованої працівникам заробітної плати й норми резервування, обчисленої як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці.

16. Резервування коштів на додаткове пенсійне забезпечення, реструктуризацію, виконання зобов'язань за обтяженими контрактами тощо не провадити.

17. Оцінку ступеня завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) здійснювати шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому в бухгалтерському обліку доходи відображати у звітному періоді підписання акта наданих послуг (виконаних робіт).

18. Установити перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).

19. Прийняти як базу розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат прямі витрати, що включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).

20. Контроль за виконанням цього наказу покласти на фінансового директора та головного бухгалтера підприємства.

Генеральний директор _____ _____

(ініціали, прізвище)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Загальними зборами Учасників
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«АКВІТАНС»

Протокол № 10
від 31 травня 2017 року

Статут
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«АКВІТАНС»
(нова редакція)
Ідентифікаційний код 32920803

Київ-2017

затверджувати положення про філії та представництва, затверджувати статути дочірніх та інших підприємств за участю Товариства.

Філії, представництва та інші відокремлені підрозділи наділяються основними та обіговими коштами за рахунок майна Товариства і діють на основі Положень, затверджених Загальними зборами учасників Товариства. Положення про філії, представництва та інші відокремлені підрозділи затверджуються Загальними зборами Учасників Товариства згідно з чинним законодавством України. Керівник філії, представництва або іншого відокремленого підрозділу діє на підставі довіреності, що видається Товариством. Філії, представництва та інші відокремлені підрозділи не є юридичними особами.

Дочірні підприємства та інші підприємства, які засновані за участі в них Товариства, не відповідають по зобов'язаннях Товариства, а Товариство відповідає по зобов'язаннях цих підприємств тільки в межах, встановлених їх установчими документами та чинним законодавством України.

1.9. Товариство на добровільних засадах вправі входити до складу різноманітних спілок, асоціацій, корпорацій, консорціумів, концернів та інших господарських об'єднань згідно з чинним законодавством.

1.10. Для здійснення своєї статутної діяльності Товариство має право:

а) здійснювати як на Україні, так і за кордоном угоди та інші юридичні акти і договори, в тому числі кредитні, вексельні, з українськими та іноземними суб'єктами права, користуватись правами позивача, відповідача в судах та господарських судах;

б) самостійно продавати і передавати іншим юридичним та фізичним особам, обмінювати, здавати чи брати в оренду, надавати безкоштовно в строкове і безстрокове користування чи в найом належні йому будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, інвентар, сировину, інші матеріальні цінності і права та кошти (в тому числі у вільноконвертованій валюті), а також списувати їх з балансу;

в) будувати, набувати, відчужувати, брати і здавати в найом як в Україні, так і за кордоном приміщення для здійснення своєї діяльності, а також різного роду рухоме та нерухоме майно;

г) здійснювати біржові, товарообмінні та бартерні угоди, вкладати грошові кошти в облігації внутрішньої виграшної позики, сертифікати банків та інші цінні папери, які знаходяться в обігу;

д) брати участь в міжнародних ярмарках і виставках, а також брати участь чи організовувати спеціалізовані виставки, симпозіуми, аукціони, лотереї;

е) відряджати самостійно чи організовувати відрядження спеціалістів для ведення комерційних переговорів, технічного обслуговування обладнання, та для інших цілей Товариства;

ж) залучати українські та іноземні посередницькі фірми і спеціалістів для надання послуг, пов'язаних з укладенням і виконанням угод, в тому числі зовнішньоторговельних;

з) самостійно встановлювати розцінки в національній та іноземній валюті на вироблену та постачальницьку продукцію (послуги) із врахуванням забезпечення самофінансування і самоокупності, в тому числі валютної, і наявної кон'юнктури ринку на продукцію і послуги, що надаються по вільним цінам;

і) користуватися кредитами банків, в національній та іноземній валюті;

й) випускати, набувати і відчужувати цінні папери як на Україні, так і за кордоном у відповідності з діючим законодавством;

к) самостійно вести експортно-імпортні операції;

л) наймати персонал Товариства на умовах контрактів та на умовах, визначених чинним законодавством, самостійно встановлювати форми, системи і розміри оплати праці і інші види доходів осіб, працюючих по найму;

м) поставляти продукцію, виконувати роботи, надавати послуги в кредит, із сплатою покупцями (споживачами) процентів за користування товарним кредитом.

Для оформлення вищезазначених та інших угод Товариство може використовувати в господарському обігу векселі та інші форми забезпечення зобов'язань.

н) здійснювати прискорену амортизацію майна Товариства в порядку і розмірах, визначених чинним законодавством;

о) засновувати як на Україні, так і за кордоном свої філії, контори, представництва і агентства, а також створювати та брати участь у діяльності інших юридичних осіб, у тому числі страхових, банківських та інших фінансових структур.

1.11. Товариство самостійно здійснює господарську діяльність на основі замовлень споживачів із врахуванням попиту та ринкової кон'юнктури. Не допускається втручання державних органів в комерційну діяльність товариства, якщо це протирічить чинному законодавству.

1.12. Учасники Товариства не відповідають за його зобов'язаннями і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю Товариства, у межах вартості своїх вкладів.

Учасники Товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників.

1.13. Максимальна кількість учасників Товариства може досягати 100 осіб.

2. ЦІЛІ, ПРЕДМЕТ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА

2.1. Основними цілями діяльності Товариства є мобілізація та залучення юридичних та фізичних осіб до активної діяльності по інвестуванню в економіку України капіталовкладень, в тому числі у вільноконвертованій валюті, насичення ринку України товарами та послугами високої якості з метою підвищення добробуту населення, а також одержання прибутку.

2.2. У відповідності з задачами і цілями предметом діяльності Товариства є будь-яка діяльність, не заборонена законодавством України.

2.3. У відповідності з основним предметом і цілями Товариство здійснює такі напрями діяльності:

2.3.1. виробництво товарів народного споживання;

2.3.2. виробництво металів, обробка металів та металоконструкцій;

2.3.3. збирання (заготівля, переробка, купівля-продаж) брухту та відходів чорних та кольорових металів;

2.3.4. переробка та збагачення вугілля, шламів та шлаків, горно-збагачувальне виробництво;

2.3.5. виробництво, закупівля, зберігання, реалізація продукції хімічної промисловості, мінеральних добрив, сумішей, інших агрохімікатів та пестицидів;

2.3.6. випуск продукції в сфері деревообробки;

2.3.7. виробництво, переробка та реалізація продовольчих товарів;

2.3.8. виробництво, заготівля, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції, ефірно-олійних культур, продукції тваринництва, хутрових звірів, худоби та птиці;

2.3.9. виробництво маргаринової і майонезної продукції, кетчупів;

2.3.10. рафінація, дезодорація і фасування олії, виготовлення саломасу, виробництво миючих засобів і пластифікатора;

2.3.11. виробництво, монтаж, демонтаж, ремонт, пуск, наладка, обслуговування технологічного та іншого обладнання;

2.3.12. оптова та роздрібна торгівля обладнанням промислового призначення;

2.3.13. переробка шкіри та виробництво шкіряних виробів;

2.3.14. виробництво взуття та надання супутніх послуг;

2.3.15. виробництво одягу, організація текстильного та швейного виробництва;

2.3.16. виробництво виробів народних промислів;

2.3.17. виробництво товарів народної медицини;

2.3.18. виробництво медичної техніки та препаратів;

2.3.19. заготівля, переробка та реалізація морепродуктів;

2.3.20. збір, виробництво, переробка та реалізація лікарських рослин;

2.3.21. виробництво та послуги в сфері обчислювальної техніки та програмного забезпечення;

2.3.22. втілення в виробництво наукових розробок та винаходів, технологій;

2.3.23. виготовлення, придбання, реалізація та прокат кіно/фото/відео/аудіо продукції та засобів;

2.3.24. теле- та радіомовлення; комерційне використання засобів теле- та радіокомунікацій;

2.3.25. організація, створення та експлуатація мереж кабельного телебачення;

2.3.26. створення власної інформаційної кореспондентської мережі;

2.3.27. звукозапис, редакційно-видавнича, кіно- та відеодіяльність;

2.3.28. придбання та використання аудіо та аудіовізуальних творів мистецтва та літератури для своїх програм; укладення договорів та угод на підготовку музичних творів, інформаційних програм, теле- та радіореклами, тощо;

2.3.29. виробництво та послуги в сфері видавництва та поліграфії;

2.3.30. збір, обробка та розповсюдження інформації та статистики;

2.3.31. заготівля, переробка і реалізація вторинної сировини та відходів виробництва;

2.3.32. відкриття та управління діяльністю митних ліцензійних складів на території України, зберігання товарів та інших предметів на митних ліцензійних складах, здійснення операцій по декларуванню та митному оформленню транспортних засобів, товарів та інших предметів, а також предметів міжнародних іноземних організацій та представництв, які переміщуються через митний кордон України;

2.3.33. відкриття пунктів обміну валюти, здійснення операцій з іноземною валютою та виробами з дорогоцінних металів і каменів;

2.3.34. організація навчання, стажування і підвищення кваліфікації кадрів на Україні та за кордоном;

2.3.35. перевезення вантажів та пасажирів на території України, держав СНД та країн Балтії, країн Західної Європи та Азії, в тому числі надання транспортно-експедиційних послуг на їх територіях;

2.3.36. створення та реалізація програмно-технічної продукції;

2.3.37. будівельні, ремонтно-реставраційні, монтажні, оформлювальні та дизайнерські роботи, включаючи ремонт і реставрацію житла та споруд іншого призначення;

2.3.38. відкриття власних та спільних магазинів, барів, ресторанів, кафе;

2.3.39. оптова та роздрібна торгівля енергоносіями, у тому числі вугілля;

2.3.40. постачання електроенергії за регульованим та нерегульованим тарифом;

2.3.41. постачання електроенергії, виробленої з давальницького палива;

2.3.42. виробництво електроенергії, проведення операцій з адресним продажем електроенергії виробленої на атомних електростанціях;

2.3.43. виробництво електроенергії;

2.3.44. придбання, транспортування, постачання, продаж природного газу;

2.3.45. придбання, транспортування, постачання, продаж нафти та нафтопродуктів;

2.3.46. оптова та роздрібна торгівля продовольчими та непродовольчими товарами, сировиною, матеріалами, паливно-мастильними матеріалами, обладнанням, у тому числі зовнішньоекономічна;

2.3.47. оптова та роздрібна торгівля товарами народного споживання, продуктами харчування, обладнанням, продукцією сільського господарства, матеріалами, сировиною та напівфабрикатами, у тому числі зовнішньоекономічна, комісійна, консигнаційна, аукціонна торгівля та бартерні операції;

2.3.48. посередницька діяльність, в тому числі на товарних та фондових біржах;

2.3.49. бартерні, компенсаційні, лізингові. консигнаційні та фінансові операції;

2.3.50. комерційна та інноваційна діяльність;

2.3.51. науково-дослідницька діяльність та проектно-конструкторські роботи;

2.3.52. здійснення інвестиційних програм, надання фінансової допомоги юридичним особам та приватним підприємцям, одержання фінансової допомоги, кредитів та інвестицій;

2.3.53. придбання та продаж цінних паперів та корпоративних прав, якщо це не є професійною діяльністю відповідно до чинного законодавства;

2.3.54. рекламна діяльність;

2.3.55. учбово-методична діяльність;

2.3.56. послуги в сфері представництва інтересів іноземних громадян, підприємств та банків;

2.3.57. послуги в сфері громадського харчування;

2.3.58. послуги та випуск продукції в сфері автоматизації виробничих процесів;

2.3.59. послуги в сфері автосервісу;

2.3.60. послуги в сфері антикваріату, мистецтва;

2.3.61. побутові та комунальні послуги;

2.3.62. консультаційні послуги та маркетинг;

2.3.63. надання стоматологічної допомоги, медичні послуги;

2.3.64. видача безвідплатної позики співробітникам в готівковій та безготівковій формі;

2.3.65. організація музеїв, та надання супутніх послуг;

2.3.66. послуги в сфері патентування та ліцензування;

2.3.67. перекладацькі послуги;

2.3.68. телевізійні послуги, передача, трансляція та ретрансляція сигналів;

2.3.69. послуги в сфері дозвілля, шоу-бізнесу, туризму, готельного господарства;

2.3.70. послуги в сфері екології та природокористування;

2.3.71. купівля за кордоном та на внутрішньому ринку транспортних засобів, а також їх реалізація;

2.3.72. надання послуг, пов'язаних з охороною колективної та приватної власності, охороною житла, офісів, складів та місць зберігання матеріальних цінностей і вантажів при перевезеннях; розробка, виготовлення, монтаж і технічне обслуговування засобів і систем охоронної сигналізації; надання послуг по забезпеченню безпеки культурно-видовищних, спортивних та масових заходів і окремих громадян та послуг по збиранню інформації, навчання та підготовка працівників охорони об'єктів, особистої охорони та секретарів-охоронців;

2.3.73. організація та проведення виставок, ярмарок, аукціонів, культурно-видовищних та спортивних розважальних програм, конкурсів, фестивалів;

2.3.74. послуги по купівлі-продажу і обміну нерухомого майна, в тому числі торговельно-посередницькі, консалтингові послуги;

2.3.75. юридичні послуги та консультації;

2.3.76. експертні, рекламно-інформаційні, представницькі, сервісні, дилерські, брокерські, маркетингові, інжинірингові та інші послуги;

2.3.77. надання та отримання на договірних засадах фінансових коштів, ноу-хау та інших об'єктів інтелектуальної власності, майна і різних майнових і немайнових прав;

2.3.78. послуги в сфері санаторно-курортного обслуговування;

2.3.79. благодійницька діяльність;

2.3.80. торгово-закупівельна діяльність, в тому числі за готівку;

2.3.81. робота з готівкою, видача готівки на закупки сільськогосподарської продукції і продуктів її переробки у населення;

2.3.82. митна брокерська діяльність;

2.3.83. здійснення зовнішньоекономічної діяльності за всіма вищевказаними напрямками;

2.3.84. інші види діяльності, не заборонені чинним законодавством України.

2.4. Для здійснення діяльності, яка або результати якої (продукція тощо) підлягають сертифікації, ліцензуванню, та/або для здійснення якої необхідне отримання дозволу уповноважених державних органів України, Товариство отримує відповідні сертифікати, ліцензії та/або дозволи у порядку, встановленому чинним законодавством України.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ

3.1. Учасники Товариства мають право:

а) брати участь в управлінні справами Товариства в порядку, що визначений цим Статутом;

б) брати участь у розподілі прибутку Товариства та одержувати його частку, право на отримання частки прибутку (дивідендів) пропорційно частці кожного з учасників мають особи, які є учасниками Товариства на початок строку виплати дивідендів;

в) вийти в установленому порядку з Товариства;

г) здійснити відчуження часток у статутному капіталі Товариства у порядку, встановленому законом;

д) одержувати інформацію про діяльність Товариства. На вимогу Учасника Товариство зобов'язане надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти Товариства про його діяльність, протоколи зборів.

3.2. Учасники Товариства зобов'язані:

а) додержуватись цього Статуту і виконувати рішення Загальних зборів Учасників;

б) виконувати свої зобов'язання перед Товариством, в тому числі і пов'язані з майновою участю, а також вносити вклади у розмірі, порядку та способами, що передбачені цим Статутом;

в) не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність Товариства.

Під комерційною таємницею маються на увазі відомості, пов'язані з управлінням, фінансами та іншою професійною діяльністю в галузі аудиту, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди інтересам Товариства.

Склад і обсяг відомостей, що складають комерційну таємницю та порядок їх захисту визначаються керівництвом Товариства.

Комерційною таємницею є також інформація, методики, результати науково-дослідницької діяльності та інші види інтелектуальної власності, власником якої є Товариство, і які можуть бути реалізовані як комерційна інформація, а передчасне розголошення якої може нанести збитки Товариству.

г) сприяти Товариству у вирішенні ним своїх статутних завдань;

д) утримуватися від будь-якої діяльності, що може нанести майнові або інші збитки Товариству.

4. РОЗМІР, ПОРЯДОК УТВОРЕННЯ ТА РОЗПОДІЛ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ МІЖ УЧАСНИКАМИ ТОВАРИСТВА

4.1. Для забезпечення діяльності Товариства за рахунок вкладів Учасників Товариства, створено Статутний капітал у розмірі **13 403 500** (тринадцять мільйонів чотириста три тисячі п'ятсот) гривень **00** копійок.

4.2. Частки Учасників у Статутному капіталі Товариства становлять:

4.2.1. Ватулін Віталій Михайлович – 3,73% Статутного капіталу Товариства, що складає **500 000** (п'ятсот тисяч) **гривень 00 копійок**.

4.2.2. Кір'яков Дмитро Володимирович – 3,73% Статутного капіталу Товариства, що складає **500 000** (п'ятсот тисяч) **гривень 00 копійок**.

4.2.3. Баранов Станіслав Станіславович – 17,93% Статутного капіталу Товариства, що складає **2 403 500** (два мільйони чотириста три тисячі п'ятсот) **гривень 00 копійок**.

4.2.4. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Є-РОЗСТРОЧКА» – 68,64% Статутного капіталу Товариства, що складає **9 200 000** (дев'ять мільйонів двісті тисяч) **гривень 00 копійок**.

4.2.5. ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЗАХИСТ-ЦЕНТР»– 5,97% Статутного капіталу Товариства, що складає **800 000** (вісімсот тисяч) **гривень 00 копійок**.

Учаснику Товариства, який повністю вніс свій вклад, видається Свідоцтво Товариства з зазначенням опису майна та дати його внесення.

Вклад, оцінений у гривнях, становить частку Учасника у Статутному капіталі.

Грошова оцінка вкладу Учасника Товариства здійснюється за згодою Учасників Товариства, а у випадках, встановлених законом, вона підлягає незалежній експертній перевірці.

4.3. Зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткові внески Учасників не впливають на розмір їх частки у Статутному капіталі Товариства.

4.4. Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір Статутного капіталу.

Збільшення Статутного капіталу може бути здійснено лише після внесення повністю всіма Учасниками своїх вкладів. Додаткові внески впливають на розмір його частки учасника в Статутному капіталі Товариства.

Зменшення статутного капіталу Товариства допускається після повідомлення про це усіх його кредиторів. У цьому разі кредитори мають право вимагати дострокового припинення або виконання відповідних зобов'язань Товариства та відшкодування їм збитків.

4.5. Зміни до даного Статуту, пов'язані зі зміною розміру Статутного капіталу та/або зміною складу Учасників Товариства або іншими змінами, підлягають державній реєстрації в установленому законом порядку. Установчі документи Товариства викладаються у письмовій формі, прошиваються, пронумеровуються та підписуються засновниками (учасниками), уповноваженими ними особами. Справжність підписів на установчому документі нотаріально засвідчується, крім випадків, передбачених законом.

4.6. Рішення про зменшення Статутного капіталу Товариства надсилається поштовим відправленням всім кредиторам Товариства не пізніше триденного строку з дня його прийняття.

4.7. Рішення Товариства про збільшення розміру Статутного капіталу набирає чинності з дня внесення цих змін до державного реєстру.

Рішення Товариства про зменшення його Статутного капіталу набирає чинності не раніше як через 3 місяці після державної реєстрації і публікації про це у встановленому порядку.

5. ВЛАСНІСТЬ ТА МАЙНО ТОВАРИСТВА

5.1. Майно Товариства становлять основні фонди та обігові кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Товариства.

5.2. Майно Товариства відповідно до законів України, Статуту та укладених угод належить йому на праві власності.

5.3. Товариство є власником:

- майна, переданого йому Учасниками у власність як вклад до Статутного капіталу;
- продукції, виробленої Товариством у результаті господарської діяльності;
- одержаних доходів;
- іншого майна, набутого на підставах, не заборонених законом.

5.4. Джерелами формування майна Товариства є:

- грошові та майнові внески Учасників;
- доходи, одержані від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності;
- доходи від цінних паперів;
- кредити банків та інших кредиторів;
- капітальні вкладення і дотації з бюджетів;
- придбання майна іншого підприємства, організації;
- безоплатні або благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян;
- інші джерела, не заборонені законодавчими актами України.

5.5. Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що є власністю Товариства або передане йому в користування, несе Товариство.

6. ПОРЯДОК РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ ТА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ТОВАРИСТВА. РЕЗЕРВНИЙ ФОНД ТОВАРИСТВА

6.1. Основним узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності Товариства є прибуток.

Прибуток Товариства утворюється з надходжень від його господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З економічного прибутку Товариства сплачуються передбачені законом податки та інші обов'язкові платежі, а також відсотки по кредитах банків і по облігаціях. Прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у розпорядженні Товариства, яке визначає напрями його використання відповідно до установчих документів Товариства.

6.2. У Товаристві створюється резервний фонд у розмірі не менше **25 %** Статутного капіталу Товариства.

6.3. Розмір щорічних відрахувань до резервного фонду не може становити менше **5 %** суми прибутку Товариства.

6.4. Збитки, що можуть виникнути в результаті господарської діяльності Товариства, компенсуються за рахунок резервного фонду за наявності в ньому достатніх коштів. У випадку, якщо коштів резервного фонду недостатньо, Загальними зборами Учасників приймається рішення щодо покриття збитків за рахунок інших коштів.

6.5. Порядок розподілу прибутку та покриття збитків Товариства приймається Загальними зборами Учасників Товариства.

7. ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ТОВАРИСТВА

7.1. Товариство веде бухгалтерський облік результатів своєї діяльності відповідно до законодавства України.

7.2. Фінансові результати діяльності Товариства визначаються на підставі річного бухгалтерського звіту.

7.3. Перший фінансовий рік Товариства починається з дати його державної реєстрації і закінчується 31 грудня поточного року. Наступні фінансові роки збігаються з календарними.

7.4. Товариство подає до органів державної статистики статистичну звітність в обсягах та у терміни, передбачені законодавством України.

7.5. Перевірка фінансової діяльності Товариства здійснюється згідно із законодавством України, та цим Статутом.

8. УПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВОМ ТА ЙОГО ПОСАДОВІ ОСОБИ

8.1. Вищим органом Товариства є Загальні збори Учасників. Вони складаються з Учасників Товариства або призначених ними представників.

Представники Учасників можуть бути постійними або призначеними на певний строк. Учасник вправі в будь-який час замінити свого представника у Загальних зборах Учасників, сповістивши про це інших Учасників.

Учасник Товариства вправі передати свої повноваження на Загальних зборах Учасників іншому Учаснику або представникові іншого Учасника Товариства.

Учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у статутному капіталі. Загальні збори Учасників Товариства обирають Голову Товариства.

8.2. До компетенції Загальних зборів Учасників відносяться наступні питання:

а) визначення основних напрямків діяльності Товариства і затвердження його планів та звітів про їх виконання;

б) внесення змін до Статуту Товариства, зміна розміру його статутного капіталу;

в) створення та відкликання виконавчого органу Товариства;

г) затвердження річних звітів та бухгалтерських балансів, розподіл прибутку та збитків Товариства;

д) визначення умов оплати праці посадових осіб Товариства, його філій та представництв;

е) визначення форм контролю за діяльністю виконавчого органу, створення та визначення повноважень відповідних контрольних органів;

є) вирішення питання про придбання Товариством частки Учасника;

ж) прийняття рішення про припинення діяльності Товариства, призначення ліквідаційної комісії, затвердження ліквідаційного балансу;

з) виключення Учасника з Товариства;

й) створення, реорганізація та ліквідація дочірніх підприємств, філій та представництв, затвердження їх статутів і положень;

и) прийняття рішення щодо розподілу чистого прибутку Товариства та затвердження порядку і строків виплати дивідендів, створення та розподілу резервного та інших фондів, визначення порядку покриття збитків;

і) прийняття рішення про участь у господарських товариствах та об'єднаннях;

ї) встановлення розміру, форми і порядку внесення Учасниками додаткових вкладів.

Питання, зазначені у підпунктах «а» - «к» **п. 8.2.** цього Статуту відносяться до виключної компетенції Загальних зборів Учасників Товариства.

Загальні збори Учасників мають право приймати рішення з усіх питань діяльності Товариства, у тому числі і з тих, що відносяться до компетенції Директора або будь-якого іншого органу чи посадової особи Товариства.

8.3. З питань, зазначених у підпунктах «а», «б» та «з» **п. 8.2.**, рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосують учасники, що володіють у сукупності більш як 50 відсотками загальної кількості голосів учасників Товариства.

З решти питань рішення приймається простою більшістю голосів.

8.4. Загальні збори Учасників вважаються повноважними, якщо на них присутні Учасники (представники Учасників), що володіють у сукупності більш як 60 відсотками голосів.

Будь-хто з Учасників Товариства вправі вимагати розгляду питання на Загальних зборах Учасників за умови, що воно було ним виставлено не пізніше як за 25 днів до початку Загальних зборів Учасників.

Допускається прийняття рішення методом опитування. У цьому разі проект рішення або питання для голосування надсилається Учасникам, які повинні у письмовій формі сповістити щодо нього свою думку. Протягом 10 днів з моменту одержання повідомлення від останнього Учасника голосування всі вони повинні бути проінформовані Головою Товариства про прийняте рішення.

Голова Товариства організує ведення протоколу. Книга протоколів має бути у будь-який час надана Учасникам Товариства. На їх вимогу повинні видаватися засвідчені витяги з книги протоколів.

8.5. Загальні збори Учасників Товариства скликаються не рідше двох разів на рік.

Позачергові Загальні збори Учасників скликаються Головою Товариства у разі неплатоспроможності Товариства, а також у будь-якому іншому випадку, якщо цього потребують інтереси Товариства в цілому, зокрема, якщо виникає загроза значного скорочення статутного капіталу.

Загальні збори Учасників Товариства повинні скликатися також на вимогу виконавчого органу.

Учасники Товариства, що володіють у сукупності більш як 20 відсотками голосів, мають право вимагати скликання позачергових Загальних зборів Учасників у будь-який час і з будь-якого приводу, що стосується діяльності Товариства. Якщо протягом 25 днів Голова Товариства не виконав зазначеної вимоги, вони вправі самі скликати Загальні збори Учасників.

Про проведення Загальних зборів Учасників Учасники повідомляються письмово, з зазначенням часу і місця проведення Загальних зборів Учасників та порядку денного. Повідомлення повинно бути зроблено не менш як за 30 днів до скликання Загальних зборів Учасників. Будь-який з Учасників Товариства вправі вимагати розгляду питання на Загальних зборах Учасників за умови, що воно було ним поставлено не пізніш як за 25 днів до початку Загальних зборів Учасників. Не пізніше як за 7 днів до скликання Загальних зборів Учасників Учасникам Товариства повинна бути надана можливість ознайомитися з документами, внесеними до порядку денного Загальних зборів Учасників. З питань, не включених до порядку денного, рішення можуть прийматися тільки за згодою всіх Учасників, присутніх на Загальних зборах Учасників. Установчі документи Товариства викладаються у письмовій формі, прошиваються, пронумеровуються та підписуються засновниками (учасниками), уповноваженими ними особами. Справжність підписів на установчому документі нотаріально засвідчується, крім випадків, передбачених законом.

8.6. Посадовими особами Товариства визнаються голова та члени виконавчого органу, голова контрольного органу.

Посадовими особами Товариства не можуть бути особи перелік яких визначається ст. 23 Закону України «Про господарські товариства».

Посадові особи відповідають за заподіяну ними Товариству шкоду відповідно до чинного законодавства України.

Посадові особи повинні зберігати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію і несуть за її розголошення відповідальність, передбачену чинним законодавством України та установчими документами Товариства.

8.7. У Товаристві створюється одноособовий виконавчий орган – Директор.

Директор вирішує всі питання діяльності Товариства, за винятком тих, що входять до виключної компетенції Загальних зборів Учасників, зокрема:

- розробляє поточні плани діяльності Товариства і заходи, що є необхідними для вирішення його завдань;
- затверджує штатний розклад, посадові оклади співробітників, встановлює показники, строки та розмір їх преміювання;
- приймає на роботу та звільняє з роботи співробітників Товариства і застосовує до них заходи заохочення і накладає стягнення;
- затверджує ціни на продукцію та тарифи на послуги;
- видає накази, затверджує нормативні акти, що визначають відносини між підрозділами і філіями Товариства;
- подає на затвердження Загальних зборів Учасників річний звіт та баланс Товариства;
- забезпечує виконання рішень Загальних зборів Учасників;
- розпоряджається майном та коштами Товариства в межах, що визначені Загальними зборами Учасників Товариства;
- укладає будь-які угоди та інші юридичні акти, видає довіреності, відкриває в банках поточний та інші рахунки;
- користується правом підпису фінансових документів Товариства;
- обґрунтовує порядок розподілу прибутку, дивідендів, засобів покриття збитків;
- здійснює інші дії, спрямовані на досягнення мети Товариства в межах його компетенції.

8.8. Загальні збори Учасників можуть передати частину належних їм повноважень до компетенції Директора, крім повноважень, що належать до виключної компетенції Загальних зборів Учасників.

8.9. Директор підзвітний Загальним зборам Учасників і організує виконання їх рішень. Директор не вправі приймати рішення, обов'язкові для Учасників Товариства.

8.10. Директор має право без довіреності виконувати дії від імені Товариства.

Директор не може бути одночасно Головою Загальних зборів Учасників Товариства.

8.11. Загальні збори Учасників можуть формувати органи, що здійснюють постійний контроль за фінансово-господарською діяльністю виконавчого органу.

Порядок створення та повноваження контрольного органу встановлюються Загальними зборами Учасників.

8.12. Для здійснення контролю за фінансовою діяльністю Товариства згідно з рішенням Загальних зборів Учасників може призначатися аудиторська перевірка.

9. ПЕРЕХІД ЧАСТКИ (ЇЇ ЧАСТИНИ) УЧАСНИКА У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ТОВАРИСТВА ДО ІНШОЇ ОСОБИ

9.1. Учасник Товариства має право продати чи іншим чином відступити свою частку (її частину) у статутному капіталі одному або кільком Учасникам цього Товариства.

9.2. Учасник Товариства може відчужувати свою частку (її частину) третім особам.

Учасники Товариства користуються переважним правом купівлі частки (її частини) Учасника пропорційно до розмірів своїх часток. Купівля здійснюється за ціною та на інших умовах, на яких частка (її частина) пропонувалася для продажу третім особам. Якщо Учасники Товариства не скористаються своїм переважним правом протягом місяця з дня повідомлення про намір Учасника продати частку (її частину), частка (її частина) Учасника може бути відчужена третій особі.

9.3. Частка Учасника Товариства може бути відчужена до повної її сплати лише у тій частині, в якій її уже сплачено.

9.4. При передачі частки (її частини) третій особі відбувається одночасний перехід до неї всіх прав та обов'язків, що належали Учаснику, який відступає її повністю або частково.

9.5. У разі придбання частки (її частини) Учасника самим Товариством воно зобов'язане реалізувати її іншим Учасникам або третім особам у строк, що не перевищує одного року, або зменшити свій статутний капітал. Протягом цього періоду розподіл прибутку, а також голосування і визначення кворуму у Загальних зборах Учасників провадиться без урахування частки, придбаної Товариством.

9.6. При реорганізації юридичної особи, Учасника Товариства, або у зв'язку зі смертю громадянина, Учасника Товариства, правонаступники (спадкоємці) мають переважне право вступу до цього Товариства.

При відмові правонаступника (спадкоємця) від вступу до Товариства з обмеженою відповідальністю або відмові Товариства у прийнятті до нього правонаступника (спадкоємця) йому видається у грошовій або натуральній формі частка у майні, яка належала реорганізованій або

ліквідованій юридичній особі (спадкодавцю), вартість якої визначається на день реорганізації або ліквідації (смерті) Учасника. У цих випадках розмір статутного капіталу Товариства підлягає зменшенню.

10. ПОРЯДОК ВИХОДУ УЧАСНИКА ЗІ СКЛАДУ ТОВАРИСТВА ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З НИМ

10.1. Учасник Товариства має право вийти з Товариства, повідомивши Товариство про свій вихід не пізніше ніж за три дні до виходу.

10.2. Учасник, який виходить із Товариства, має право одержати вартість частини майна Товариства, пропорційну його частці у статутному капіталі Товариства. Виплата провадиться після затвердження звіту за рік, в якому він вийшов з Товариства, і в строк до 12 місяців з дня виходу.

За домовленістю між Учасником та Товариством виплата вартості частини майна Товариства може бути замінена переданням майна в натурі.

Якщо вклад до статутного капіталу був здійснений шляхом передання права користування майном, відповідне майно повертається Учасникові без виплати винагороди.

Порядок і спосіб визначення вартості частини майна, що пропорційна частці Учасника у Статутному капіталі Товариства встановлюються законом.

10.3. Спори, що виникають у зв'язку з виходом Учасника із Товариства, у тому числі спори щодо порядку визначення частки у статутному капіталі, її розміру і строків виплати, вирішуються судом.

11. ВИКЛЮЧЕННЯ З ТОВАРИСТВА

11.1. Учасника Товариства, який систематично не виконує або неналежним чином виконує обов'язки, або перешкоджає своїми діями досягненню цілей Товариства, може бути виключено з Товариства на основі рішення, за яке проголосували Учасники, що володіють у сукупності більш як 50 відсотками загальної кількості голосів учасників Товариства. При цьому цей Учасник (його представник) у голосуванні участі не бере.

12. ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ЧАСТИНУ МАЙНА ТОВАРИСТВА, ПРОПОРЦІЙНУ ЧАСТЦІ УЧАСНИКА ТОВАРИСТВА У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ

12.1. Звернення стягнення на частину майна Товариства, пропорційну частці Учасника, за його особистими боргами допускається лише в разі недостатності у нього іншого майна для задоволення вимог кредиторів. Кредитори такого Учасника мають право вимагати від Товариства виплати вартості частини майна Товариства, пропорційної частці боржника у Статутному капіталі Товариства, або виділу відповідної частини майна для звернення на нього стягнення. Частина майна, що підлягає виділу, або обсяг коштів, що становлять його вартість, встановлюється згідно з балансом, який складається на дату пред'явлення вимог кредиторами.

12.2. Звернення стягнення на всю частку Учасника в Статутному капіталі Товариства припиняє його участь у Товаристві.

13. КОМПЕТЕНЦІЯ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ І ЙОГО ВИБОРНИХ ОРГАНІВ

13.1. Трудовий колектив Товариства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь в його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з Товариством.

13.2. Повноваження трудового колективу реалізуються у порядку, передбаченому чинним законодавством.

14. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

14.1. Зовнішньоекономічна діяльність Товариства здійснюється на основі валютної самоокупності та самофінансування.

14.2. Товариство може безпосередньо або через посередника здійснювати експортно-імпортні операції та інші види зовнішньоекономічної діяльності /ЗЕД/, які відповідають Статутним цілям Товариства.

14.3. До видів ЗЕД, які здійснює Товариство належать:

а) експорт та імпорт товарів і послуг, які входять в предмет діяльності Товариства;

б) консультаційні послуги, що прямо та вичерпно не заборонені законодавством України;

в) виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності, навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі;

г) спільна підприємницька діяльність з іноземними суб'єктами підприємницької діяльності, що включає створення спільних підприємств різних видів і форм, проведення господарських операцій;

д) організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, торгів, семінарів та інших подібних заходів, що здійснюються на комерційній основі;

є) товарообмінні (бартерні) операції та інша діяльність, побудована на формах зустрічної торгівлі;

ж) орендні, в тому числі лізингові, операції;

з) організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібної торгівлі на території України;

й) посередницькі операції, при здійсненні яких право власності на товар не переходить до посередника (на підставі комісійних, агентських договорів, договорів доручення);

к) інші види ЗЕД, не заборонені прямо і у вичерпній формі законами України.

14.4. Товариство має право здійснювати вищенаведені види ЗЕД у визначеному законом порядку. Товариство має право самостійно володіти, користуватися і розпоряджатися за своїм розсудом коштами, майном, майновими і немайновими правами та іншими результатами, одержаними ним від ЗЕД.

14.5. Здійснення видів ЗЕД, зазначених в цьому розділі, за межами України підлягає регулюванню також законами відповідних держав.

14.6. Товариство має право відкривати свої представництва та філії на території інших держав, а також на участь у міжнародних неурядових економічних організаціях.

14.7. Товариство здатне укладати будь-які зовнішньоекономічні договори (контракти), крім тих, які прямо і у вичерпній формі заборонені чинним законодавством, з використанням відомих міжнародних звичаїв і рекомендацій міжнародних органів та організацій. Зовнішньоекономічні контракти укладаються в письмовій формі.

14.8. Виручка в іноземній валюті, яку отримало Товариство в результаті ЗЕД, після відрахування державі по нормативам, встановленим чинним законодавством, надходить в його розпорядження. Ця виручка не підлягає вилученню третіми особами і може накопичуватися для подальшого використання.

14.9. Товариство відкриває рахунки для операцій в іноземній валюті, здійснює розрахункове та кредитне обслуговування через уповноважені комерційні банківські та кредитні установи, а також іноземні та міжнародні банки згідно чинного законодавства.

14.10. Товариство несе відповідальність за порушення чинного законодавства та/або своїх зобов'язань, які випливають з договорів (контрактів), тільки на умовах і в порядку, визначених в законах України. Форми та види відповідальності передбачаються законами України та/або зовнішньоекономічними договорами (контрактами).

14.11. Спори Товариства з будь-якими суб'єктами ЗЕД у процесі такої діяльності можуть розглядатися судовими органами України, іншими органами вирішення спорів за вибором сторін спору, якщо це прямо не суперечить законам України або передбачено міжнародними угодами України.

15. ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА

15.1. Припинення Товариства здійснюється в порядку, встановленому законом.

15.2. Реорганізація Товариства відбувається за рішенням Загальних зборів Учасників, а у випадках, передбачених законом – за рішенням суду або відповідних органів державної влади. При цьому вся сукупність прав та обов'язків переходить до правонаступників Товариства.

16. КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ

16.1. Під комерційною таємницею Товариства розуміються відомості, пов'язані з управлінням, фінансами та іншою професійною діяльністю в галузі аудиту, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди інтересам Товариства.

Комерційною таємницею є також інформація, методики, результати науково-дослідницької діяльності та інші види інтелектуальної власності, власником якої є Товариство, і які можуть бути реалізовані як комерційна інформація, а передчасне розголошення якої може нанести збитки Товариству.

Передача інформації, що є комерційною таємницею, будь-яким третім особам, опублікування або інше розголошення такої інформації може здійснюватись тільки у порядку, визначеному виконавчим органом Товариства.

16.2. Порядок визначення переліку відомостей, що складають комерційну таємницю Товариства, їх склад та обсяги, порядок захисту визначається виконавчим органом Товариства з

урахуванням вимог чинного законодавства України. Перелік відомостей, що не складають комерційну таємницю, визначається чинним законодавством України.

Поняття конфіденційної інформації про діяльність Товариства та порядок її використання та захисту визначаються виконавчим органом Товариства.

17. ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО УСТАНОВЧИХ ДОКУМЕНТІВ

17.1. Внесення змін до Статуту проводиться за рішеннями Загальних зборів Учасників та реєструється згідно чинного законодавства України.

ПІДПИСИ УЧАСНИКІВ:

Ватулін Віталій Михайлович _____

Кір'яков Дмитро Володимирович _____

Баранов Станіслав Станіславович _____

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Є-РОЗСТРОЧКА» в особі Генерального директора **Ватуліна Віталія Михайловича**, що діє на підставі Статуту _____

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЗАХИСТ-ЦЕНТР» в особі Директора **Кір'якова Дмитра Володимировича**, що діє на підставі Статуту _____

Додаток Д

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

80
389

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

			КОДИ		
Підприємство		**Дата (рік, місяць, число)**	**2014**	**01**	**01**
Товариство з обмеженою відповідальністю "Аквітанс"		**за ЄДРПОУ**		**32920803**	
Територія	**Солом'янський район**	**за КОАТУУ**		**8038900000**	
Організаційно-правова форма господарювання	**Товариство з обмеженою відповідальністю**	**за КОПФГ**		**240**	
Орган державного управління		**за КОДУ**			
Вид економічної діяльності	**Консультування з питань комерційної діяльності й керування**	**за КВЕД**		**70.22**	
Середня кількість працівників	**7**				
Одиниця виміру:	**тис. грн.**				
Адреса, телефон	**03067 вул.Машинобудівна ,буд. 37**				

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

1. Баланс на 31.12.2013 р.

АКТИВ	**Код рядка**	**На початок звітного року**	**На кінець звітного періоду**
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	020	2,3	2,3
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	16,1	6,7
первісна вартість	031	20,8	20,8
знос	032	(4,7)	(14,1)
Довгострокові біологічні активи:			
справедлива (залишкова) вартість	035	-	-
первісна вартість	036	-	-
накопичена амортизація	037	(-)	(-)
Довгострокові фінансові інвестиції	040	-	10000,0
Інші необоротні активи	070	-	-
Усього за розділом I	080	18,4	10009,0
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	8,1	8,1
Поточні біологічні активи	110	-	-
Готова продукція	130	1,5	1,5
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	17,9	26,5
первісна вартість	161	17,9	26,5
резерв сумнівних боргів	162	(-)	(-)
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	170	6,7	6,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	121,1	127,3
Поточні фінансові інвестиції	220	5000,0	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	10,8	4,1
у тому числі в касі	231	-	-
в іноземній валюті	240	-	-
Інші оборотні активи	250	9,6	10,0
Усього за розділом II	260	5175,7	183,8
III. Витрати майбутніх періодів	270	-	-
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	-	-
Баланс	280	5194,1	10192,8

ПАСИВ	**Код рядка**	**На початок звітного року**	**На кінець звітного періоду**
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	23450,0	23450,0
Додатковий капітал	320	-	-
Резервний капітал	340	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-491,6	-616,5
Неоплачений капітал	360	(18101,0)	(14101,0)
Усього за розділом I	380	4857,4	8732,5

Продовження додатку Д

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	23450,0	23450,0
Додатковий капітал	320	-	-
Резервний капітал	340	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	-491,6	-616,5
Неоплачений капітал	360	(18101,0)	(14101,0)
Усього за розділом I	380	4857,4	8732,5
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування	430	-	-
III. Довгострокові зобов'язання	480	-	-
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	-	-
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з бюджетом	550	3,1	3,1
зі страхування	570	-	-
з оплати праці*	580	-	2,5
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	333,6	1454,7
Усього за розділом IV	620	336,7	1460,3
V. Доходи майбутніх періодів	630	-	-
Баланс	640	5194,1	10192,8

*З рядка 580 графа 4 Прострочені зобов'язання з оплати праці (665) -

Форма № 2-м

Код за ДКУД 1801007

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2013

СТАТТЯ	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	93,0	32,6
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	(-)	(4,8)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010 - 020)	030	93,0	27,8
Інші операційні доходи	040	-	-
Інші доходи	050	57,2	50,0
Разом чисті доходи (030 + 040 + 050)	070	150,2	77,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	080	(-)	(-)
Інші операційні витрати	090	(275,1)	(82,0)
у тому числі:	091	104,8	64,9
	092	(-)	(-)
Інші витрати	100	(-)	(-)
Разом витрати (080 + 090 + 100)	120	(275,1)	(82,0)
Фінансовий результат до оподаткування (070 - 120)	130	-124,9	-4,2
Податок на прибуток	140	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (130 - 140)	150	-124,9	-4,2
Забезпечення матеріального заохочення	160	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та дохід від зміни вартості поточних біологічних активів	201	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та витрати від зміни вартості поточних біологічних активів	202	-	-

Керівник _____ (підпис) **Баранов Станіслав Станіславович** (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ (підпис) **не передбачено** (ініціали, прізвище)

Продовження додатку Д

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

			КОДИ		
Підприємство		Дата (рік, місяць, число)	2015	01	01
Товариство з обмеженою відповідальністю "Аквітанс"		за ЄДРПОУ	32920803		
Територія	Солом'янський район	за КОАТУУ	8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності	Консультування з питань комерційної діяльності й керування	за КВЕД	70.22		
Середня кількість працівників,	6				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	03067 вул.Машинобудівна ,буд. 37		(044) 351-13-09		

1. Баланс на 31.12.2014 р.

Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2,3	-
Основні засоби	1010	6,7	1,5
первісна вартість	1011	20,8	20,8
знос	1012	(14,1)	(19,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	10000,0	10000,0
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	10009,0	10001,5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	9,5	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	26,5	15,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	6,3	3,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	127,4	18,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	4,1	86,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	10,0	-
Усього за розділом II	1195	183,8	123,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	10192,8	10125,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	**23450,0**	**23450,0**
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	**-616,5**	**-581,3**
Неоплачений капітал	1425	(**14101,0**)	(**13437,6**)
Усього за розділом I	**1495**	**8732,5**	**9431,1**
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	**0,6**
розрахунками з бюджетом	1620	**3,1**	**3,1**
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	**2,5**	**0,4**
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	**1454,7**	**690,0**
Усього за розділом III	**1695**	**1460,3**	**694,1**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
Баланс	**1900**	**10192,8**	**10125,2**

2. Звіт про фінансові результати

за **Рік 2014**

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	**256,4**	**93,0**
Інші операційні доходи	2120	**2,0**	-
Інші доходи	2240	-	**57,2**
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	**258,4**	**150,2**
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(**1,5**)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(**221,8**)	(**275,1**)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050+2180+2270)	**2285**	(**223,3**)	(**275,1**)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	**35,1**	**-124,9**
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	**2350**	**35,1**	**-124,9**

Керівник _____ **Баранов Станіслав Станіславович**
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ **не передбачено**
(підпис) (ініціали, прізвище)

Продовження додатку Д

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

			КОДИ		
Підприємство		Дата (рік, місяць, число)	2016	01	01
Товариство з обмеженою відповідальністю "Аквітанс"		за ЄДРПОУ	32920803		
Територія Солом'янський район		за КОАТУУ	8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності	Консультування з питань комерційної діяльності й керування	за КВЕД	70.22		
Середня кількість працівників, осіб	6				

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон 03067 вул.Машинобудівна ,буд. 37 (044) 351-13-09

1. Баланс на 31.12.2015 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	1,5	3,6
первісна вартість	1011	20,8	24,2
знос	1012	(19,3)	(20,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	10000,0	10000,0
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	10001,5	10003,6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	0,1	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	15,7	28,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3,2	3,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18,4	28,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	86,3	9,0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	2,4
Інші оборотні активи	1190	0,0	-
Усього за розділом II	**1195**	**123,7**	**72,2**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**10125,2**	**10075,8**
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	23450,0	23450,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-581,3	-547,5
Неоплачений капітал	1425	(13437,6)	(12862,6)
Усього за розділом I	**1495**	**9431,1**	**10039,9**
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	0,6	0,8
розрахунками з бюджетом	1620	3,1	3,2
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	0,4	0,0
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	690,0	31,9
Усього за розділом III	**1695**	**694,1**	**35,9**

Продовження додатку Д

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

			КОДИ		
		Дата (рік, місяць, число)	2017	01	01
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю	за ЄДРПОУ	32920803		
Територія		за КОАТУУ	8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ			
Вид економічної діяльності		за КВЕД			

Середня кількість працівників, 6

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: 03067, м. Київ, вул. Машинобудівна, буд. 37, (044) 351 13 09

1. Баланс Форма № 1-м Код за ДКУД **1801006**

на 31 грудня 2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвести	1005	-	-
Основні засоби:	1010	3,6	8,9
первісна вартість	1011	24,2	32,5
знос	1012	(20,6)	(23,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	10 000,0	11 000,0
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	**1095**	**10 003,6**	**11 008,9**
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	0,1	0,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуг	1125	28,7	50,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджет	1135	0,4	0,4
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	28,5	72,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	9,0	62,1

Продовження додатку Д

Витрати майбутніх періодів	1170	2,4	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	**1195**	**69,1**	**185,5**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу,	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	**10 072,7**	**11 194,4**
Пасив	**Код рядка**	**На початок звітного року**	**На кінець звітного періоду**
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	23 450,0	13 403,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(547,5)	(491,5)
Неоплачений капітал	1425	(12 862,6)	(2 746,1)
Усього за розділом I	**1495**	**10 040,0**	**10 165,9**
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	0,8	190,0
розрахунками з бюджетом	1620	0,0	9,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	9,5
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	2,3
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	31,9	826,4
Усього за розділом III	**1695**	**32,7**	**1 028,4**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,	**1700**	-	-
Баланс	**1900**	**10 072,7**	**11 194,4**

2. Звіт про фінансові результати за 2016 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт,	2000	575,4	-
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	**575,4**	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт,	2050	-	-
Інші операційні витрати	2180	(509,9)	-
Інші витрати	2270	-	-
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	**(509,9)**	-
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	65,5	-
Податок на прибуток	2300	(9,5)	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	**2350**	**56,0**	-

Керівник Баранов С.С.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер
(підпис) (ініціали, прізвище)

Додаток Е

Основні показники діяльності ТОВ «Аквітанс», тис. грн

Показники	Роки					Відхилення (+, -)							
	2012	2013	2014	2015	2016	2013 р. до 2012 р.		2014 р. до 2013 р.		2015 р. до 2014 р.		2016 р. до 2015 р.	
						абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
Необоротні активи	18,4	10000,9	10001,5	10003,6	11008,9	9981,6	54252,7	0,6	0,01	2,1	0,02	1005,3	10,05
Оборотні активи	5175,7	183,8	123,7	72,2	185,5	-4991,9	-96,45	-60,1	-32,7	-51,5	-41,63	113,3	156,92
Власний капітал	4857,4	8732,5	9431,1	10039,9	10165,9	3875,1	79,78	698,6	8	608,8	6,46	126,0	1,25
Зобов’язання	336,7	1460,3	694,1	35,9	1028,4	1123,6	333,71	-766,2	-52,47	-658,2	-94,8	992,5	2764,6
Чистий дохід від реалізації продукції	27,8	93,0	256,4	828,0	575,4	65,2	234,53	163,4	175,7	571,6	222,93	-252,6	-30,51
Собівартість реалізованої продукції	0,00	0,00	1,5	0,00	0,00	00	00	1,5	00	00	00	0	0

Інші операційні доходи		-	2,0	-	-	-		2	00	-	-	-	-
Інші операційні витрати	82,0	275,1	221,8	794,2	509,9	193,1	235,49	-53,3	-19,37	572,4	258,07	-284,3	-35,80
Чистий прибуток (непокритий збиток)	-4,2	-124,9	35,1	33,8	56	-120,7	2873,81	160	-71,89	-1,3	-3,7	22,2	65,68

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємства за відповідні роки (Додаток Д).

Додаток Ж

Структура активів ТОВ «Аквітанс» у 2012-2016 роках

Актив Балансу	Роки									
	2012		2013		2014		2015		2016	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Необоротні активи	18,4	0,35	10000,9	98,2	10001,5	98,78	10003,6	99,28	11008,9	98,34
Оборотні активи	5175,7	99,65	183,8	1,8	123,7	1,22	72,2	0,72	185,5	1,66
Всього активів	5194,1	100	10184,7	100	10125,2	100	10075,8	100	11194,4	100

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства.

Додаток З

Структура джерел утворення активів ТОВ «Аквітанс» у 2012-2016 роках

Пасив Балансу	Роки									
	2012		2013		2014		2015		2016	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Власний капіта	4857,4	93,52	8732,5	85,67	9431,1	93,14	10039,9	99,61	10165,9	90,81
Поточні зобов’язання	336,7	6,48	1460,3	14,33	694,1	6,86	35,9	0,39	1028,4	9,19
Всього активів	5194,1	100	10192,8	100	10125,2	100	10078,8	100	11194,3	100

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства.

Додаток І

Основні складові та положення облікової політики ТОВ «Аквітанс»

Основні складові облікової політики	Положення облікової політики	Облікова політика
1	2	3
1.Основні засоби (ОЗ)		
Первісна оцінка	П(С)БО 7	При зарахуванні на баланс об'єкт оцінюється за собівартістю, що складається з витрат на його виробництво або придбання.
Об'єкт ОЗ	П(С)БО 7 План рахунків	ОЗ класифікуються за такими групами з використанням субрахунків 103 - Будинки та споруди 106 – Інструменти, прилади та інвентар 109 – Інші основні засоби
Методи амортизації	П(С)БО 7	Амортизація ОЗ нараховується зі застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкту ОЗ.
Переоцінка об'єкту ОЗ	П(С)БО 7	Об'єкт ОЗ переоцінюється, якщо його залишкова вартість значно (більш як на 10%)відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта ОЗ на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи ОЗ, до якої належить цей об'єкт.
Витрати на ремонт	П(С)БО 7	Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані включаються до складу витрат.
2. Запаси		
Первісна оцінка	П(С)БО 9	Придбані зараховуються на баланс за собівартістю. До собівартості включаються: суми, що сплачуються постачальнику, за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству.
Переоцінка запасів на дату балансу	П(С)БО 9	У балансі запаси відображаються за чистою вартістю реалізації.
Метод оцінки вибуття запасів	П(С)БО 9	При продажі та іншому вибутті оцінка запасів здійснюється за продажною ціною.
3. Поточна дебіторська заборгованість та поточна кредиторська заборгованість		
Первісна оцінка	П(С)БО 10	Оцінюється за первинною вартістю.
Відображення в балансі дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	П(С)БО 10	Здійснюється за чистою реалізаційною вартістю, яка дорівнює сумі дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за вирахуванням резерву сумнівних боргів.
Оцінка	П(С)БО 11 ПСБО 26	
Відображення в балансі	П(С)БО 11 ПСБО 26	

Закінчення дод. І

4. Доходи і витрати звітного періода		
Дохід	П(С)БО 15	Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.
Оцінка доходу	П(С)БО 15	Дохід відображається в бухгалтерському обліку в сумі справедливої вартості отриманих активів або тих, що підлягають одержанню.
Витрати	П(С)БО 16	Витрати визнаються в обліку як результат зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства за умови, що вони можуть бути достовірно оцінені
Об'єкт витрат	П(С)БО 16 План рахунків	902 – Собівартість реалізованих товарів 92- Адміністративні витрати 93 – Витрати на збут 94 – Інші витрати операційної діяльності
5. Податковий облік		
Доходи та витрати	Податковий кодекс	Обліковуються в окремих оборотних відомостях

Додаток К.

Робочий план рахунків

Код	Наименование
10	**Основные средства**
101	Земельные участки
102	Капитальные затраты по улучшению земель
103	Дома и сооружения
104	Машины и оборудование
105	Транспортные средства
106	Инструменты, приборы и инвентарь
107	Рабочий и продуктивный скот
108	Многолетние насаждения
109	Другие основные средства
11	**Другие необоротные материальные активы**
12	**Нематериальные активы**
121	Права на использование природных ресурсов
122	Права на использование имущества
123	Права на знаки для товаров и услуг
124	Права на объекты промышленной собственности
125	Авторские и смежные с ними права
126	Гудвил
127	Другие нематериальные активы
13	**Износ необоротных активов**
131	Износ основных средств
132	Износ других необоротных материальных активов
133	Износ нематериальных активов
14	**Долгосрочные финансовые инвестиции**
15	**Капитальные инвестиции**
151	Капитальное строительство
152	Приобретение (изготовление) основных средств
153	Приобретение (изготовление) других необоротных материальных активов
154	Приобретение (изготовление) нематериальных активов
155	Формирование основного стада
16	**Долгосрочная дебиторская задолженность**
20	**Производственные запасы**
201	Сырье и материалы
202	Покупные полуфабрикаты и комплектующие изделия
203	Топливо
204	Тара и тарные материалы
205	Строительные материалы
206	Материалы, переданные в переработку
207	Запасные части
208	Материалы сельскохозяйственного назначения

209	Другие материалы
28	**Товары**
281	Товары на складе
282	Товары в торговле
283	Товары на комиссии
284	Тара под товарами
285	Торговая наценка
286	Товары-услуги без НДС
287	
29	**Товары в пути**
291	Товары в пути
30	**Касса**
301	Касса в национальной валюте
302	Касса в иностранной валюте
31	**Счета в банках**
311	Текущие счета в национальной валюте
312	Текущие счета в иностранной валюте
313	Другие счета в банке в национальной валюте
314	Другие счета в банке в иностранной валюте
33	**Другие средства**
331	Денежные документы в национальной валюте
332	Денежные документы в иностранной валюте
333	Денежные средства в пути в национальной валюте
334	ГК дор на прод валюти
335	Денежные средства (касса банка) в пути
336	ГК дор на пок валюти
34	**Краткосрочные векселя полученные**
341	Краткосрочные векселя, полученные в национальной валюте
342	Краткосрочные векселя, полученные в иностранной валюте
35	**Текущие финансовые инвестиции**
351	Эквиваленты денежных средств
352	Прочие текущие финансовые инвестиции
36	**Расчеты с покупателями и заказчиками**
36_	Покупатели
361	Расчеты с отечественными покупателями
362	Расчеты с иностранными покупателями
363	Расчеты с участниками ПФГ (промышленных финансовых групп)
364	Расчеты по гарантийному обеспечению
37	**Расчеты с разными дебиторами**
371	Расчеты по выданным авансам
372	Расчеты с подотчетными лицами
373	Расчеты по начисленным доходам
374	Расчеты по претензиям
375	Расчеты по возмещению причиненного ущерба
377	**Расчеты с другими дебиторами**
38	Резерв сомнительных долгов
39	Затраты будущих периодов

40	**Уставный капитал**
41	Паевой капитал
42	**Дополнительный капитал**
421	Эмиссионный доход
422	Прочий вложенный капитал
423	Дооценка активов
424	Безоплатно полученные необоротные активы
425	Прочий дополнительный капитал
43	Резервный капитал
44	**Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)**
441	Нераспределенная прибыль
442	Непокрытый убыток
443	Прибыль, использованная в отчетном периоде
45	**Изъятый капитал**
451	Изъятые акции
452	Изъятые вклады и паи
453	Прочий изъятый капитал
46	Неоплаченный капитал
47	**Обеспечение будущих затрат и платежей**
471	Обеспечении выплат отпусков
472	Дополнительное пенсионное обеспечение
473	Обеспечение гарантийных обязательств
474	Обеспечение прочих затрат и платежей
48	Целевое финансирование и целевое поступление
49	**Страховые резервы**
491	Резервы незаработанных премий
492	Резервы убытков
493	Прочие страховые резервы
494	Доля перестраховщиков в резервах незаработанных премий
495	Доля перестраховщиков в резервах долгов
496	Доля перестраховщиков в прочих страховых резервах
497	Результат изменения резервов незаработанных премий
498	Результат изменения резервов убытков
50	**Долгосрочные кредиты**
501	Долгосрочные кредиты банков в национальной валюте
502	Долгосрочные кредиты банков в иностранной валюте
503	Отсроченные долгосрочные кредиты банков в национальной валюте
504	Отсроченные долгосрочные кредиты банков в иностранной валюте
505	Прочие долгосрочные займы в национальной валюте
506	Прочие долгосрочные займы в иностранной валюте
51	**Долгосрочные векселя выданные**
52	**Долгосрочные обязательства по облигациям**
53	**Долгосрочные обязательства по аренде**
60	**Краткосрочные кредиты**
601	Краткосрочные кредиты банков в национальной валюте

602	Краткосрочные кредиты банков в иностранной валюте
603	Отсроченные краткосрочные кредиты банков в национальной валюте
604	Отсроченные краткосрочные кредиты банков в иностранной валюте
605	Прочие займы в национальной валюте
606	Прочие займы в иностранной валюте
61	**Текущая задолженность по долгосрочным обязательствам**
611	Текущая задолж. по долгосроч. обязательствам в нац. валюте
612	Текущая задолж. по долгосроч. обязательствам в ин. валюте
62	**Краткосрочные векселя выданные**
621	Краткосрочные векселя, выданные в национальной валюте
622	Краткосрочные векселя, выданные в иностранной валюте
63	**Расчеты с поставщиками и подрядчиками**
631	Расчеты с отечественными поставщиками
632	Расчеты с иностранными поставщиками
64	**Расчеты по налогам и платежам**
641	**Расчеты по налогам**
6411	Подоходный налог
6412	Местные налоги
642	**Расчеты по обязательным платежам**
643	Налоговые обязательства
644	**Налоговый кредит**
65	**Расчеты по страхованию**
651	По пенсионному обеспечению
652	По социальному страхованию
653	По страхованию на случай безработицы
654	По индивидуальному страхованию
655	По страхованию имущества
66	**Расчеты по оплате труда**
661	Расчеты по заработной плате
662	Расчеты по депонентам
67	**Расчеты с участниками**
671	Расчеты по начисленным дивидендам
672	Расчеты по другим выплатам
68	**Расчеты по другим операциям**
681	Расчеты с поставщиками услуг без НДС
682	Расчеты будущих периодов
683	Внутрихозяйственные расчеты
684	Расчеты по начисленным процентам
685	Расчеты с поставщиками услуг с НДС
69	Доходы будущих периодов
70	**Доходы от реализации**
701	Доход от реализации готовой продукции
702	Доход от реализации товаров
703	Доход от реализации работ и услуг
704	Вычеты из дохода
71	**Другой операционный доход**

711	Доход от реализации иностранной валюты
712	Доход от реализации других оборотных активов
713	Доход от операционной аренды активов
714	Доход от операционной курсовой разницы
715	Полученные штрафы, пени, неустойки
716	Возмещение ранее списанных активов
717	Доход от списания кредиторской задолженности
718	Полученные гранты и субсидии
719	Другие доходы от операционной деятельности
72	**Доход от участия в капитале**
721	Доход от инвестирования в ассоциированные предприятия
722	Доход от совместной деятельности
723	Доход от инвестирования в дочерние предприятия
73	**Прочие финансовые доходы**
731	Дивиденды полученные
732	Проценты полученные
733	Прочие доходы от финансовых операций
74	**Другие доходы**
741	Доход от реализации финансовых инвестиций
742	Доход от реализации необоротных активов
743	Доход от реализации имущественных комплексов
744	Доход от не операционной курсовой разницы
745	Доход от безоплатно полученных активов
746	Доход от переоценки ТМЦ
75	**Чрезвычайные доходы**
751	Возмещение ущерба от чрезвычайных событий
752	Прочие чрезвычайные доходы
76	Страховые платежи
79	**Финансовые результаты**
791	Результат основной деятельности
792	Результат финансовых операций
793	Результат другой обычной деятельности
794	Результат чрезвычайных событий
90	**Себестоимость реализации**
901	Себестоимость реализованной готовой продукции
902	Себестоимость реализованных товаров
903	Себестоимость реализованных работ и услуг
91	Общепроизводственные затраты
92	Административные затраты
93	Затраты на сбыт
94	**Другие затраты операционной деятельности**
941	Затраты на исследования и разработки
942	Себестоимость реализованной иностранной валюты
943	Себестоимость реализованных производственных запасов
944	Сомнительные и безнадежные долги

945	Затраты от операционной курсовой разницы
946	Затраты от обесценивания запасов
947	Недостачи и потери от порчи ценностей
948	Признанные штрафы, пени, неустойки
949	Другие затраты операционной деятельности
95	**Финансовые затраты**
951	Проценты за кредит
952	Другие финансовые затраты
96	**Потери от участия в капитале**
961	Потери от инвестиций в асоциированные предприятия
962	Потери от совместной деятельности
963	Потери от инвестиций в дочерние предприятия
97	**Другие затраты**
971	Себестоимость реализованных финансовых инвестиций
972	Себестоимость реализованных необоротных активов
973	Себестоимость реализованных имущественных комплексов
974	Потери от не операционных курсовых разниц
975	Уценка необоротных активов и финансовых инвестиций
976	Списание необоротных активов
977	Другие затраты обычной деятельности
978	Выплаты страховых сумм и страховых возмещений
979	Перестрахование
98	**Налоги на прибыль**
981	Налоги на прибыль от обычной деятельности
982	Налоги на прибыль от чрезвычайных событий
99	**Чрезвычайные затраты**
991	Потери от стихийного бедствия
992	Затраты от техногенных катастроф и аварий
993	Другие чрезвычайные затраты

Додаток Л

Бюджет дебіторської заборгованості

Показники	Звітний рік	Місяці запланованого періоду												Усього за рік
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Залишок на початок періоду	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
у тому числі:														
-заборгованість покупців і замовників, тис.грн.	**50000**	4000	2000	2000	2000	,,,,							2000	**50000**
аванси видані	**800**	100	100	100	-	100								
інша дебіторська заборгованість														
Сума заборгованості дебіторів за минулі звітні періоди, яка підлягає отриманню у поточному звітному періоді	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
у тому числі														
заборгованість покупців і замовників														-
інша дебіторська заборгованість														-
Надходження від реалізації з відстроченням оплати поточного періоду														-
Погашення іншої дебіторської заборгованості поточного														-

періоду														
Всього надходжень	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Показники	**Звітний рік**	**Місяці запланованого періоду**												**Усього за рік**
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Аванси видані в поточному періоді в рахунок майбутніх постачань товарів														-
Заборгованість по реалізації звітного періоду до погашення у наступних звітних періодах	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
у тому числі														
по реалізації товарів														-
інша дебіторська заборгованість														-
Залишок на кінець звітного періоду	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
у тому числі														
заборгованість покупців і замовників	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
аванси видані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
інша дебіторська аборгованість	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	